

Lysefjorden

Statistikkrapport 2023

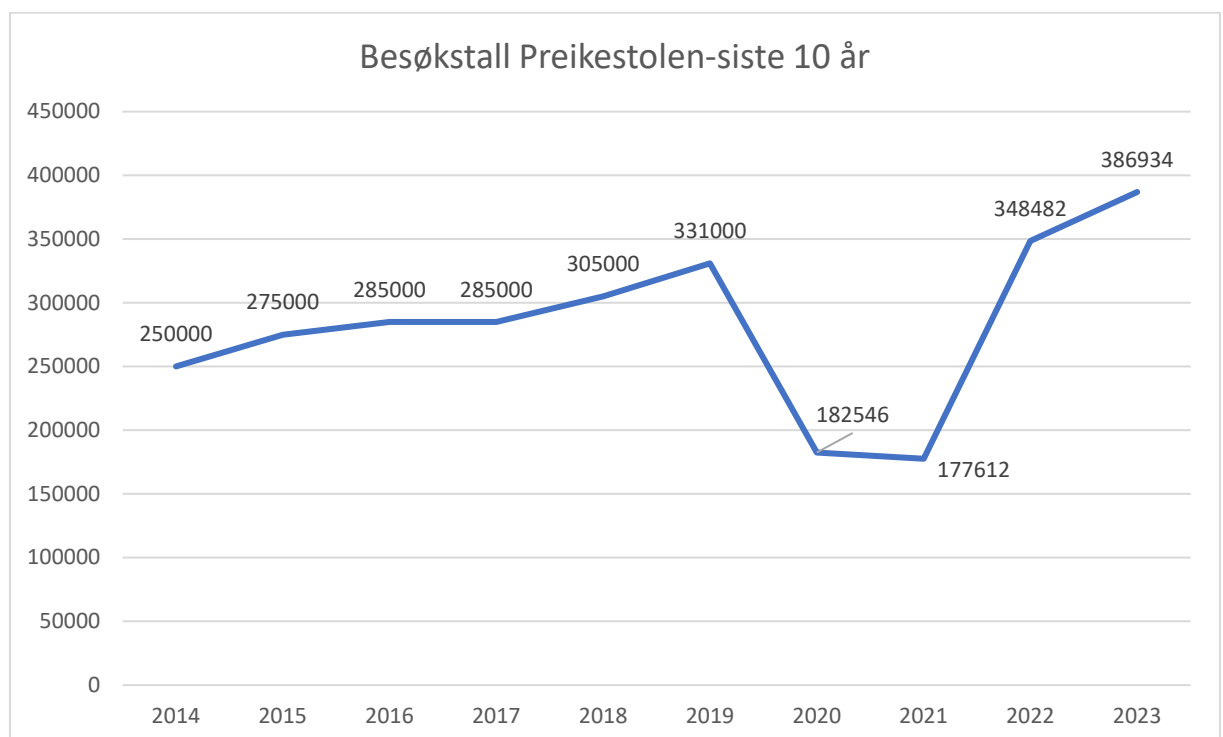
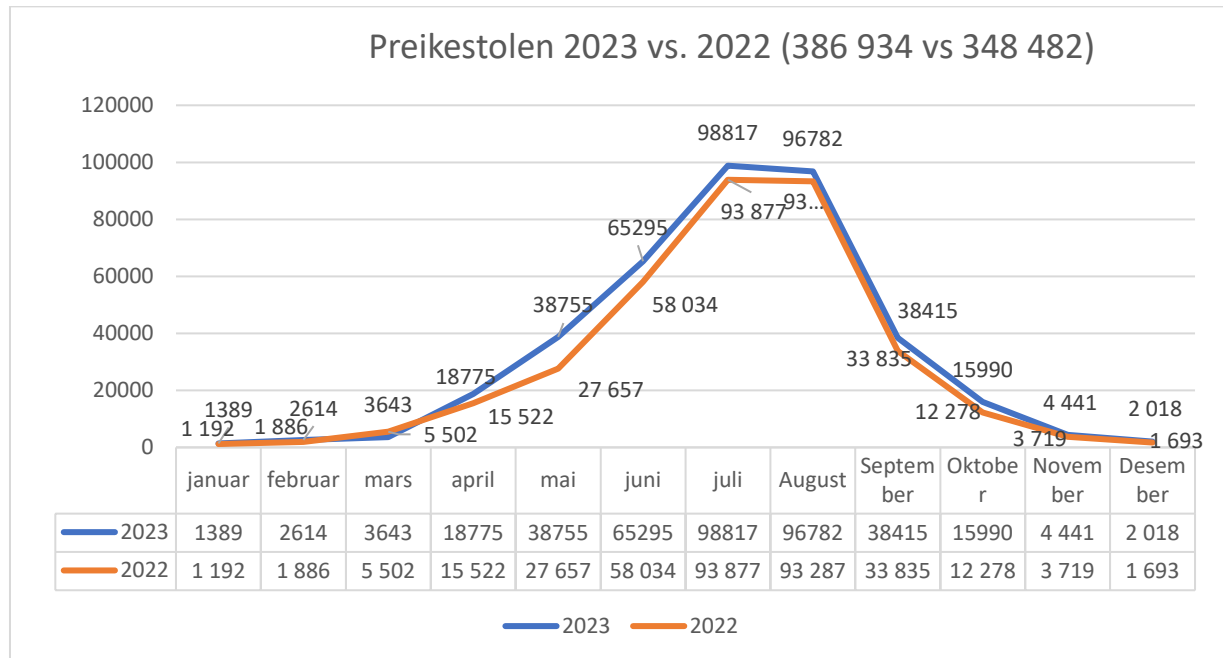

Lysefjorden Utvikling AS og Stiftelsen Preikestolen

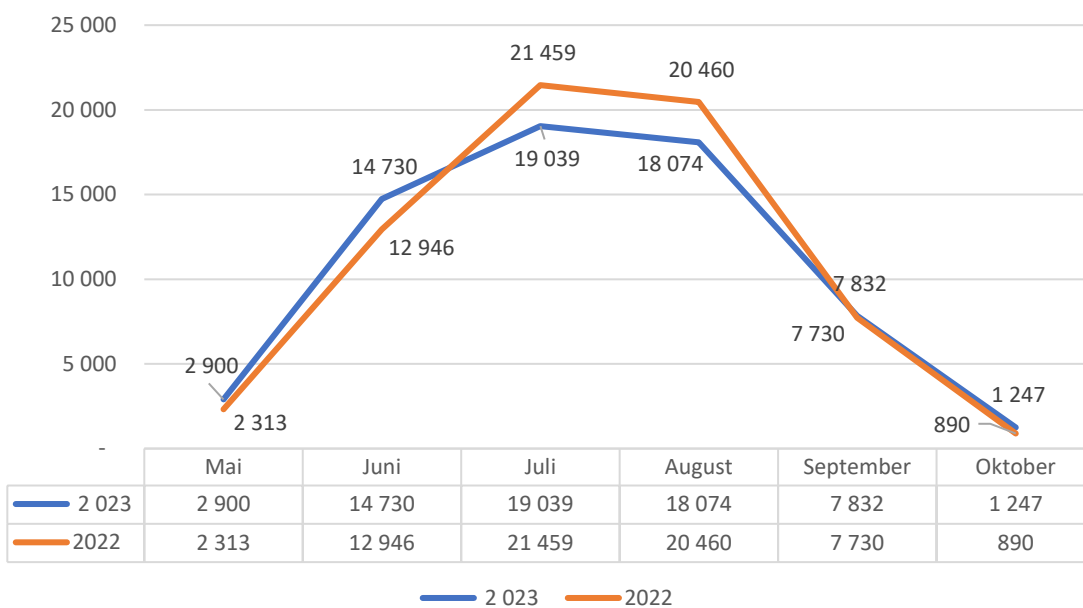
Innholdsfortegnelse

Besøksstatistikk 2023	3
Preikestolen	6
<i>Tilfredshet.....</i>	<i>7</i>
<i>Faktorer som påvirker tilfredshet .....</i>	<i>15</i>
<i>Andre tilbakemeldinger Preikestolen.....</i>	<i>16</i>
Kjerag og Flørli	17
Lysefjorden.....	19
<i>Bærekraft.....</i>	<i>20</i>
<i>Reisemønstre .....</i>	<i>22</i>
Innbyggerundersøkelse	26
<i>Besøkstrykk og trengsel.....</i>	<i>28</i>
<i>Reiseliv og lokalsamfunnet .....</i>	<i>30</i>
<i>Bærekraft.....</i>	<i>32</i>
<i>Transport .....</i>	<i>33</i>
<i>Årsakssammenhenger .....</i>	<i>34</i>
Næringsundersøkelse.....	36
<i>Bærekraft.....</i>	<i>36</i>
<i>Energibesparende tiltak.....</i>	<i>38</i>
<i>Kildesortering og reduisering av avfall .....</i>	<i>39</i>
<i>Lokalmat.....</i>	<i>40</i>
<i>Trengsel .....</i>	<i>40</i>
<i>Sosiale verdier .....</i>	<i>41</i>
<i>Utvikling og innovasjon .....</i>	<i>42</i>
<i>Transport .....</i>	<i>43</i>
Hytteieierundersøkelse	45
<i>Beskrivelsen av en typisk fritidsbolig i Lysefjorden .....</i>	<i>45</i>
<i>Transport og tilfredshet.....</i>	<i>51</i>
<i>Bærekraft.....</i>	<i>56</i>

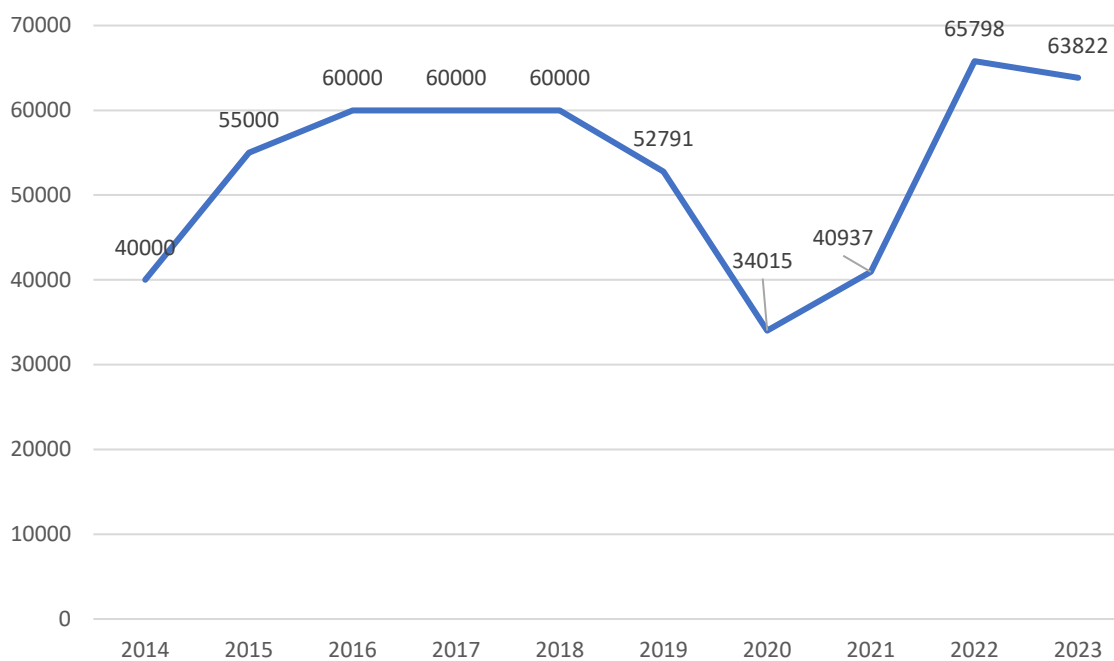
Besøksstatistikk 2023

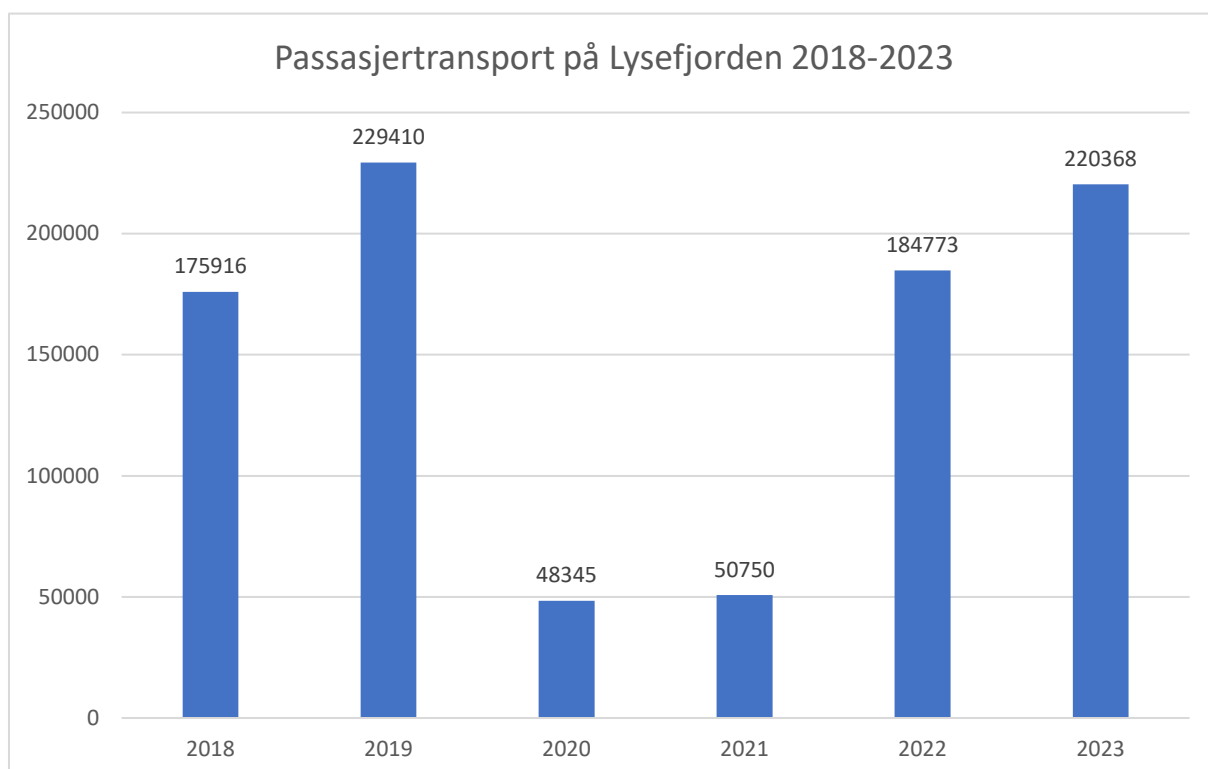
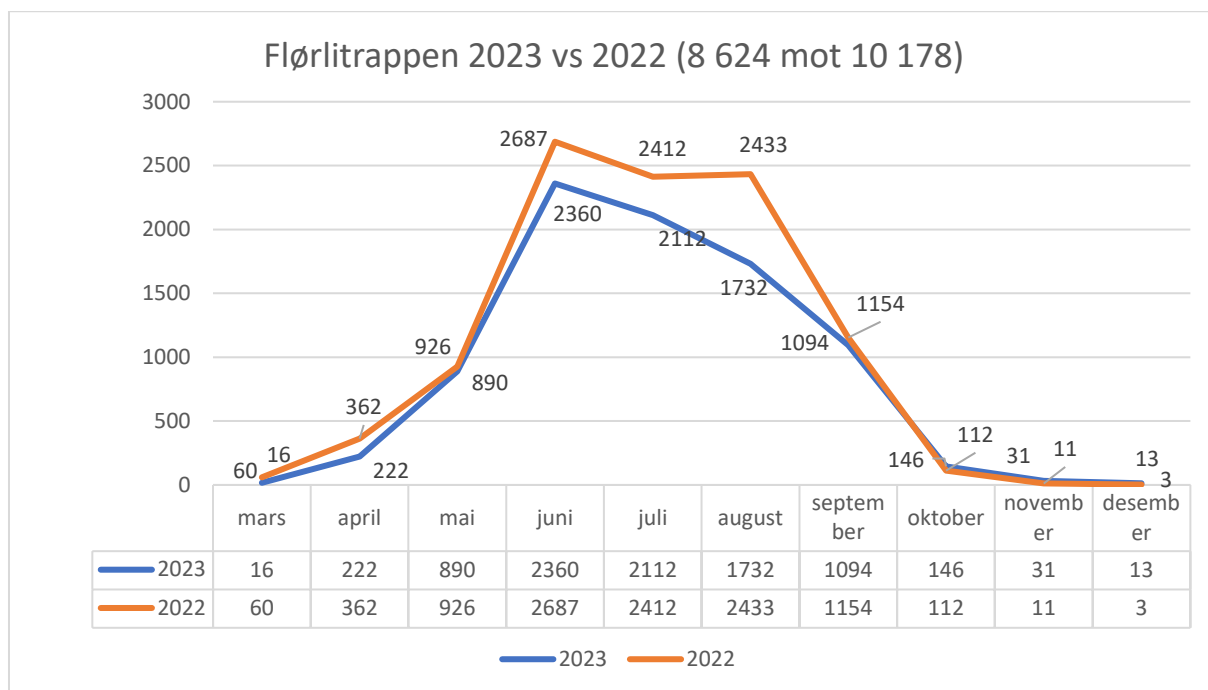

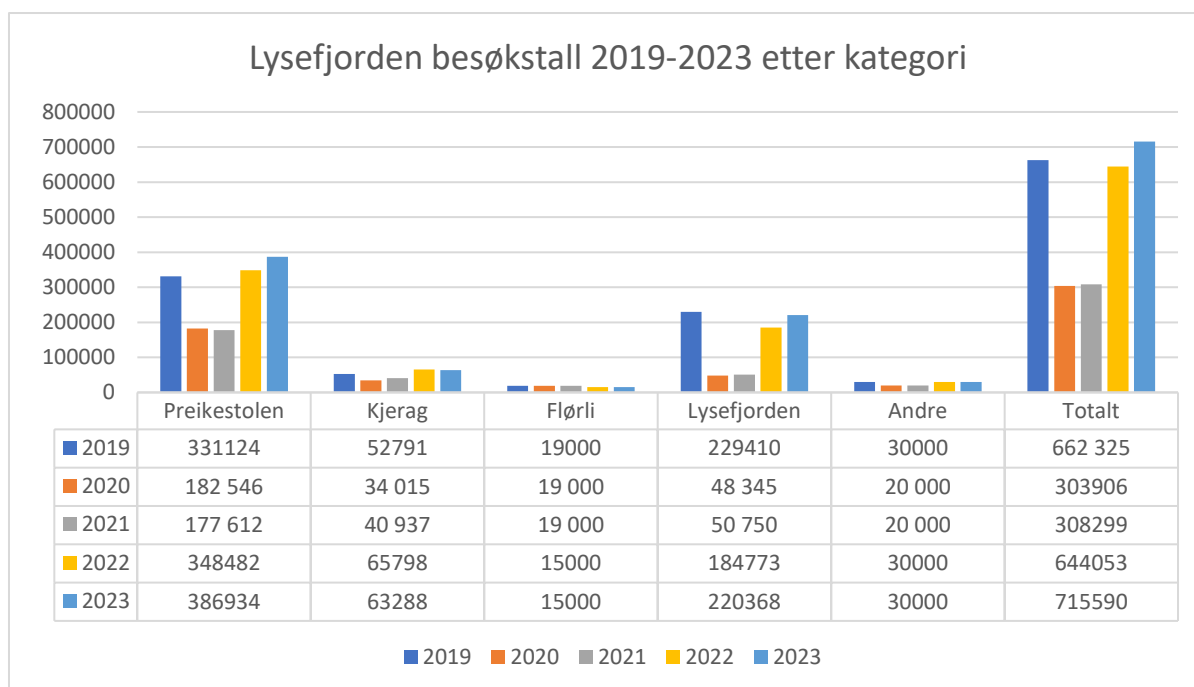
Kjerag 2023 vs 2022 (63 822 mot 65 798)

Besøkstall Kjerag - 10 siste år

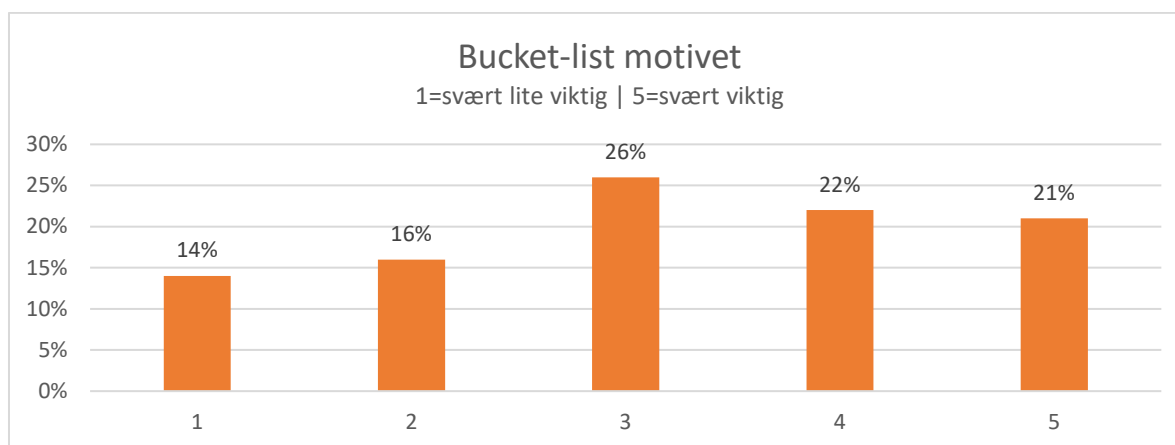

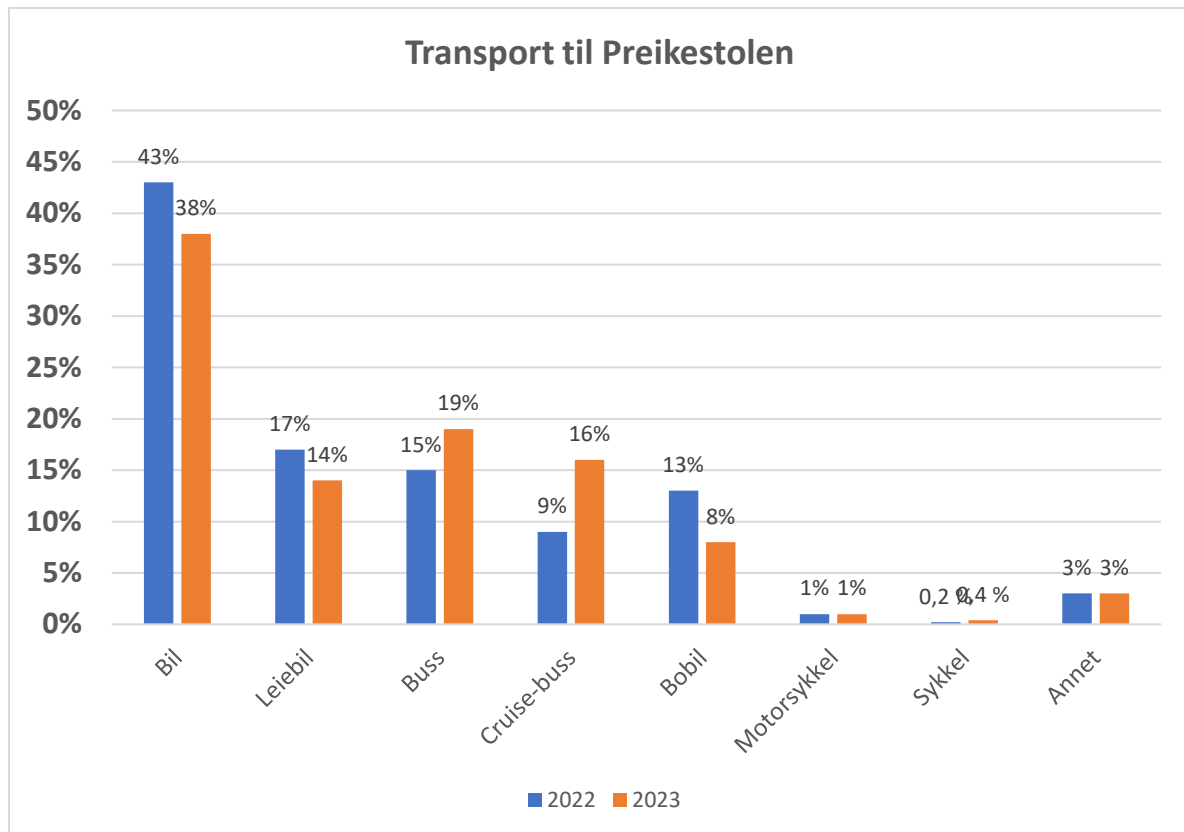

Preikestolen

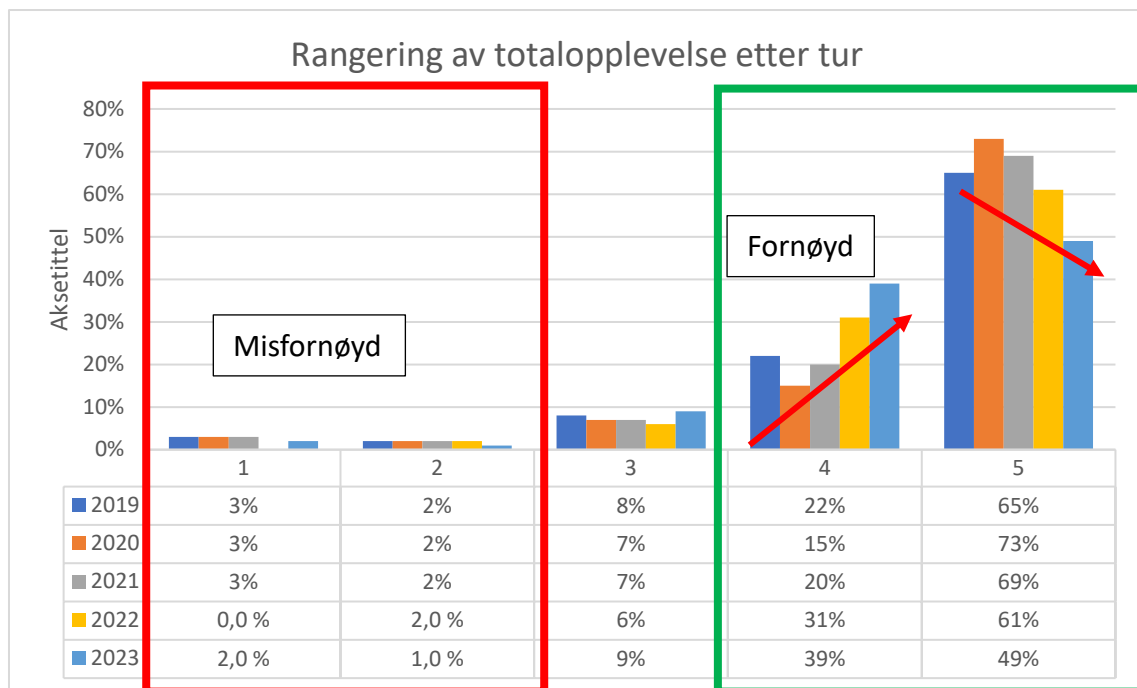
91% av besøkende har aldri vært på Preikestolen før. 4% har vært der en gang før, 2% to ganger, og 3% mer enn to ganger. For 43% er det ganske/veldig viktig å kunne krysse av Preikestolen på «bucket-listen». For 30% er dette ikke så viktig. 26% svarer midt på treet.

52% kom med bil eller leiebil, ned fra 60% i 2022. Andelen som kommer med buss, har økt fra 24% til 35%. Andelen som kommer med bobil har tilsynelatende gått ned fra 13% til 8%. Her kan det derimot være en skjevhet i datasettet, ved at bobiler i 2023 i stor grad parkerte på Moslimyrå, der undersøkelsen ikke var like mye markedsført. Andelen bil er nok også noe underrepresentert, og andelen buss noe overrepresentert.

Tilfredshet

I 2023 var 88% fornøyd med sin opplevelse, mot 92% i 2022.

I 2021, 2020 og 2019 var tallene hhv 89%, 88% og 87%.

3% var misfornøyd med sin opplevelse, mot 2% i 2022. I 2021, 2020 og 2019 lå dette på 5%.

9% var hverken fornøyd eller misfornøyd (2022: 6%).

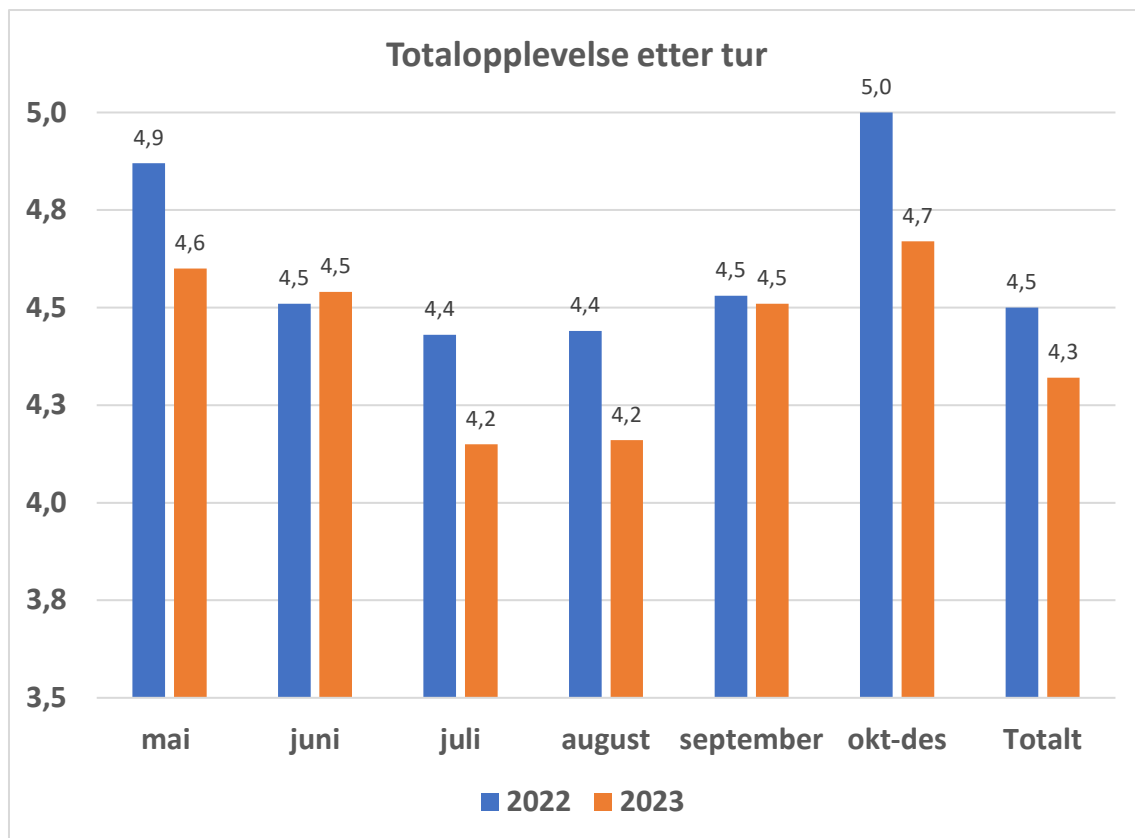
I 2021, 2020 og 2019 lå dette mellom 7-8%.

Totalt sett lå tilfredsheten på 4,3; ned fra 4,5 i 2022.

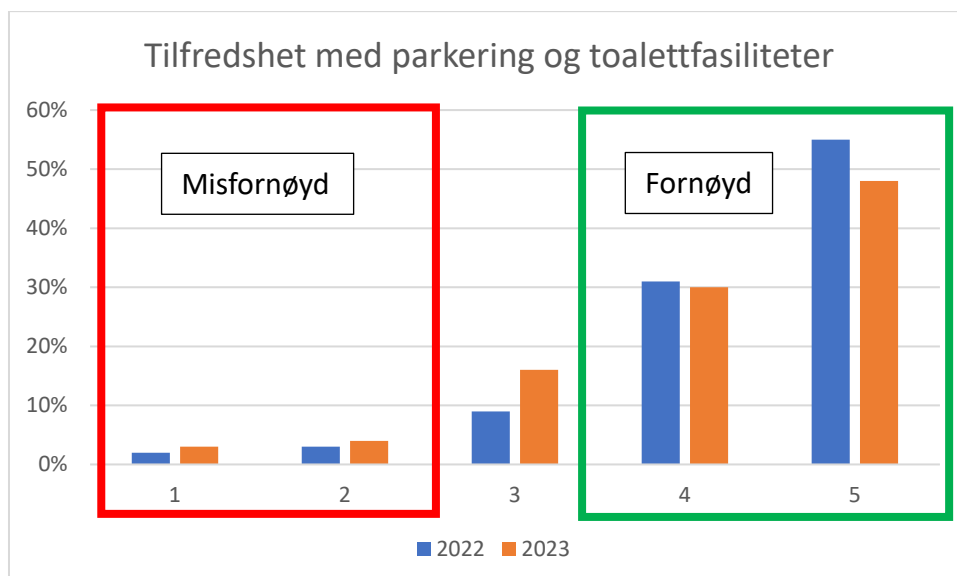
For 2021, 2020 og 2019 var tallene hhv 4,5; 4,5 og 4,4.

Mens fordelingen mellom misfornøyd og fornøyd har holdt seg relativt stabilt, ser vi en trend mot en økning i folk som er «ganske fornøyd» (4), og en nedgang i folk som er «veldig fornøyd» (5). På andre siden av skalaen ser vi en nedgang i folk som er misfornøyd.

Mens tilfredsheten i gjennomsnitt holder seg veldig bra, kan det være faktorer som gjør at færre oppgir å ha hatt en «opplevelse i verdensklasse». For eksempel antall dager med høye besøkstall, som gikk veldig ned fra 2019-2020, og som har vært stigende etterpå.

Som i 2022 er tilfredsheten lavere i de månedene som er best besøkt. Tilfredsheten er gjennomgående noe lavere i 2023, sammenlignet med 2022, bortsett fra juni. Det var også den måneden i 2023 med best vær. Det er særlig de travle månedene juli og august som viser en nedgang ifht 2022.

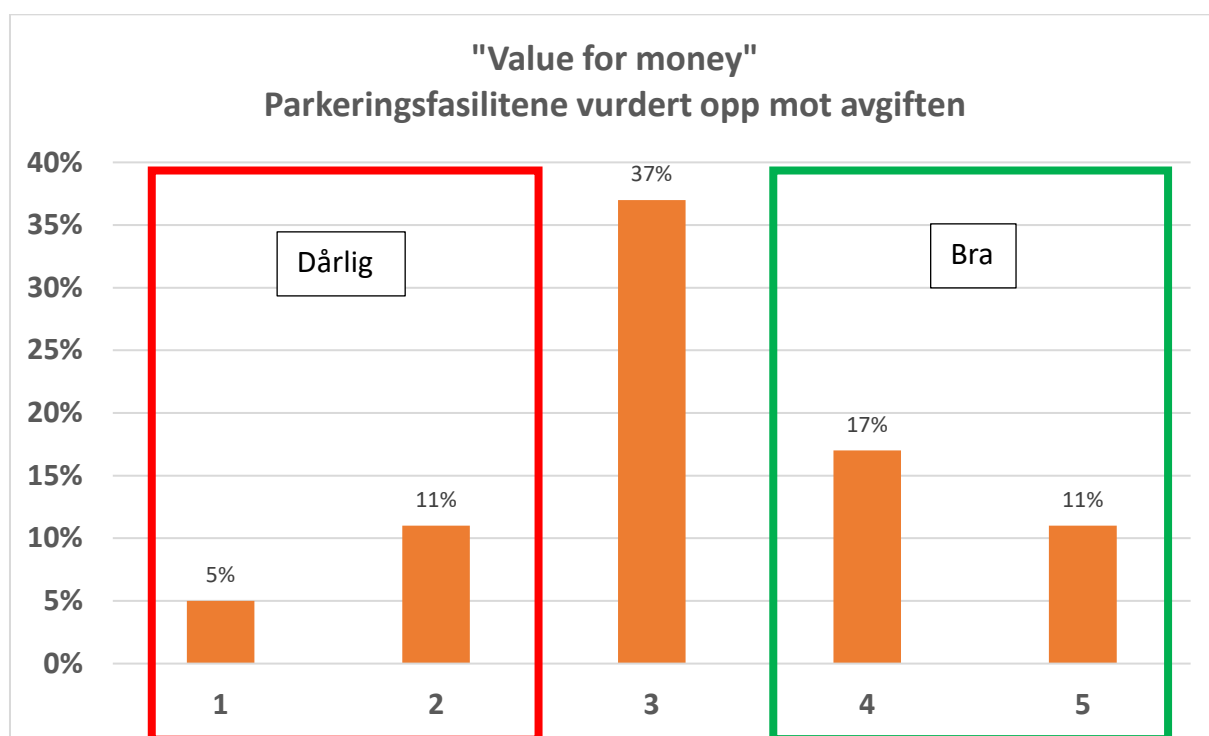
På en skala fra 1 (veldig misfornøyd) til 5 (veldig fornøyd) får parkerings- og toalettfasiliteter en **4,2** (mot 4,3 i 2023).

78% er fornøyd med fasilitetene (85% i 2022)

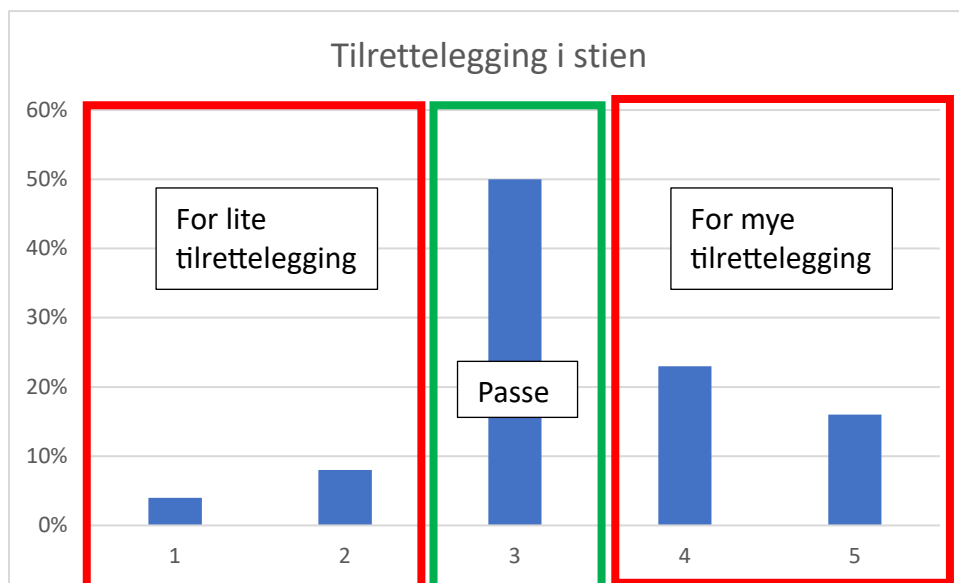
7% er misfornøyd med fasilitetene (5% i 2022)

16% er nøytral (10% i 2022)

Tilfredsheten med totalopplevelsen, og parkeringsfasilitetene er høy. I 2023 spurte vi for første gang å vurdere kvaliteten på parkeringsfasilitetene og øvrige tjenester opp mot parkeringsavgiften. Dette gir en pekepinn på hvorvidt 250 kroner er en rimelig avgift.

16% synes tilbudet er (for) dårlig i forhold til prisen. 28% synes tilbudet er (veldig) bra i forhold til prisen. 37% synes verdien av fasilitetene er sånn passe i forhold til pris. Snittverdien lå på 3,2. Her er det viktig å ikke havne under 3.

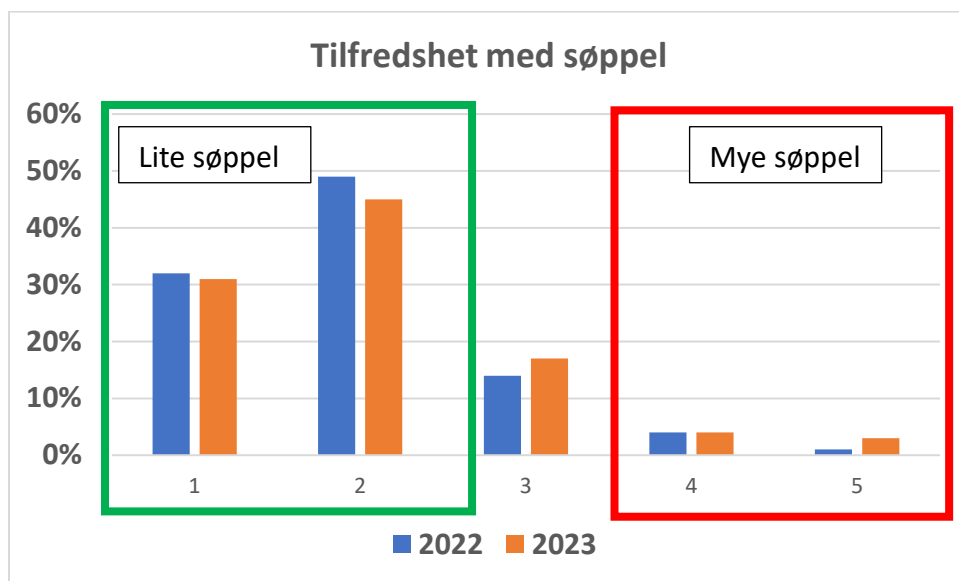

I 2023 spurte vi om graden av tilrettelegging var altfor lite (1), litt for lite (2), akkurat passe (3), litt for mye (4) eller altfor mye (5).

50% svarte at stien er akkurat passe tilrettelagt.

12% svarte at stien var for lite tilrettelagt.

39% svarte at stien var for mye tilrettelagt.

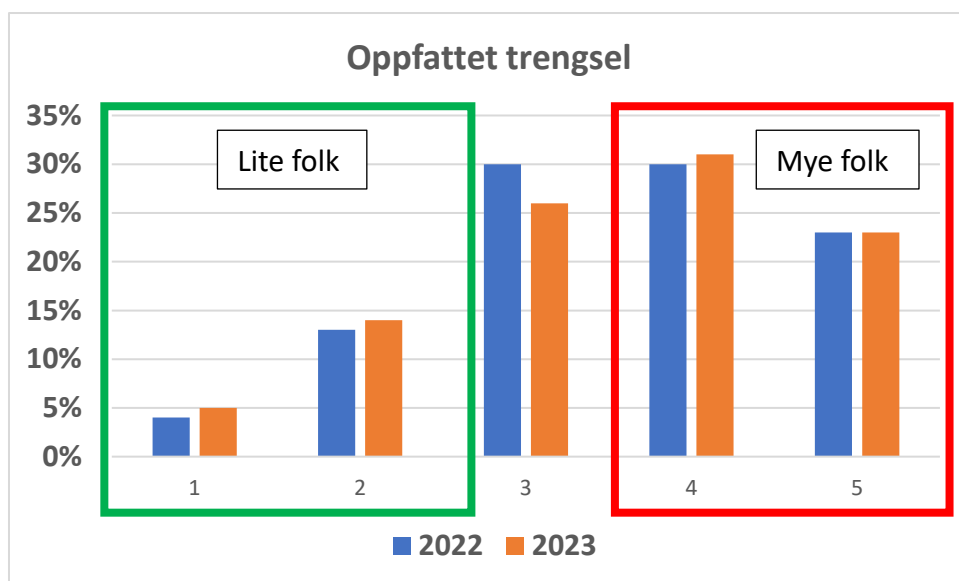

På en skala fra 1 (veldig lite søppel) til 5 (veldig mye søppel) får Preikestolstien en **2,0** (jo lavere jo bedre). Tallet i 2022 var 1,9.

76% synes det er lite søppel langs stien (2022: 81%)

7% synes det er mye søppel langs stien (2022: 5%)

17% synes det hverken mye eller lite søppel (2022: 14%)

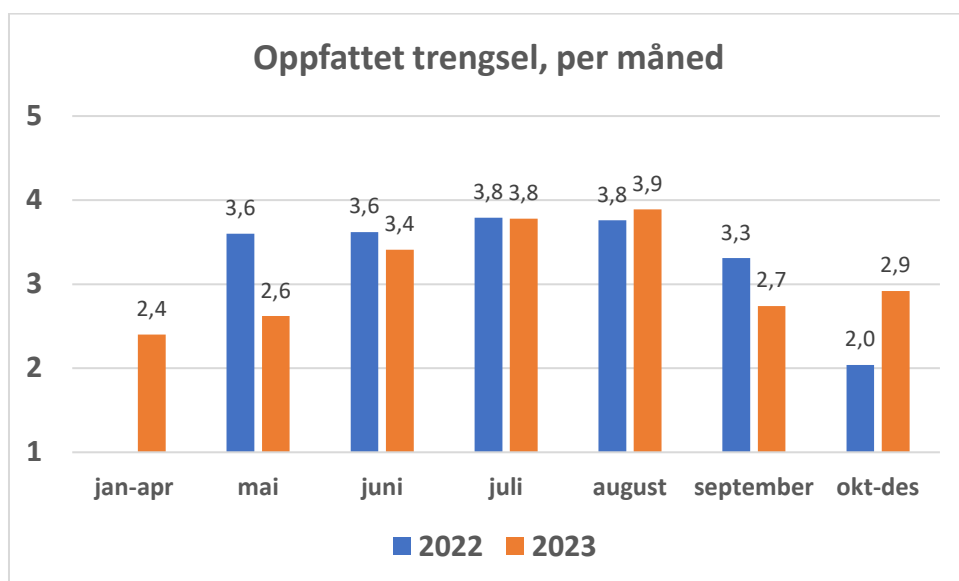

Mens det i 2022 ble spurt om turgåere så lite eller mye folk, var ordlyden i 2023 i hvilken grad folk opplevde trengsel pga antall turister. Tallene er derfor ikke helt sammenlignbare. På en skala fra 1 til 5 får Preikestolstien en **3,5** (jo lavere jo bedre). I 2022 var tallet **3,6**.

19% synes det er lite folk i stien (2022: 17%)

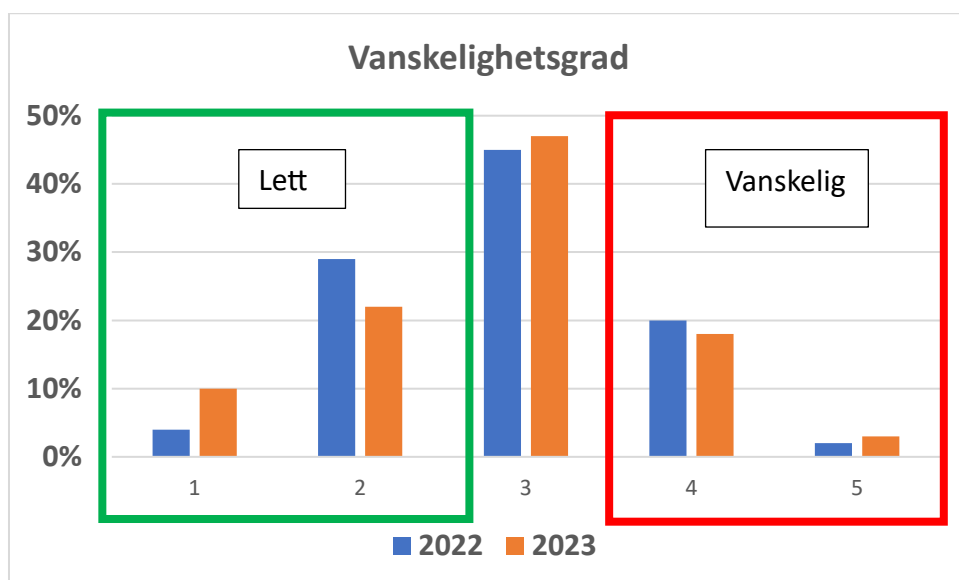
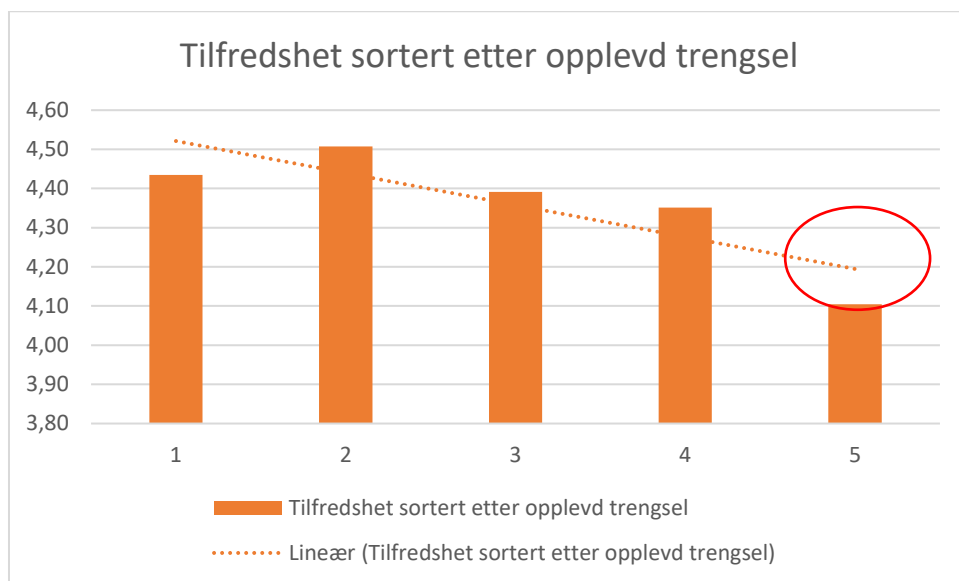
54% synes det er mye folk i stien (2022: 56%)

26% synes det er hverken mye eller lite folk i stien (2022: 30%)

Juni, juli og august opplever folk mest trengsel, mens tallene raskt går ned i september. Tallet for perioden oktober-desember 2023 er høyt, siden det kun inkluderer oktober enn så lenge.

Det er en svak korrelasjon mellom opplevd trengsel og total tilfredshet. Først ved høy trengsel (5) går tilfredsheten signifikant ned.

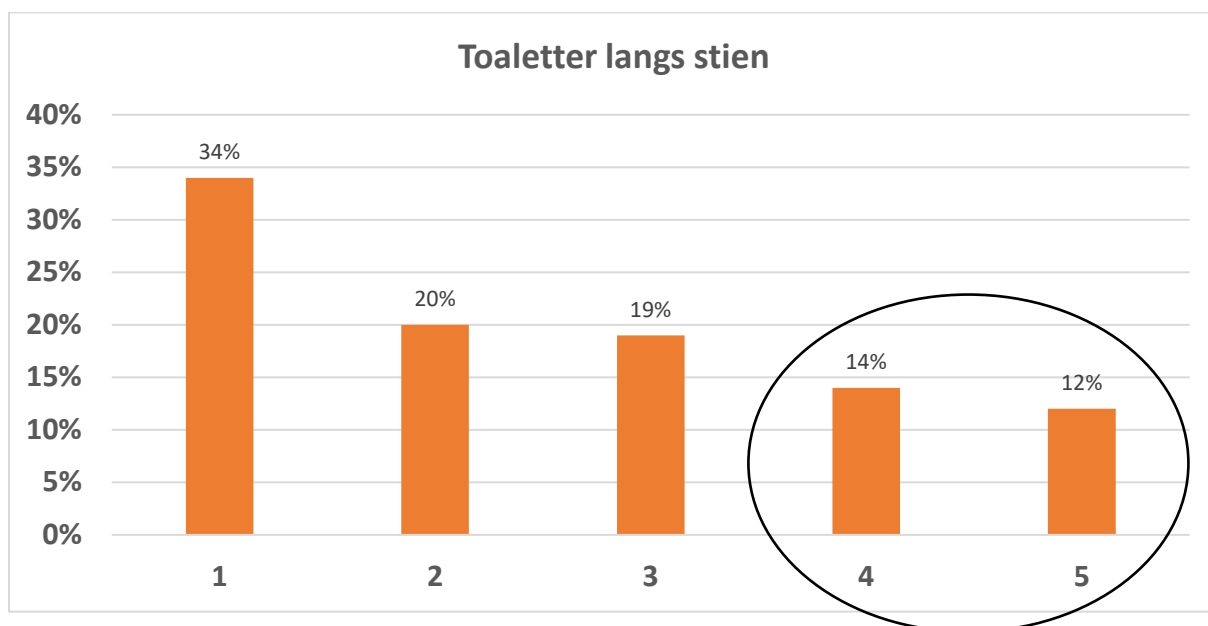
På en skala fra 1 (veldig lett) til 5 (veldig vanskelig) vurderer turister Preikestolstien med en vanskelighetsgrad på 2,8 (2022: 2,9).

32% synes turen til Preikestolen er lett (2022: 33%)

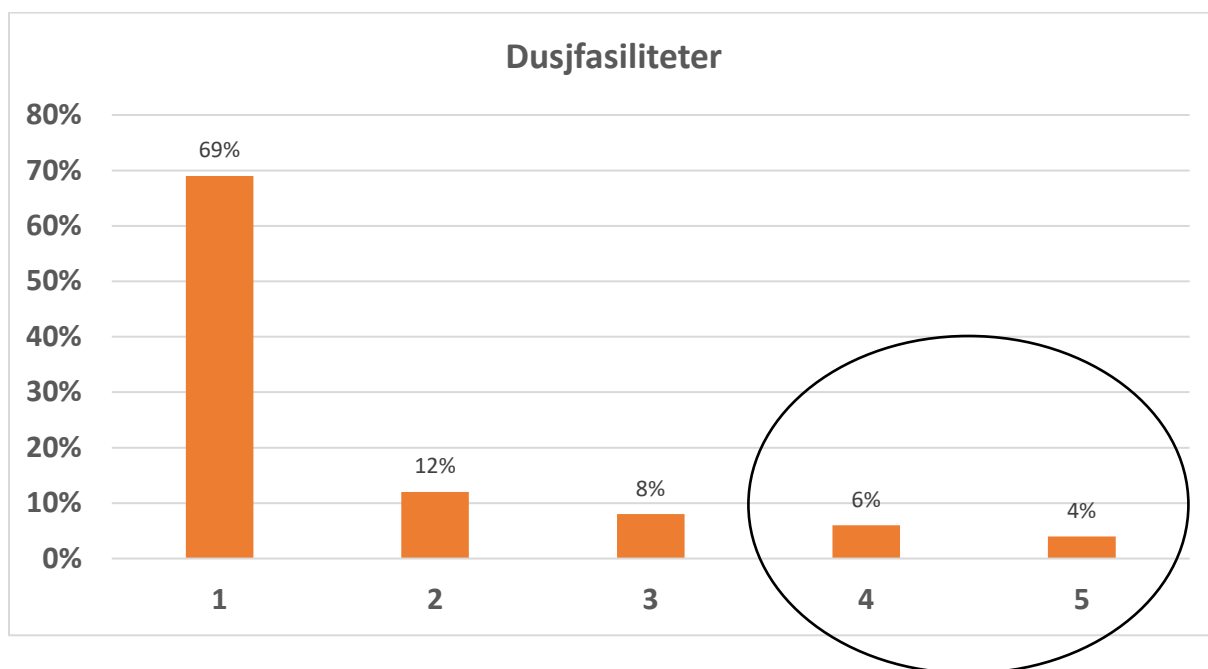
21% synes turen til Preikestolen er vanskelig (2022: 22%)

47% synes turen er moderat (2022: 45%)

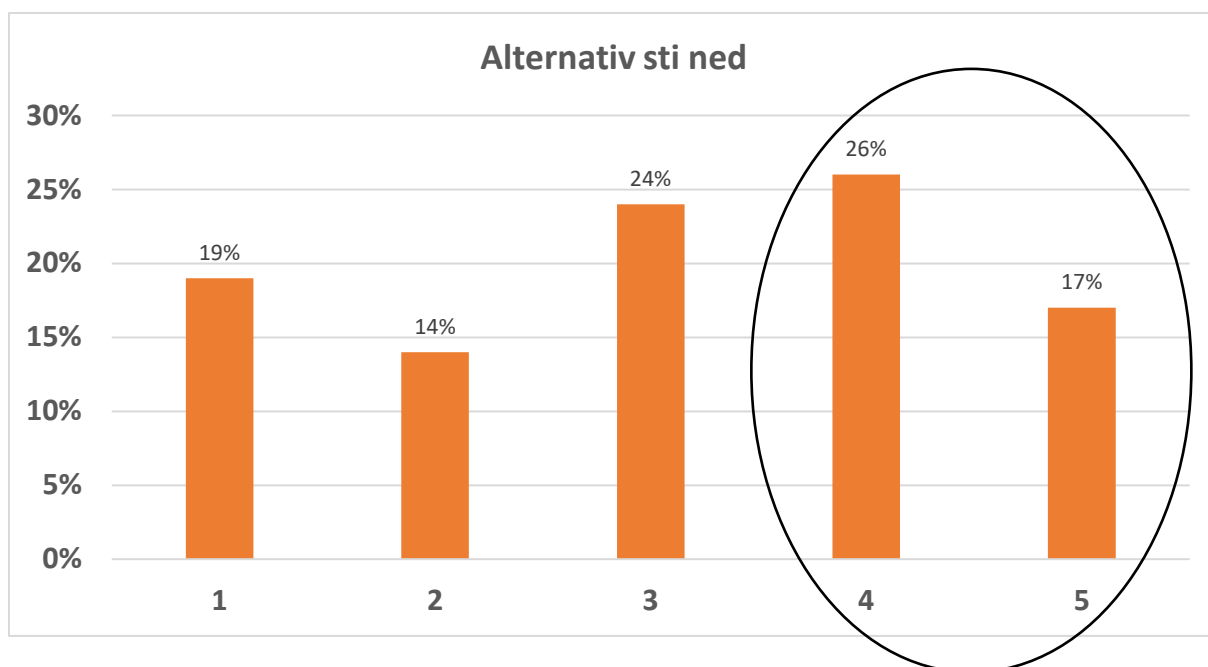
I undersøkelsen fra 2022 var det flere turgåere som ytret ønsker om spesifikke endringer / nye fasiliteter. Vi tok de 3 mest nevnte og spurte i 2023 alle som deltok om hvorvidt de også ønsker seg dette på en skala fra 1 (ikke viktig i det hele tatt) til 5 (svært viktig).

26% synes toaletter langs stien er noe eller veldig viktig. Selv om dette er et mindretall, så er det i praksis cirka 100.000 besøkende som hadde satt (veldig) pris på dette.

Det er derimot kun 10% som synes dusjfasiliteter ved parkeringsplassen er (veldig) viktig å ha.

Tilfredshet med stien er den viktigste faktoren som påvirker tilfredshet, og trengsel kan påvirke tilfredshet når den blir for høy. 43% av besøkende hadde satt (veldig) pris på å kunne gå en alternativ sti ned. Hvis tallene er representative, betyr dette 165.000 turgåere. Det er et mindretall på 33% som ikke synes dette er (veldig) viktig.

Faktorer som påvirker tilfredshet

Regresjonsanalyser i 2022 og 2023 har kartlagt følgende signifikante nøkkelfaktorer ($p < 0,05$):

Faktor	Koeffisient <i>så mye stiger total tilfredshet hvis faktoren stiger med 1 poeng</i>	År kartlagt
Tilfredshet med stien	0,42	2022
Tilfredshet med parkeringsfasilitetene	0,14 / 0,19	2022 / 2023
Vurdering av grad av tilrettelegging i stien	0,1	2023
«Bucket-list»	0,1	2023
Trengsel	-0,04 / -0,09	2022 / 2023
Vanskelighetsgrad	0,09	2022
Vær	0,09	2022
Søppel	-0,07	2022

Det er dermed først og fremst selve stien og parkeringsanlegget som gir utslag på total tilfredshet. Det er derimot flere faktorer som sannsynlig i utgangspunkt har lite å si, med mindre man kommer over en viss «terskelverdi». Dette gjelder «trengsel», «været» og «søppel». Blir disse faktorene først skikkelig «ille», så kan tilfredsheten rakne.

Faktorer som kan være relevante å måle i 2024 er tilfredshet med bildene man fikk ta på toppen, og hvorvidt besøkende vil anbefale sine venner og familie å besøke Preikestolen.

Andre tilbakemeldinger Preikestolen

Turgåere kom med følgende innspill som svar på det åpne spørsmålet «hva kan forbedres»?

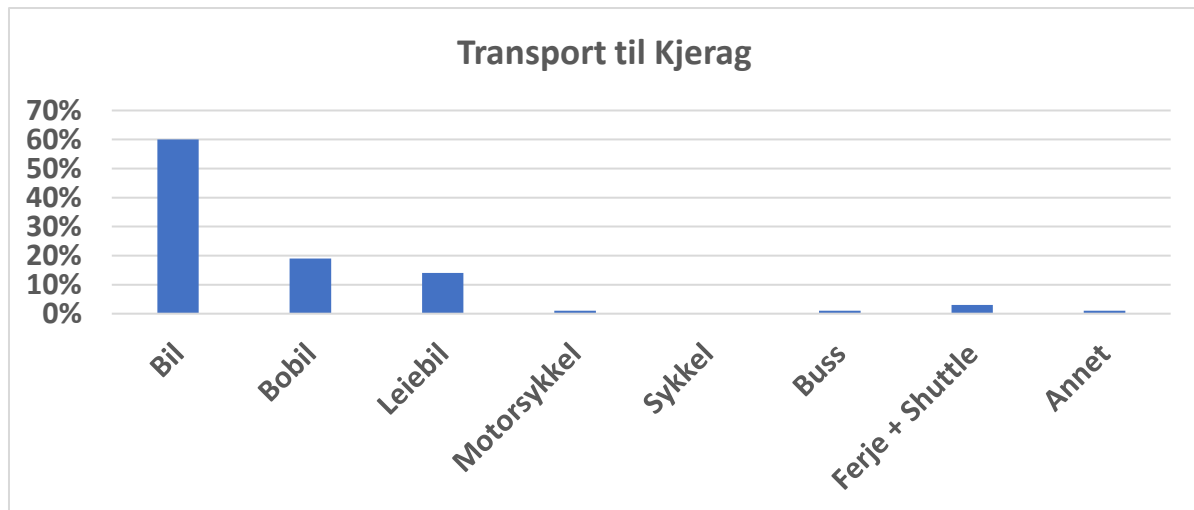
Lavere/differensierte avgifter	13
Regulere antall besøkende	12
Bedre/renere toaletter	11
Bra jobba!	10
Forbud (helikopter, hunder, drone, løping, staver)	10
Toaletter i stien	8
Skilting / merking	8
Drikkevannpunkt i stien	7
Søppeldunker / flere som plukker søppel	7
Alternativ sti	7
Mer informasjon for ulike typer turgåere	6
Større parkering / tidligere tilgang	6
Stiutbedringer (bredere, benker, vedlikehold trapp, utbedring ved kanten)	6
Dusj	5
Kjettinger / gjerder / ranger	5
Bobilovernatting	3
Shuttlebuss eller sti mellom P1 og P2	3
Annet	12

Kjerag og Flørli

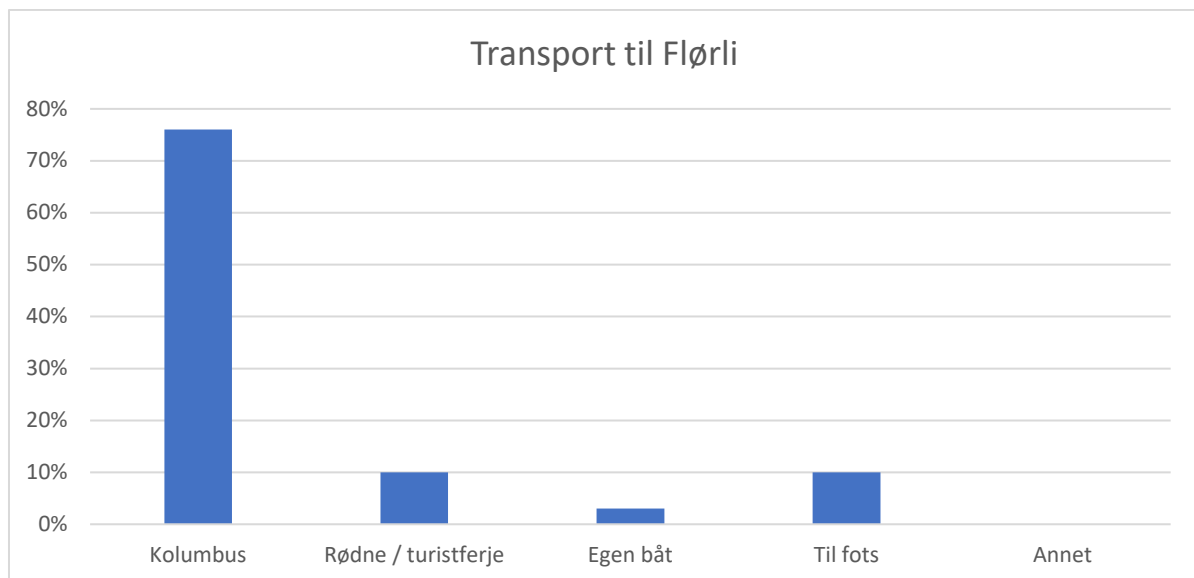
Antall respondenter som har svart på undersøkelsene på Kjerag og i Flørli er hhv 73 og 36. Dette gir begrensede muligheter til å kjøre mer avanserte analyser.

Destinasjonsspesifikke spørsmål		Preikestolen	Kjerag	Flørli
Tidsbruk	<i>timer</i>	1	2	1
	<i>minutter</i>	45	22	46
Har du vært på P/K/F før?	<i>aldri</i>	91%	94%	94%
	<i>1 gang før</i>	4%	4%	0%
	<i>2 ganger før</i>	2%	1%	3%
	<i>mange ganger</i>	3%	0%	3%
Viktig å krysse av P/K/F på bucketlisten	<i>(1-5)</i>	3,2	3,2	3,3
Vanskelighetsgrad	<i>(1-5) 1 er lettest</i>	2,8	3,6	2,6
Trengsel	<i>(1-5) - 1 er best</i>	3,5	2,8	1,6
Søppel	<i>(1-5) - 1 er best</i>	2,0	1,6	2,1
Stilfredshet	<i>(1-5) 1 = for lite 3 = bra 5 = for mye</i>	3,4	3,1	4,2
Fasiliteter	<i>(1-5) - 1 er best</i>	4,2	4,3	3,9
Total tilfredshet	<i>(1-5) - 5 er best</i>	4,3	4,5	4,6
Verdi for pengene (avgift vs fasiliteter)	<i>(1-5) - 5 er best</i>	3,2	3,0	-

Trengselstallene er interessante til sammenligning. Ideelt skulle alle turmål gjennom tilpasset tilrettelegging hatt samme grad av opplevd trengsel, tross varierende besøkstall. Kjerag får veldig bra tilbakemelding på observert søppel, mens det er noe høyere enn ventet i Flørli. Det er litt utfordrende å tolke tallene knyttet til stilfredshet. Fasilitetene i Flørli har en noe lav skåre. På Kjerag er indikatoren «verdi for pengene» på grensen til å bli dårlig. Sammenlignet med Preikestolen er prisen høyere, mens kvaliteten på fasilitetene er lavere.

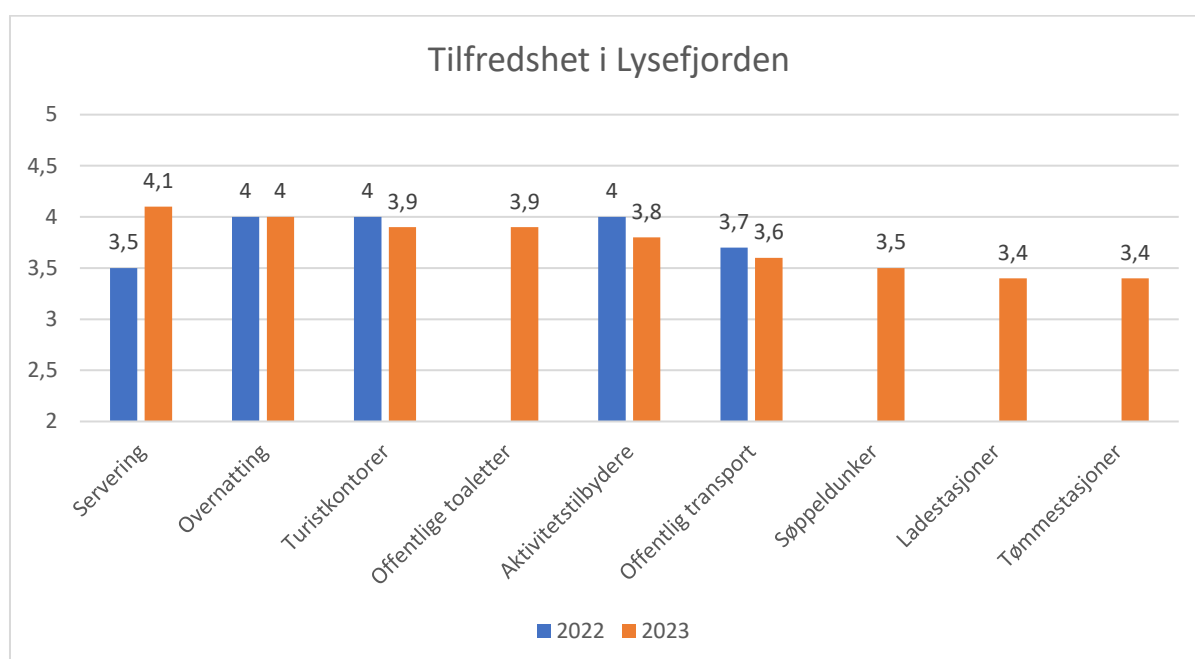
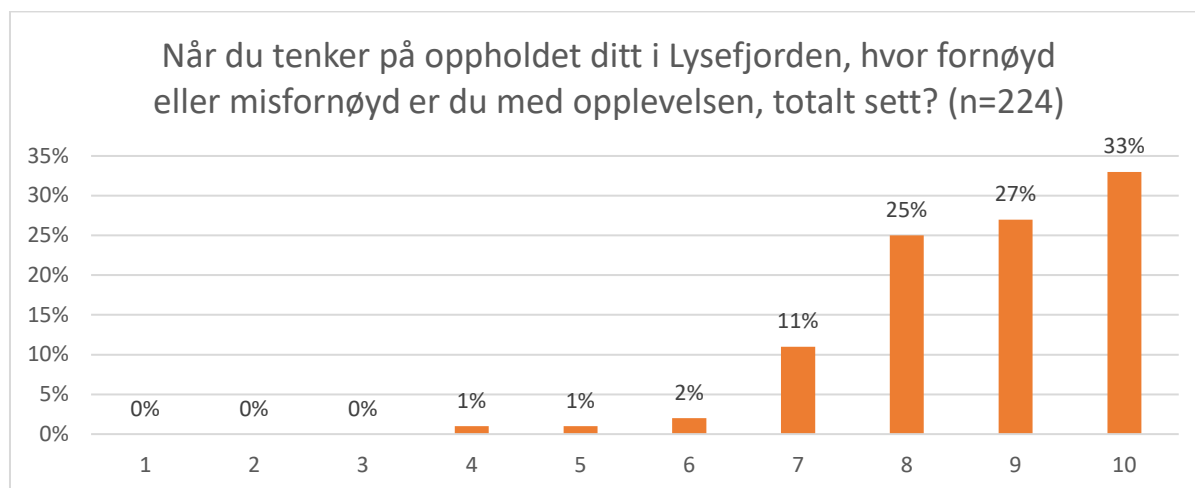
93% av Kjeragturistene reiser med bil, bobil eller leiebil. Andelen som reiser med buss er nok litt underrepresentert. 31% av Kjeragturistene har brukt eller planlagt å reise gjennom Lysefjorden med ferja. Her er det mye «lekkasje» i form av dagsturisme.

Antall respondenter fra Flørli er litt lav til å kunne stole for mye på tallene, men i 2023 har nok brorparten av de besøkende reist inn med Kolumbusbåten.

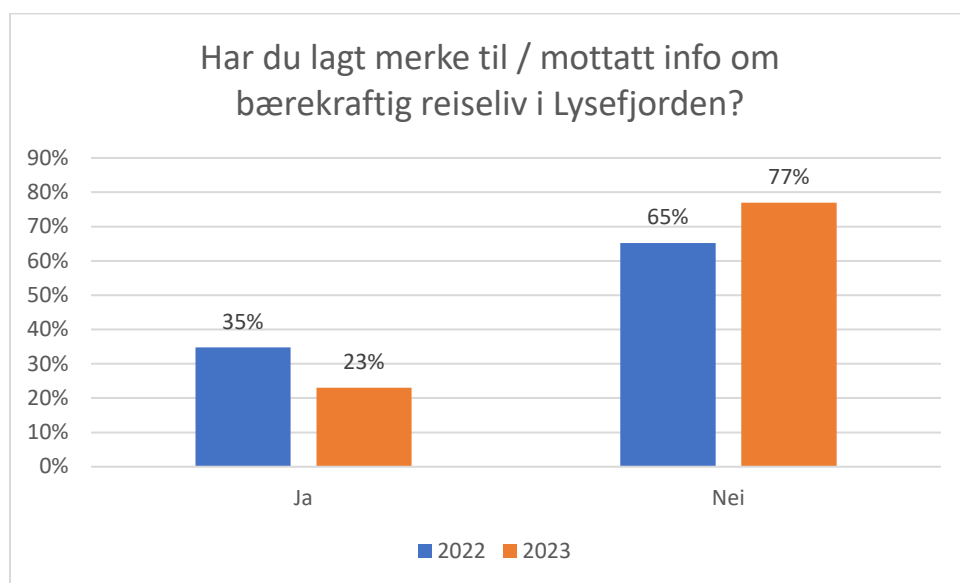
Lysefjorden

De fleste besøkende i Lysefjorden er veldig fornøyd med oppholdet sitt. I gjennomsnitt gis det en 8,7 på en skala fra 1 (svært misfornøyd) til 10 (svært fornøyd).

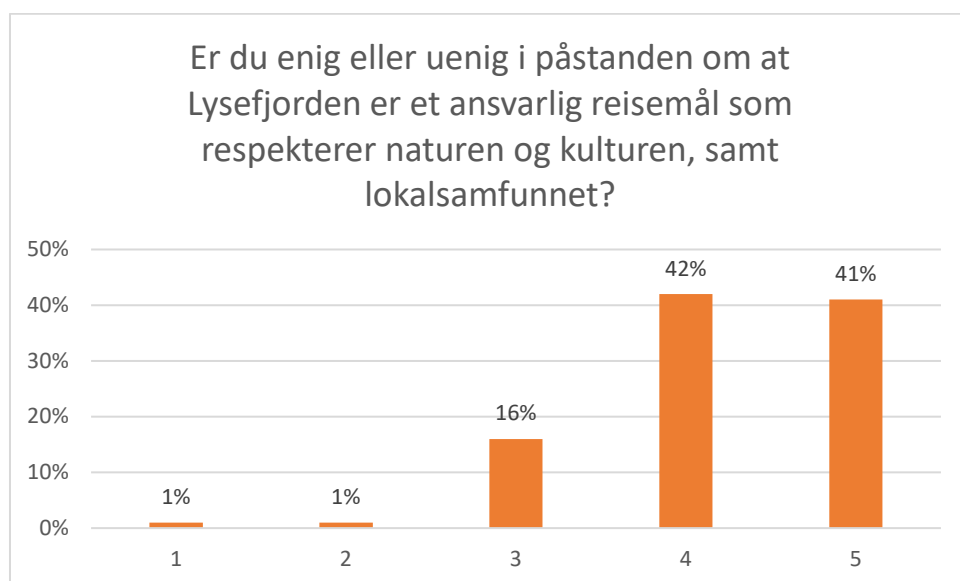

På en skale fra 1 (veldig misfornøyd) til 5 (veldig fornøyd) betraktes verdier over 4 som (veldig) bra. Det som ligger mellom 3 og 4 er middelmådig, mens alt under 3 ikke er godt nok. Det er absolutt rom for forbedring av det kommersielle tilbudet også, men det som skårer dårligst er det det offentlige har ansvar for. Infrastruktur knyttet til transport, lading og søppelhåndtering bør det jobbes mer med.

Bærekraft

Andelen besøkende som sier de har lagt merke til eller mottatt informasjon om bærekraftig reiseliv i Lysefjorden har gått ned fra 35% til 23%. Her er det et forbedringspotensial i kommunikasjonsarbeidet. Samtidig er 83% enig i at Lysefjorden er et ansvarlig reisemål: gjennomsnittet ligger på 4,2 på en skala fra 1 (veldig uenig) til 5 (veldig enig).

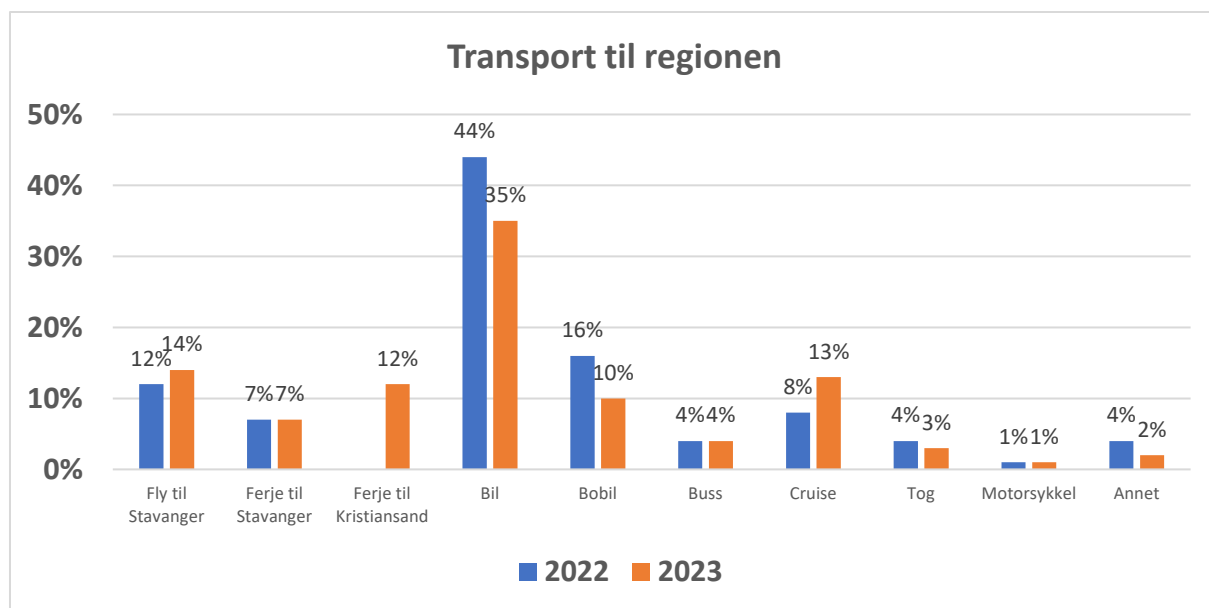

Når det gjelder lokalprodukter synes 42% av de besøkende at det er et bra utvalg av lokalprodukter i Lysefjorden. 45% er nøytrale, mens 14% synes det er dårlig. Gjennomsnittet ligger på 3,4 på en skal fra 1 (veldig dårlig) til 5 (meget bra).

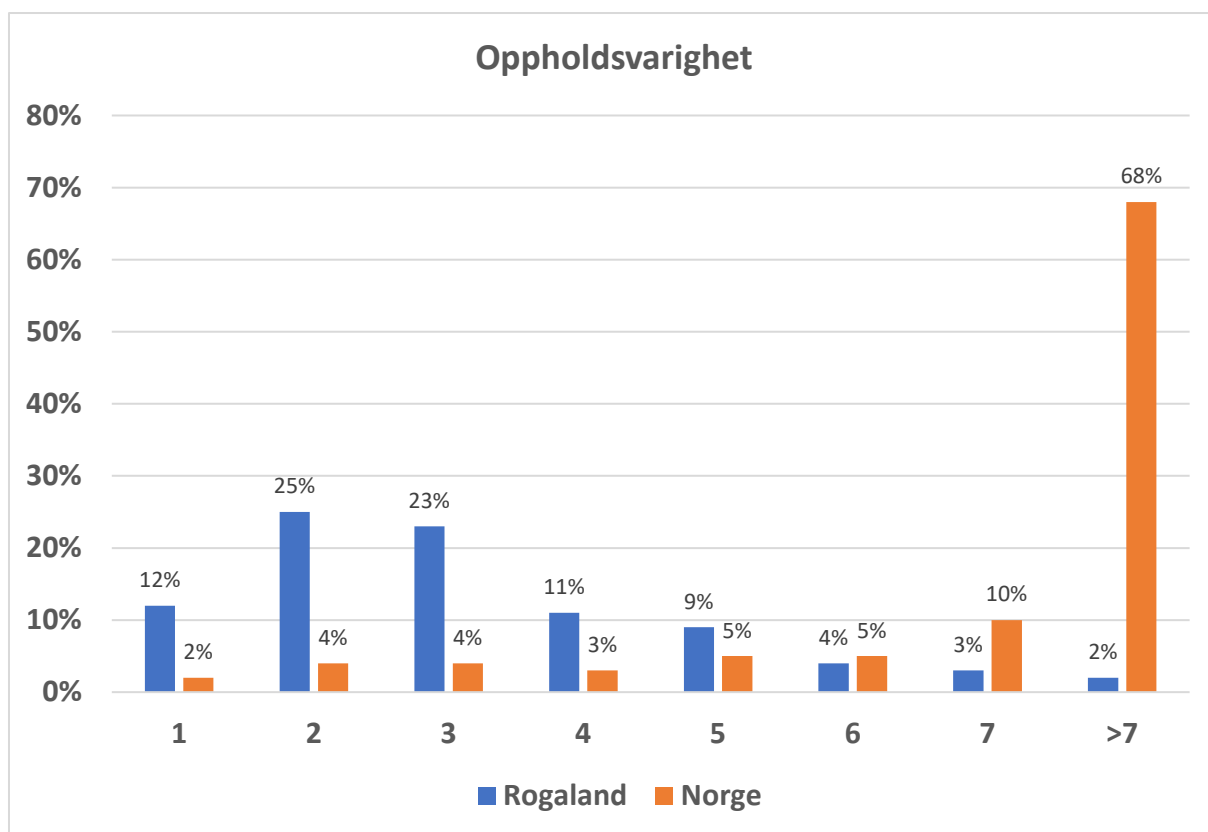

Reisemønstre

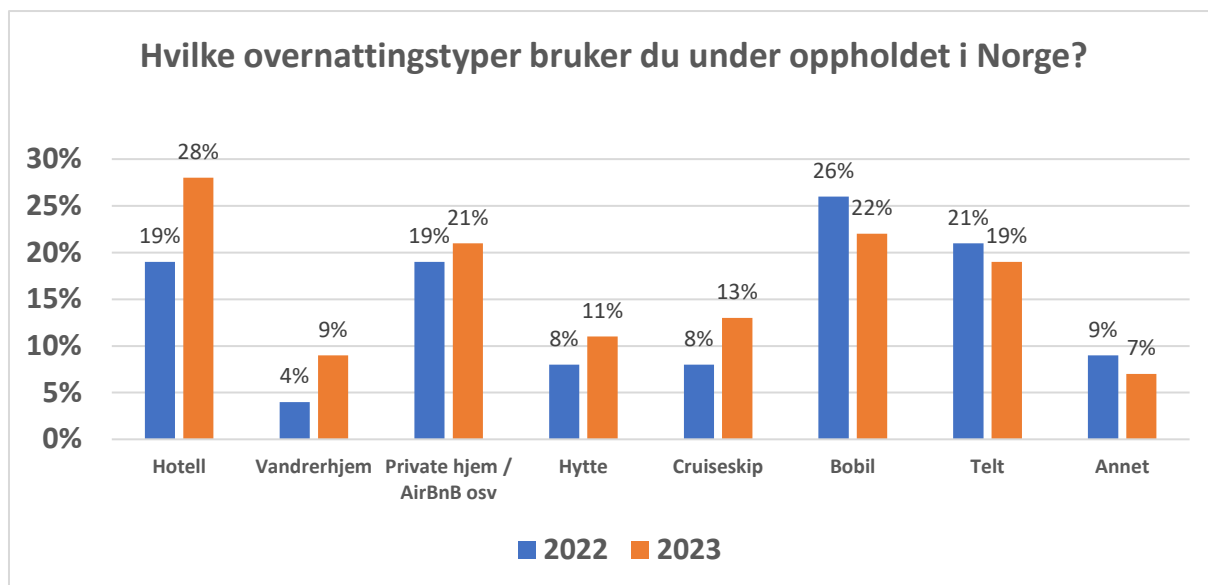
- 7% av de besøkende i Lysefjorden er fra regionen (2022: 4%).
- 39% har besøkt flere steder i Lysefjorden på samme reise (2022: 36%).

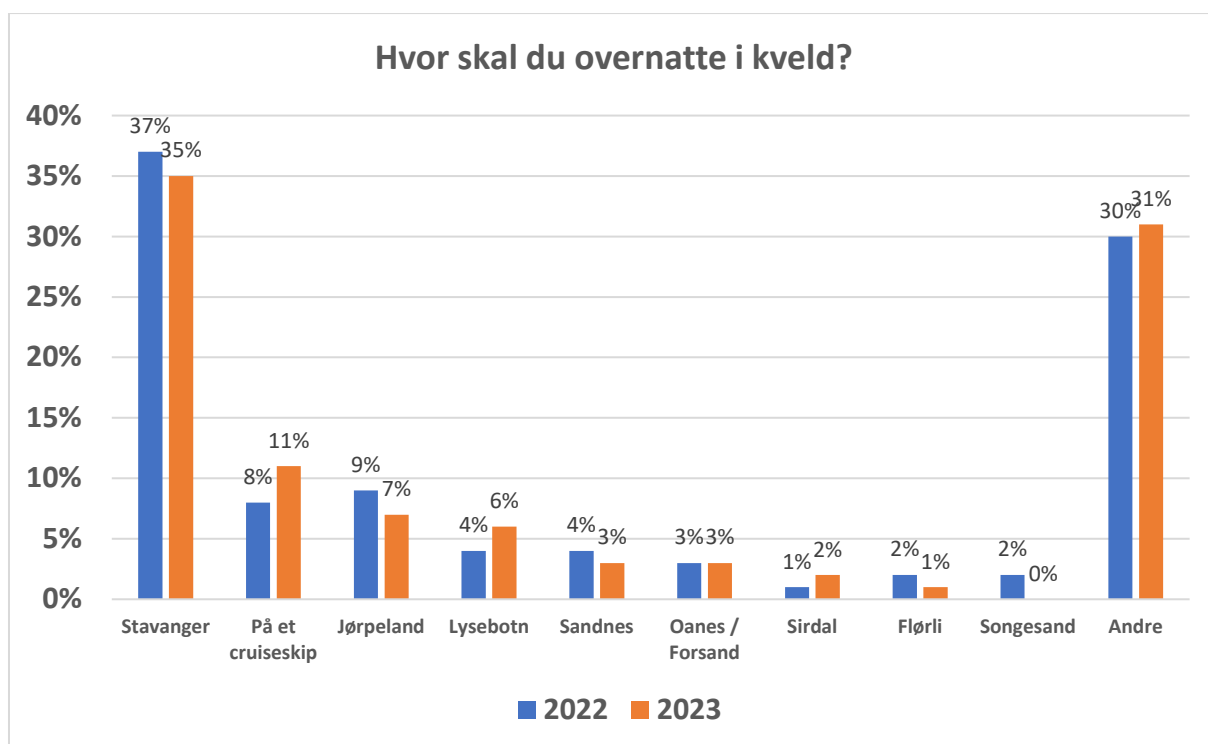
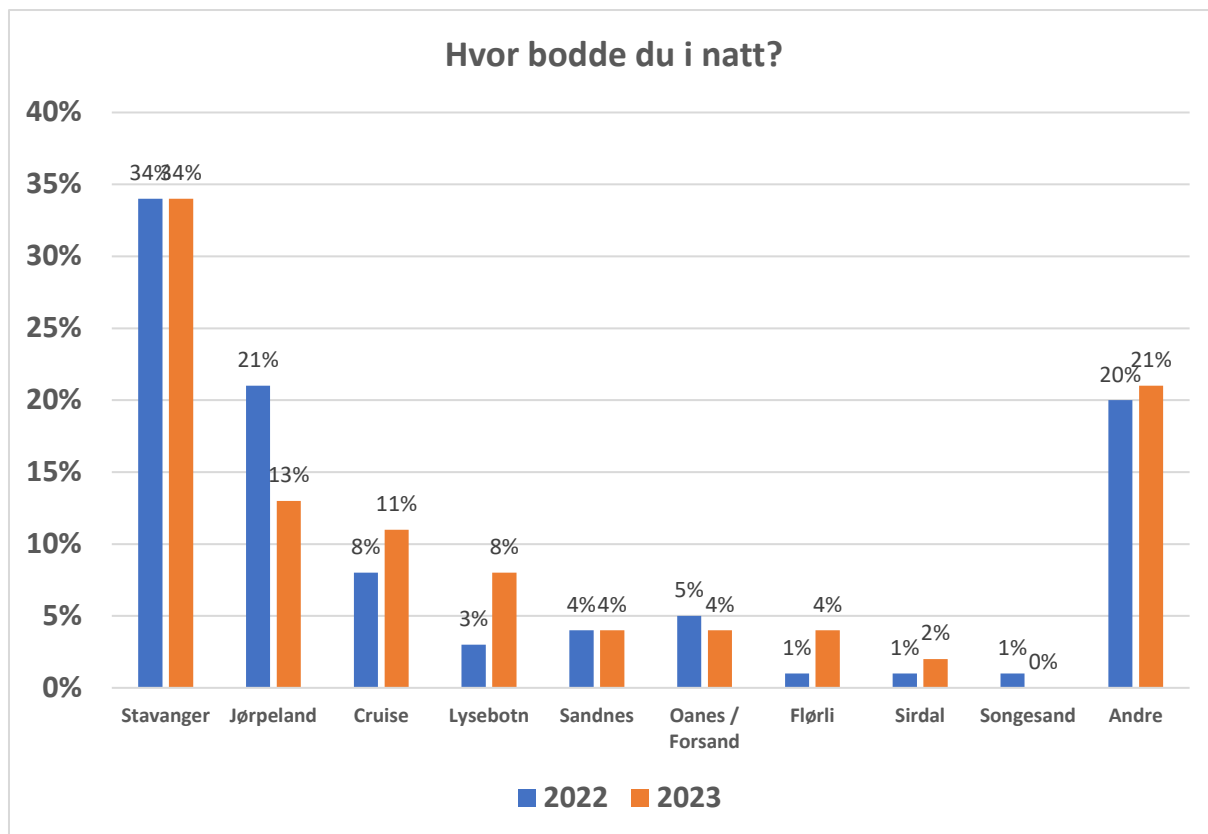
- Andelen som reiser med fly har økt litt (12 til 14%)
- I år spurte vi om folk hadde tatt ferje til Kristiansand (12%). Det har nok ført til en «nedgang» i antall som oppgir at de reiser til oss med bil, slik at det reelle tallet for bil ligger rundt 47%.
- Nedgang i andel bobiler er nok ikke reelt, pga parkering på Moslimyrå hvor folk i mye mindre grad svarte på spørreundersøkelsen.
- Cruise har økt betydelig, fra 8 til 13%. Cruisegjester som tar fjordcruise i Lysefjorden fra Stavanger er ikke med i disse tallene.

I år har vi prøvd å skille mellom opphold i Rogaland og Norge, da tidligere undersøkelser viste at folk svarte hvor lenge de hadde vært i Norge, istedenfor regionen. Mens 2022 viste et gjennomsnittlig opphold på 2,9 netter, så er årets gjennomsnitt på 2,6 nok mer reelt.

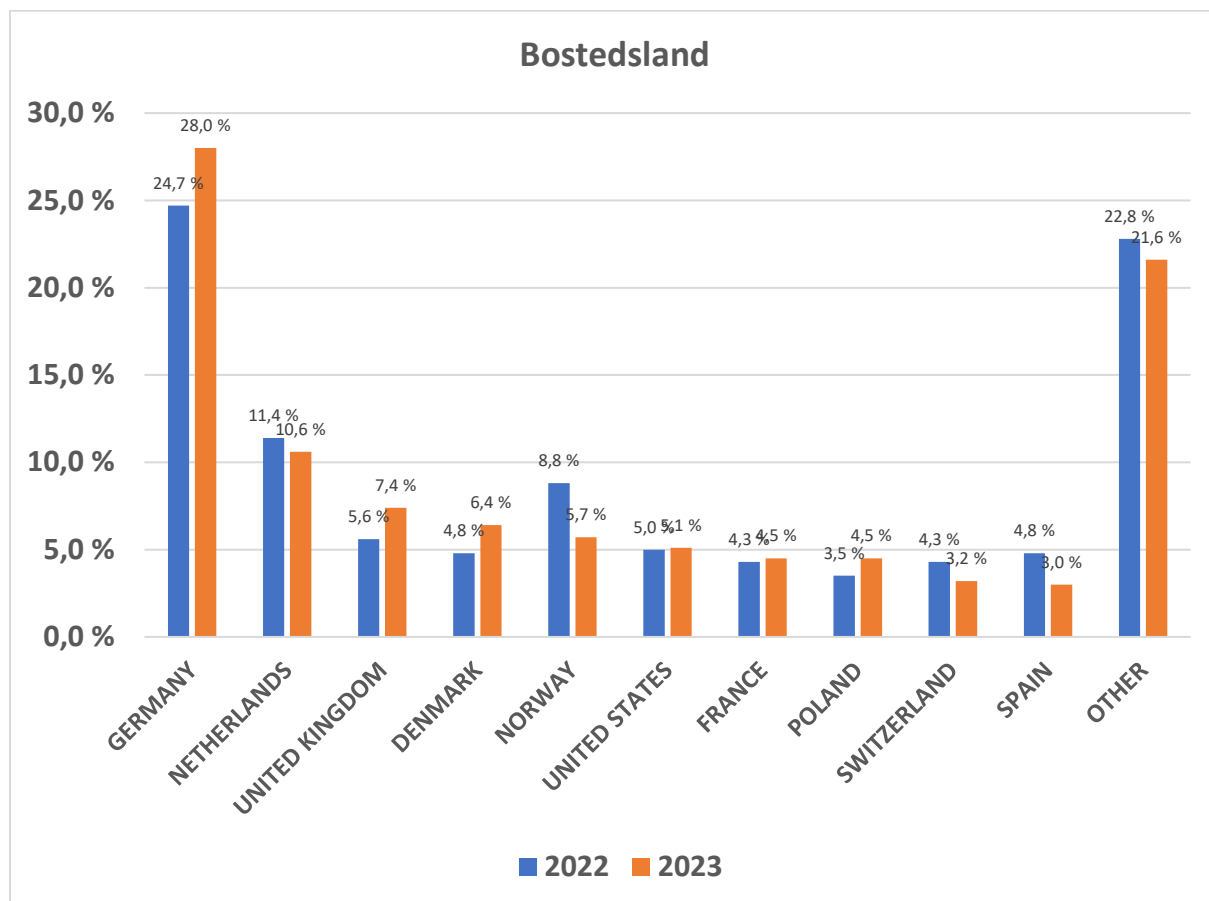
Overnattingstyper som turistene bruker, ser en lignende fordeling i 2023 som i 2022. Det er en signifikant økning i overnatting på hotell og vandrerhjem, samt cruise. Samtidig vises den samme skjevheten i antall bobilturister – den har nok gått opp istf ned.

Fordelingen blant overnattingssteder rundt Lysefjorden har holdt seg ganske lik fra 2022 til 2023. Andelen som bør på Jørpeland har gått noe ned, mens cruiseandelen har gått opp. Oppgangen i Lysebotn og Flørli har å gjøre med høyere deltakelse på spørreundersøkelsen i 2023.

Som i 2022 ser vi at folk særlig bor i Stavanger før og etter sin opplevelse i Lysefjorden. Trafikkmønstre preges av dagsbesøk, med liten trafikk til/fra andre deler av Lysefjorden enn Preikestolen.

Det virker å være en nedgang i turister som bor på Jørpeland før og/eller etter sin opplevelse (20% i 2023, kontra 30% i 2022). Generelt bor turister i større grad utenfor regionen allerede kvelden etter at de ble svarte på undersøkelsen enn morgenen før.

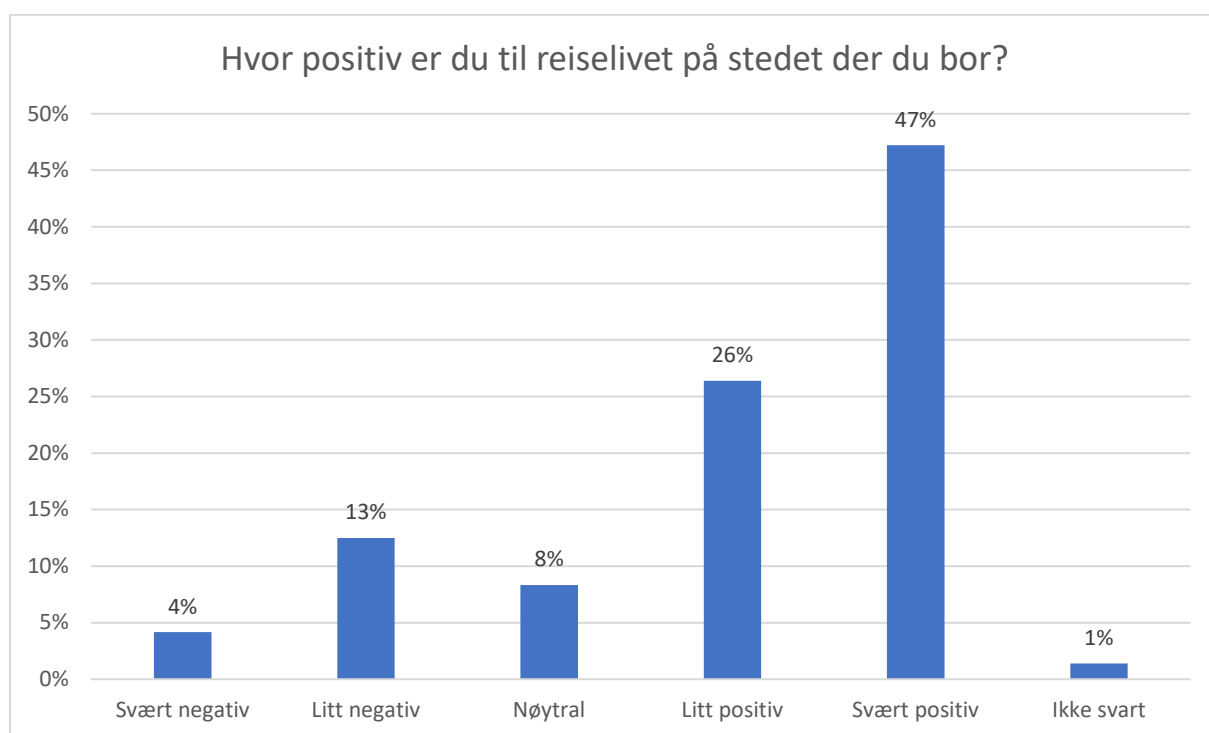
Det tyske markedet har ytterligere styrket seg til 28%, mens antall nordmenn har gått ned og kun utgjør litt mindre enn 6%. UK og Danmark viser også en relativ stor økning fra 2022 til 2023. Bildet er nokså farget av Preikestolturister. Mens Bergen og Hardanger tilsynelatende har en stor økning i antall amerikanske gjester, så vises det ikke en slik økning i Lysefjorden.

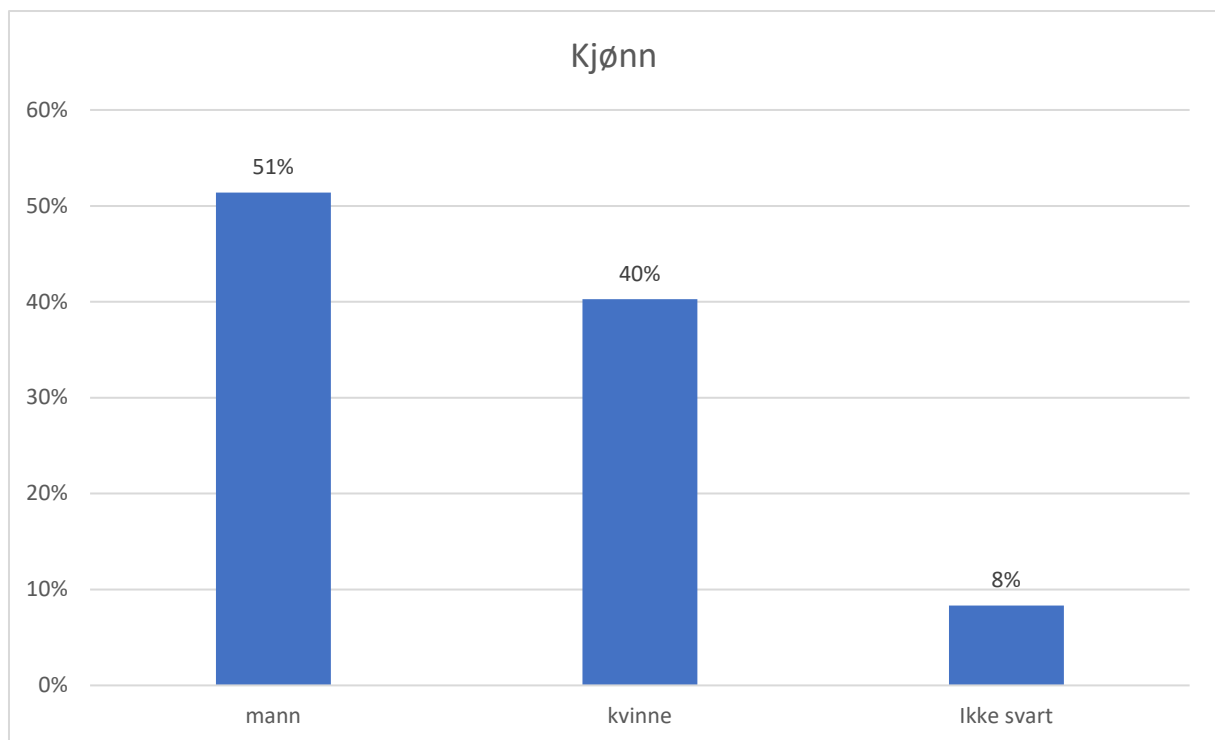
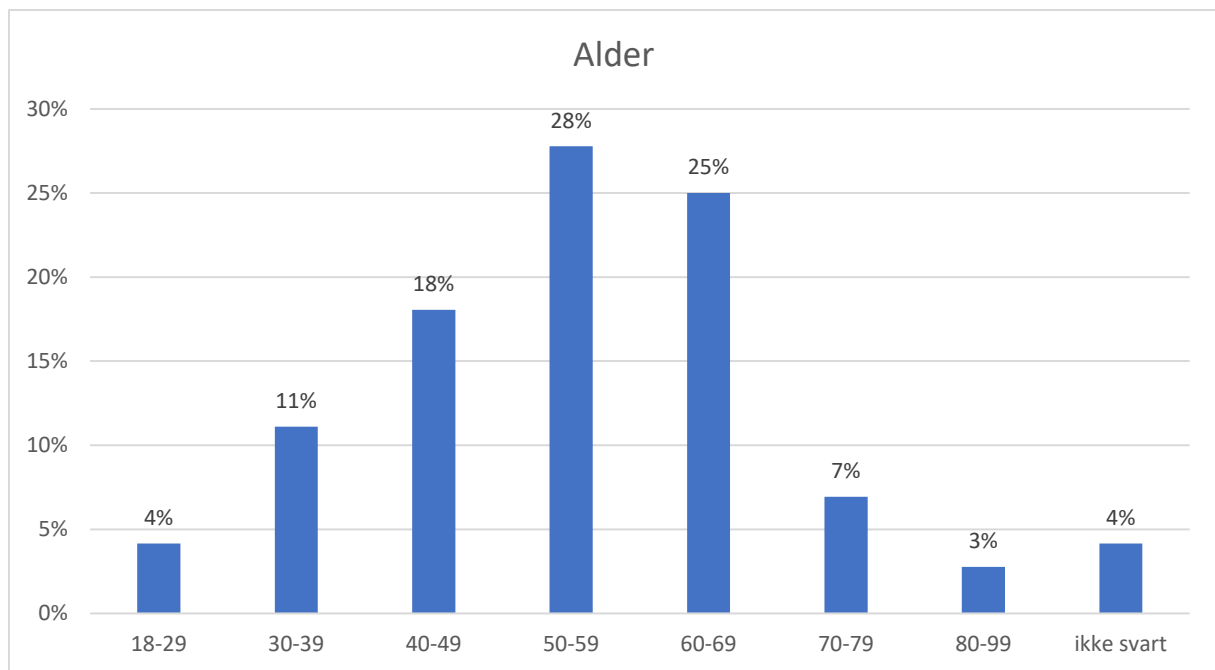
Innbyggerundersøkelse

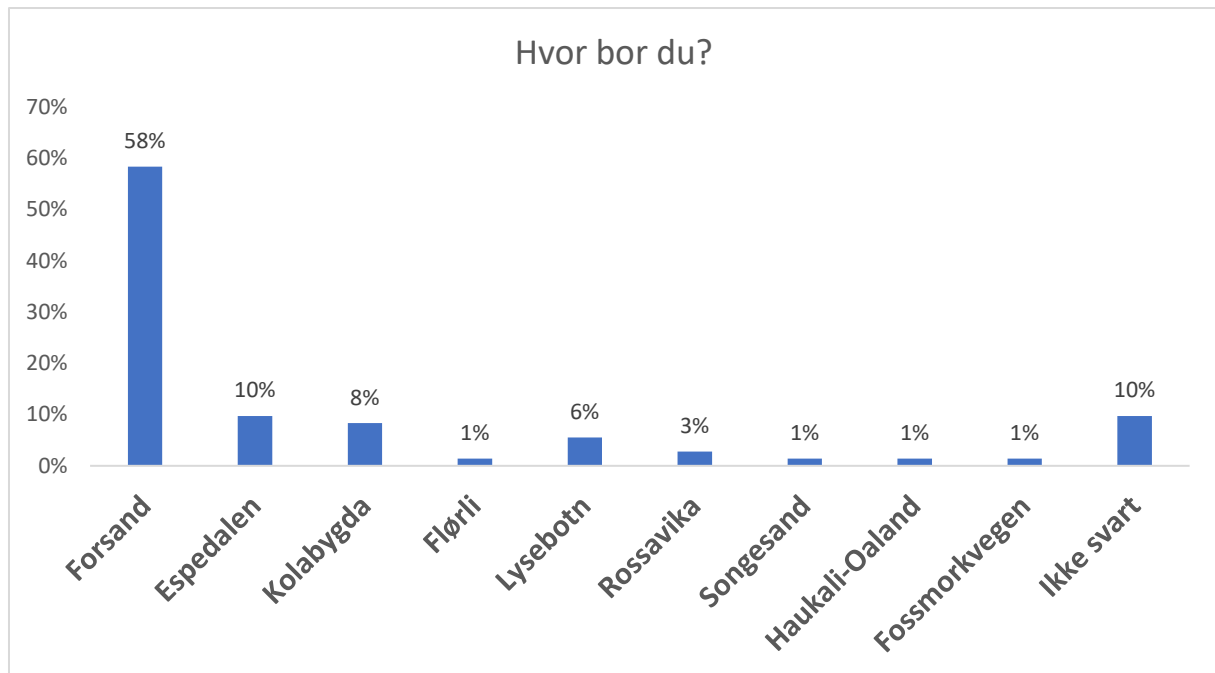
En gjennomsnittlig innbygger i Lysefjordområdet (tidligere Forsand kommune), basert på vår undersøkelse (n=72), er omtrent 52 år gammel og bor i Forsandbygda. Den er veldig positivt innstilt til reiseliv som fenomen og mener at antallet turister som besøker området er akkurat passe. Det er imidlertid en viss bekymring knyttet til det økende antallet bobilreisende, muligens på grunn av en oppfatning om at de ikke bidrar så mye økonomisk. Forsand-innbyggerne opplever derimot ikke trengsel i Lysefjorden og kan tenke seg en viss økning i antall besøkende.

Turistene ønskes hjertelig velkommen, og innbyggerne verdsetter Lysefjorden som et flott reisemål som de er stolte av. Det som oppleves som irriterende for Forsand-innbyggerne er de køene og trafikkfarlige situasjoner som turistene kan forårsake på veiene. Noen turister oppfører seg uansvarlig og bidrar til forurensning og slitasje på naturen.

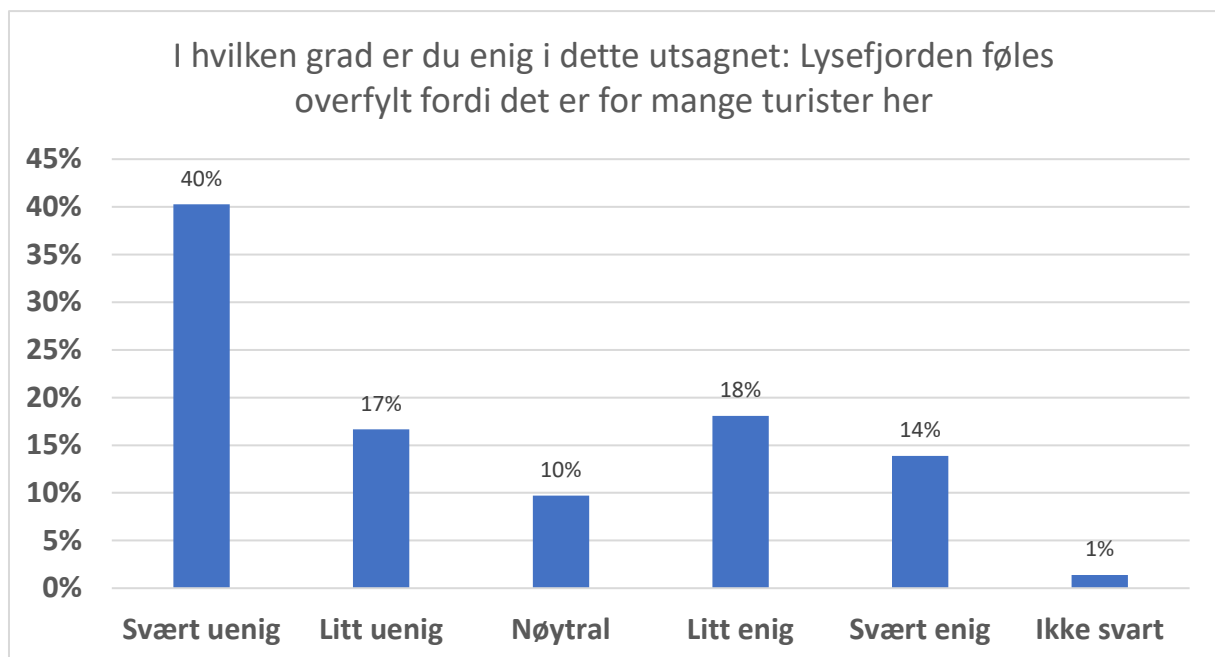
Det er også en viss usikkerhet knyttet til hvorvidt reiselivet gjør Lysefjorden til et mer attraktivt sted å bo. Produktene og opplevelsene som tilbys turistene vurderes som ganske gode, men det er rom for forbedring. Innbyggerne mener at det er potensiale for å øke inntektene fra turismen, og det er også usikkerhet knyttet til bærekraften i reiselivet i Lysefjorden. Samtidig gir innbyggerne betydelig støtte til arbeidet til Lysefjorden Utvikling når det gjelder utviklingen av Lysefjorden som både et reisemål og et lokalsamfunn. Det mest akutte behovet er imidlertid forbedret kommunikasjon i Lysefjorden, da dagens ferjesamband gjennom fjorden vurderes som utilstrekkelig.

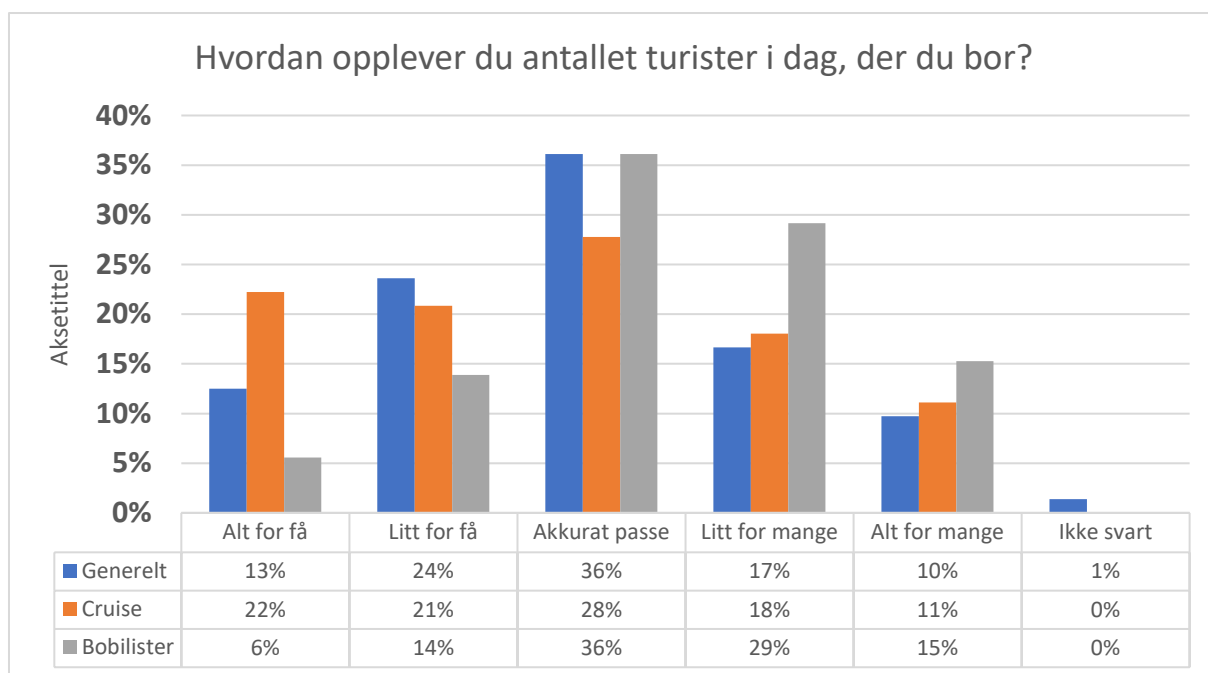

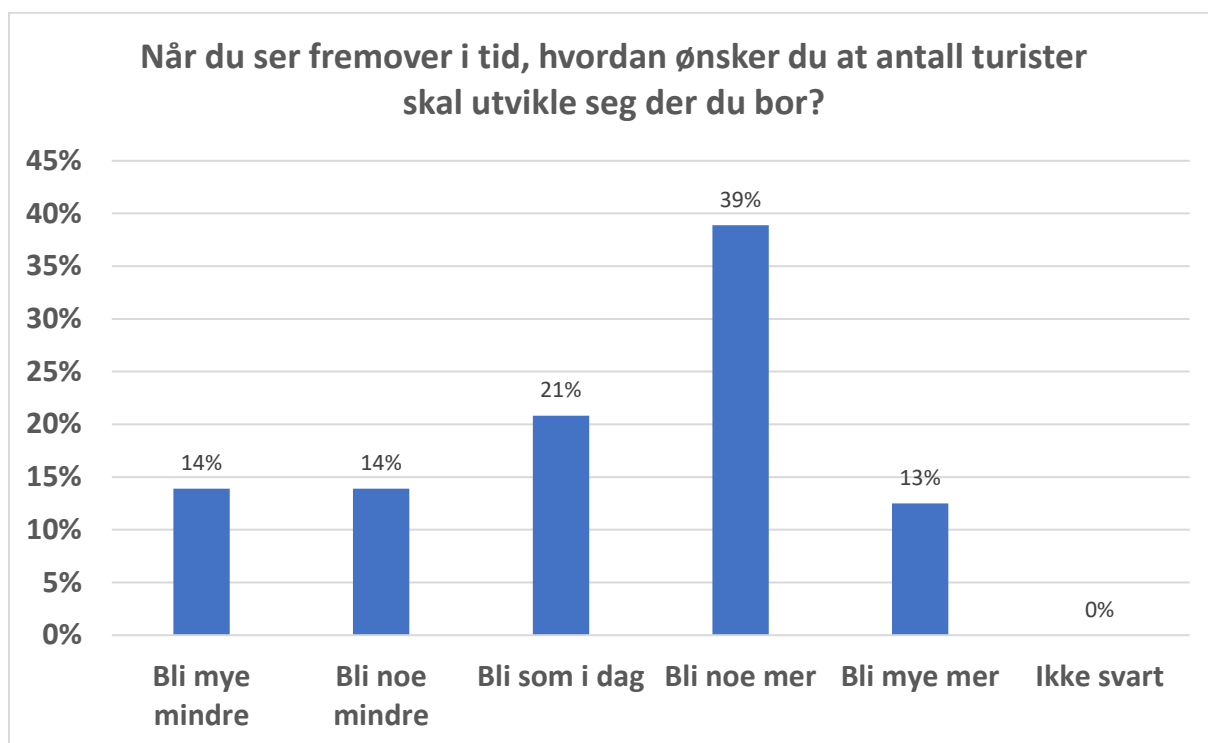

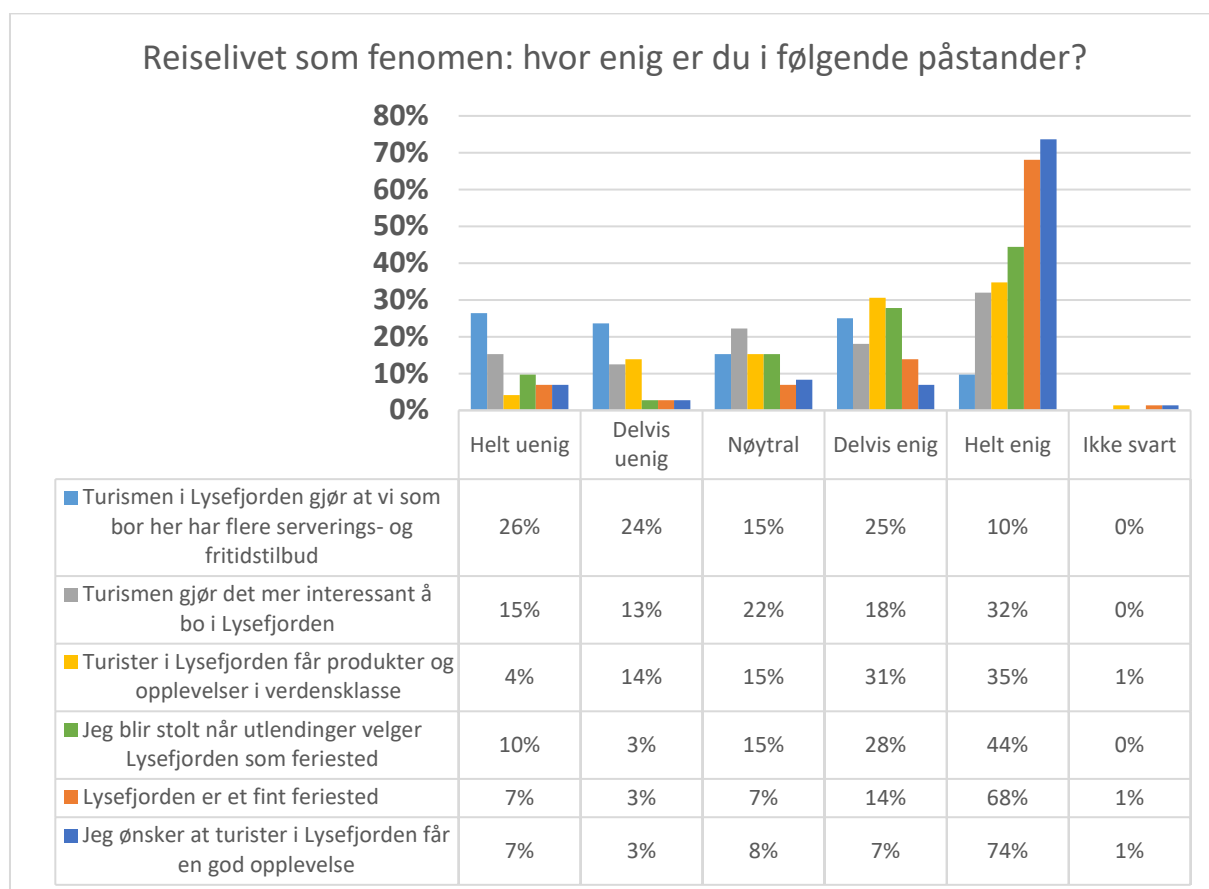
Besøkstrykk og trengsel

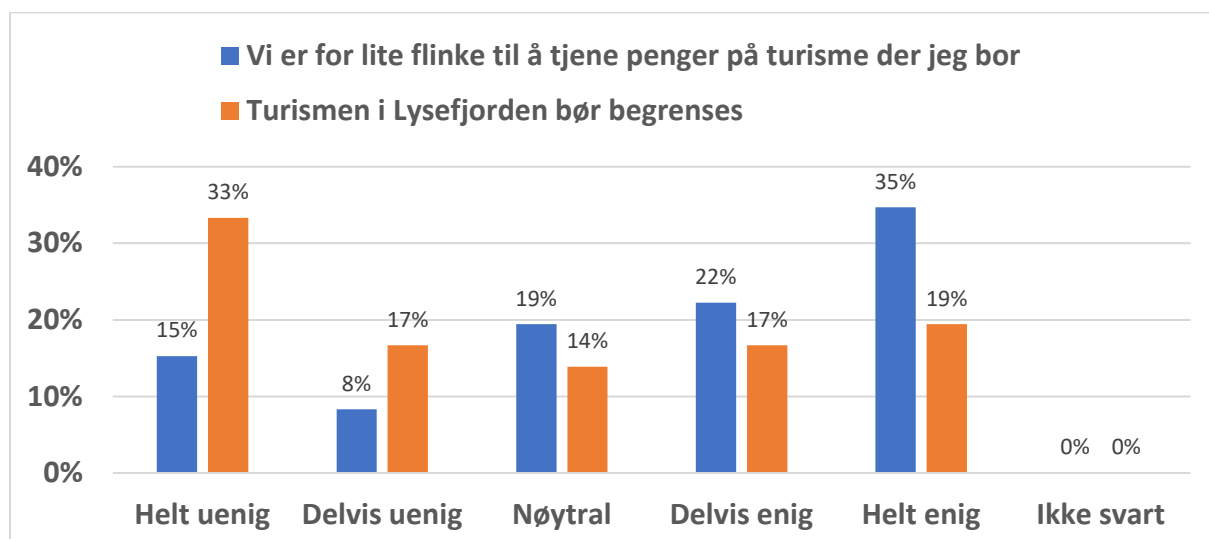
- 27% synes det er for få turister i Lysefjorden
- 36% synes det er akkurat passe
- 27% synes det er for mange turister
- Samtidig svarer 52% at de ønsker seg flere turister i området fremover; kun 28% ønsker seg færre turister
- I gjennomsnitt ønsker innbyggerne noe flere cruiseturister, og litt færre bobilturister.

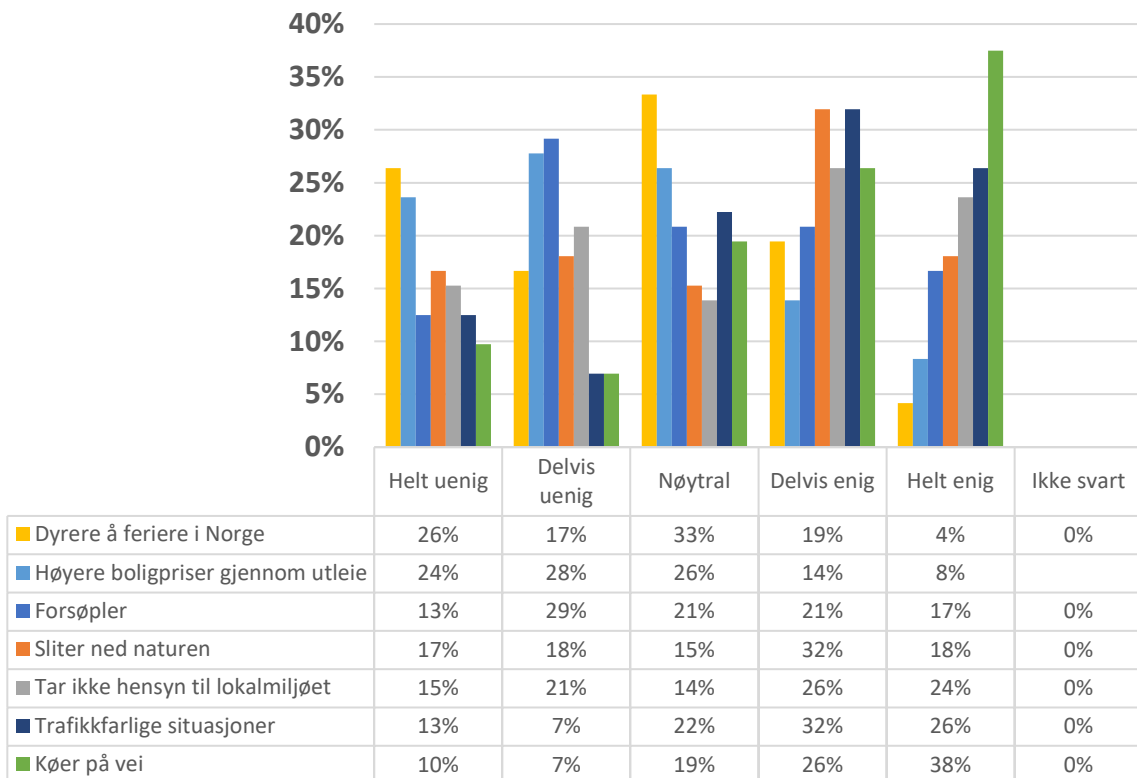

Flertallet av innbyggerne ønsker gjestene en god opplevelse (81%), synes Lysefjorden er et fint feriested (82%), som de er stolte av (72%). Innbyggerne synes i stor grad at turister får opplevelser i verdensklasse (66%), men er usikker på om turismen gjør det mer interessant å bo i Lysefjorden (50%), eller om det fører til flere serverings- og fritidstilbud (35%).

Dette henger sammen med at 57% synes at vi er for lite flinke til å tjene penger på turisme. Derimot synes kun 34% at turismen i Lysefjorden bør begrenses.

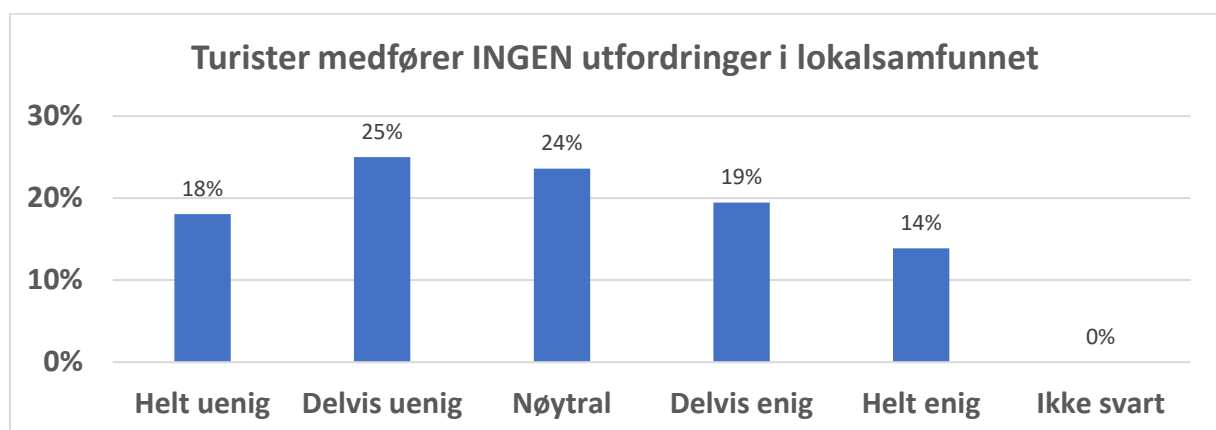
Hvor enig er du i følgende påstander om turistenes effekter på lokalmiljøet?

Det er forskjellige grupper i lokalsamfunnet som ikke alltid enes om turistenes negative påvirkninger. Flertallet mener at turister skaper køer på veiene (64%), trafikkfarlige situasjoner (58%), at turister ikke tar hensyn (50%) og at de sliter ned naturen (50%).

- 43% av lokalbefolkningen synes turister medfører utfordringer i lokalsamfunnet, 33% synes turister medfører ingen utfordringer.

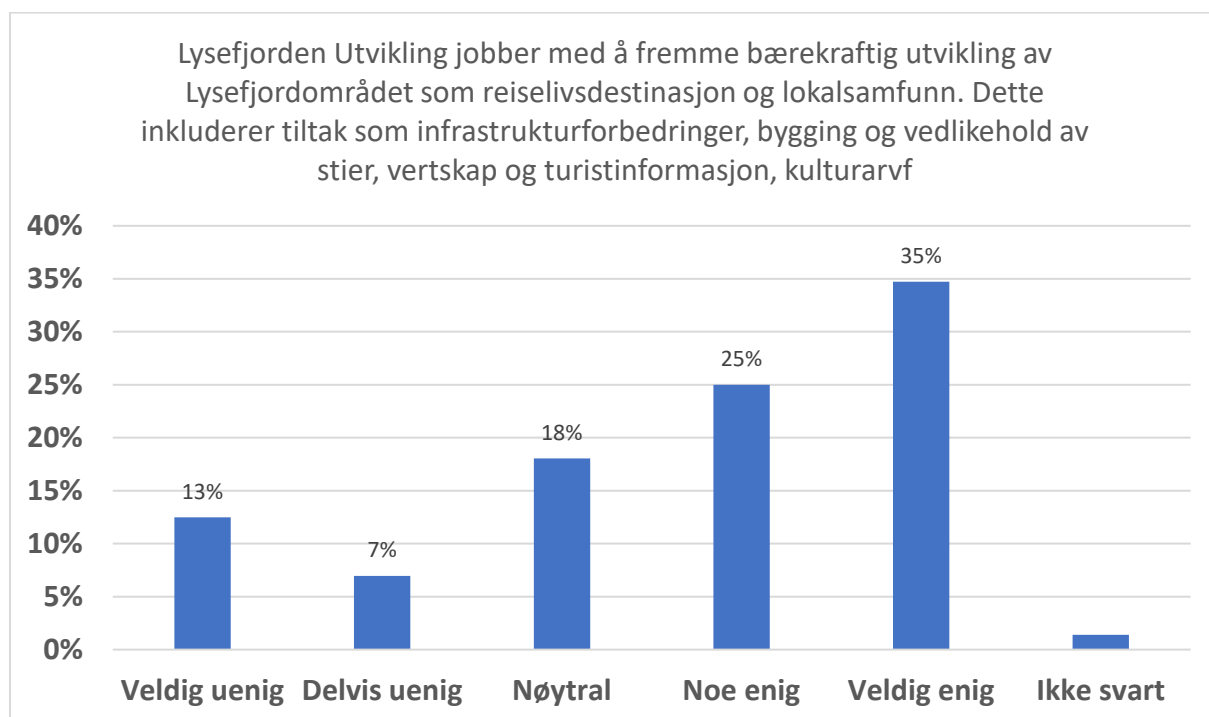
Kombinert med den generelle positive holdningen til reiseliv som fenomen, kan det tyde på at dagens negative effekter ennå ikke har de store ringvirkningene. Samtidig er det viktig å ta tak i problemstillinger i en tidlig fase, for å unngå større reaksjoner.

Bærekraft

Det er en del usikkerhet knyttet til bærekraften i turismen i Lysefjorden. Mens 38% mener turismen er ganske bærekraftig, synes 30% at den ikke er det. En tredjedel er nøytral, og ingen har svart at den er veldig bærekraftig.

60% er enig i at arbeidet til Lysefjorden Utvikling kan bidra til et mer attraktivt lokalsamfunn. Det er en mindre gruppe (13%) som er veldig negativ til Lysefjorden Utvikling sitt arbeid eller som organisasjon.

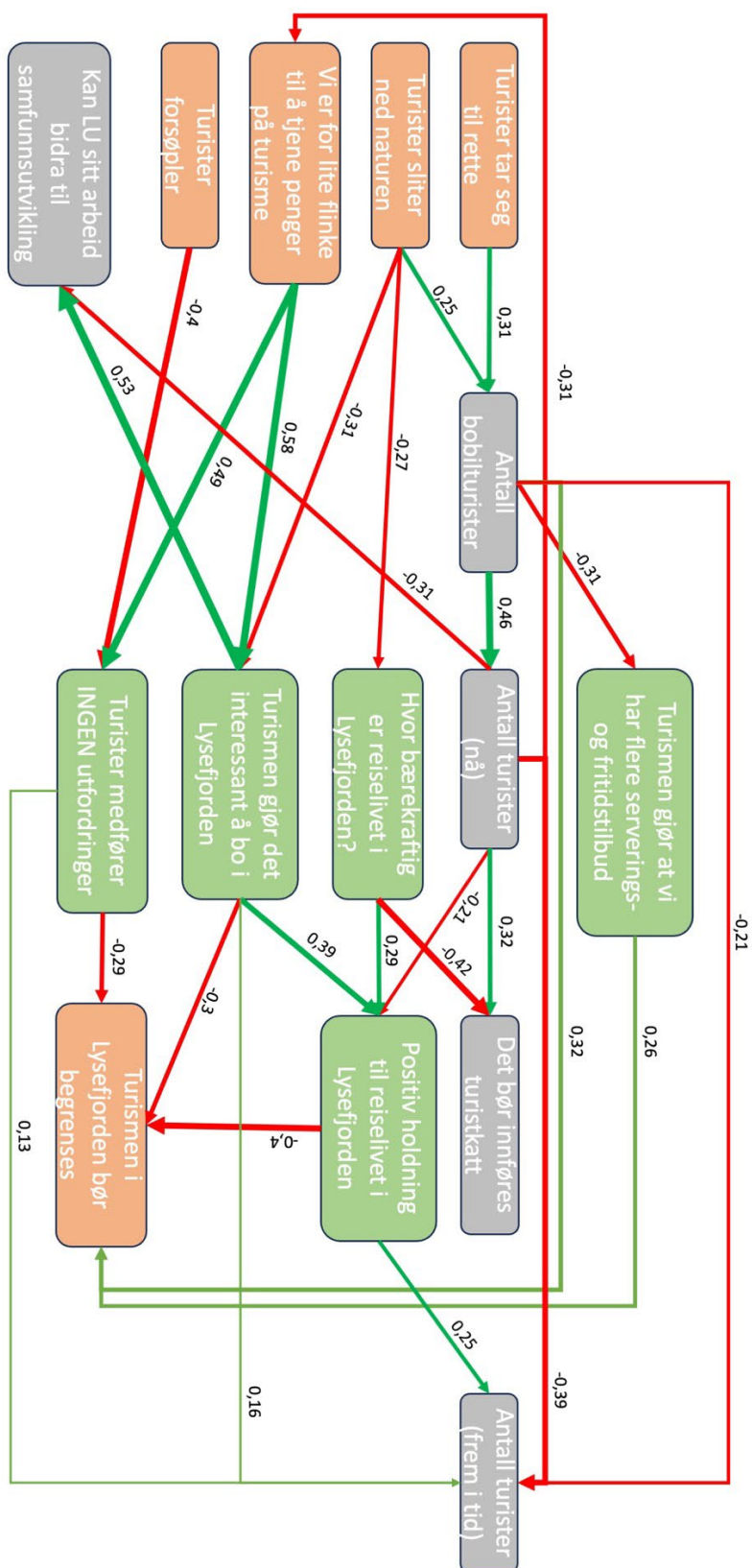
Transport

70% av innbyggerne nevner så at det trengs et bedre båttilbud. Disse svarte på et åpent spørsmål om innspill til hva Lysefjorden Utvikling bør jobbe med. Arbeidet med båttilbud er desidert viktigst, fulgt av tilrettelegging for/regulering av bobilturisme (23%) og bedre kollektivtransport (16%).

Et lite grep fra tilbakemeldingene:

- «Øke rutetilbudet i Lysefjorden og Høgsfjorden. Det er av største viktighet både for turister og fastboende»
- «Lysefjorden bør bli mer tilgjengelig, for eksempel bedre kollektivtransport fra Forsand til Lysebotn. Dette gjør naturen mer tilgjengelig for både turister og lokalbefolkningen og det gjør det enklere for de som allerede ønsker å satse på turisme»
- «Det har ingen hensikt å øke turismen når (...) transport/kommunikasjon ikke legger til rette for det»
- «Ferjeruter og båt som gjør det attraktivt å reise og drive turisme i fjorden»
- «Båttilbudet på Lysefjorden er elendig spesielt om sommeren turister fyller opp hurtigbåten slik at det ikke er plass til fastboende og hyttefolk, det bør være en del plasser avsatt til denne brukergruppen, disse plassene bør ikke kunne bestilles av andre på forhånd»
- «At dere ikke forstår at rutetilbudet i turistsesongen er noe helt annet enn i vinterhalvåret er en skandale»
- «En stabil ferjeforbindelse over lengre tid»
- «Fleire tilbud der turister generelt har mulighet til å legge igjen penger, og ikke minst en bedre logistikk på fjorden»
- «Få turister til å benytte seg av campingplasser og ikke parkeringsplasser til badeplasser for lokalbefolkningen. Få slutt på farlig camping i veikanter etc»
- «Forby gratis bobilparkering langs veiene.»
- «Det bør bli forbudt med fricamping, dette fører til forsøpling av naturen. De legger også lite penger igjen.»
- «Ha egne, moderne campingplasser for bobiler/turister. Forby camping på parkeringsplasser og andre turområder der det er plass til bobiler.»
- «Fossmorkvegen må på en måte anbefales for myke trafikanter, syklistere etc og skiltes med forbud mot bobilene og all parkering/Camping langs veien. Det er enorm stor belastning for lokale befolknings langs Fossmorkvegen av bo/bilturister som kun skal inn til skrøyla for å «snu» (se prekestolen)»
- «Vi blir invadert av bobiler i alle kringelkroker. De er overalt. Ekstremt i år. Dette kan organiseres. Det vil igjen bli mulig å tjene penger på disse turistene. Styr turistene mer dit de legger igjen penger»
- «Campingplass må prioriteres, istedenfor at bobiler står på kaien i Forsand eller langs veiene.»
- «Infrastruktur omkring offentlig transport (båt og buss, tilrettelegging for parkering med inntekt for grunneiere, «køfordeler» for lokalbefolkning)»
- «Opplyse om hvor bobilparkering er tillatt (ikke på parkering for reisende). La noen naturperler være gratis for innbyggere og la turistene betale. Lei ut sykler og forby bobiler på smal vei (feks inn mot Dørvika). Ikke send turister overalt.»

Årsakssammenhenger

Analysen av sammenhengen mellom alle faktorene fra innbyggerundersøkelsene viser at:

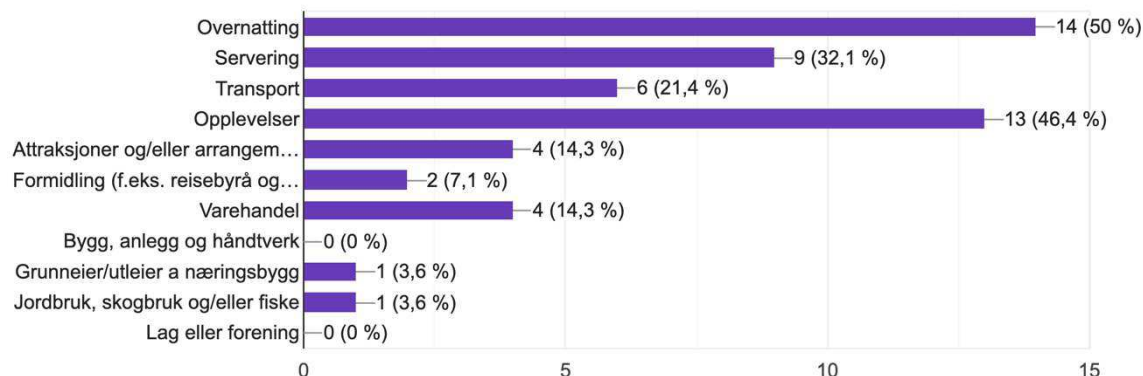
- Opplevd **antall bobilturister** påvirker i stor grad påvirkere om innbyggere synes det totalt sett er for få/mange turister.
- Hvorvidt lokalsamfunnet er **flinke til å tjene penger** på turisme påvirker innbyggernes oppfatning av om turisme gjør det interessant å bo i Lysefjorden og hvorvidt turister medfører utfordringer i lokalmiljøet.
- Opplevd totalt antall turister, bærekraften i reiselivet og hvorvidt reiselivet bidrar til et attraktivt lokalsamfunn påvirker den generelle positive holdningen mot reiseliv som fenomen i Lysefjorden.
- Ønsker om begrensninger av reiselivet i Lysefjorden er igjen avhengig av om folk er positive til reiselivet, om det bidrar til et attraktivt lokalsamfunn, og om det er negative utfordringer.
- Hvorvidt folk ønsker flere/færre turister i området er først og fremst avhengig av antall opplevde (bobil)turister idag, og om det er en positiv holdning til reiseliv i Lysefjorden generelt.
- En positiv holdning mot Lysefjorden Utvikling sitt arbeid er først og fremst avhengig av om folk er overbevist om at **turismen gjør det interessant å bo i Lysefjorden**, og om en per i dag synes det er for få/mange turister.

Næringsundersøkelse

28 reiselivsbedrifter i og i direkte nærhet til Lysefjorden svarte på undersøkelsen.

Hvilken bransje tilhører din bedrift?

28 svar

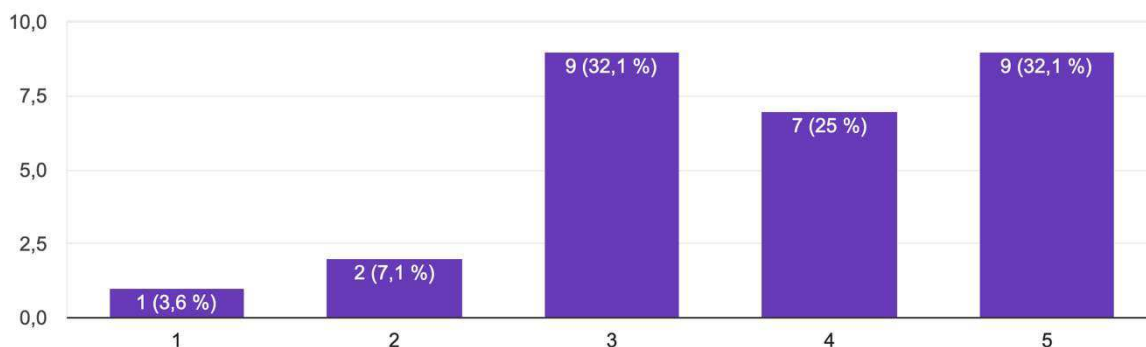

Bærekraft

18 av 28 synes det er viktig at det jobbes med merkingen av Lysefjorden innenfor ordningen «Bærekraftig Reisemål».

Hvor viktig mener du er det for Lysefjorden å styrke arbeidet med destinasjonsledelse og oppnår en merking av Lysefjorden innenfor ordningen "Bære...ig Reisemål", og å bruke dette i markedsføringen?

28 svar

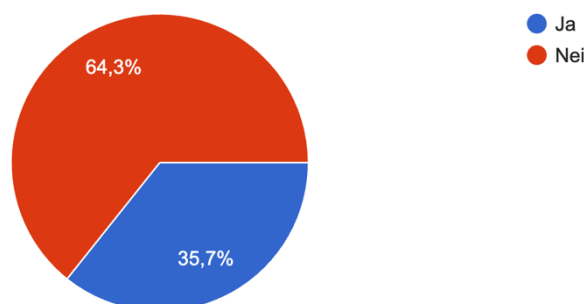

Bortsett fra arbeidet med ferjesambandet (se lenger nede) så blir det nevnt at det innenfor bærekraftsarbeidet er viktig med besøksforvaltning. Dette inkluderer arbeidet med «gratisturister» langs veiene som ikke lenger igjen penger og forsøpler området. Det etterspørres flere tiltak som kan føre til mer bærekraftig turistatferd. I tillegg er det viktig med en forbedring av infrastrukturen, knyttet til turstier, skilting og annen tilrettelegging. Nye initiativ bør være skånsomme og ikke for prangende.

Ca en tredjedel av næringsaktørene er miljøsertifisert. Grunnen til at mange ikke er det er fordi de ikke ser fordelene eller effektene, særlig målt opp mot byråkratiet og arbeidsmengden. Flere tror at kundene ikke bryr seg, og/eller har rett og slett ikke prioritert dette. Samtidig sier de flertallet at de har iverksatt klimatiltak, som i størst grad er knyttet til bruk av og tilrettelegging for elbiler.

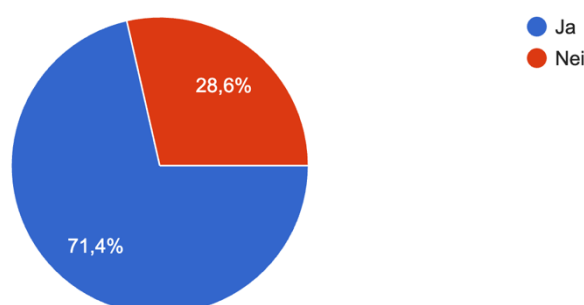
Er din bedrift miljøsertifisert?

28 svar

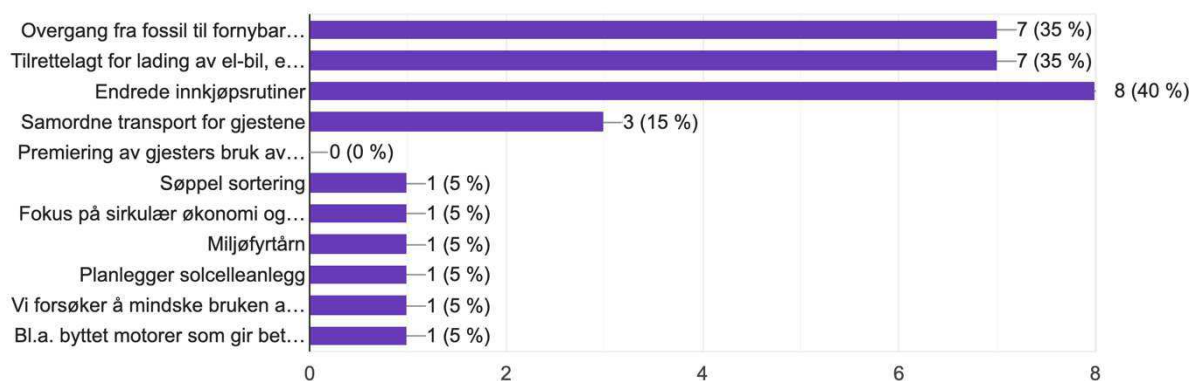
Har din bedrift iverksatt tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp de siste 3 år?

28 svar

Hvis ja: hvilke tiltak?

20 svar

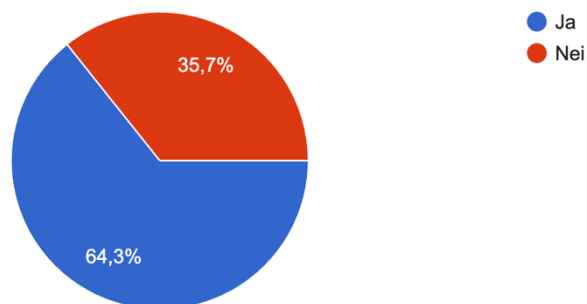

Energibesparende tiltak

2 av 3 har gjennomført energibesparende tiltak, først og fremst innkjøp av utstyr/teknologi som bruker mindre energi, installering av varmepumpe og etterisolering av bygg.

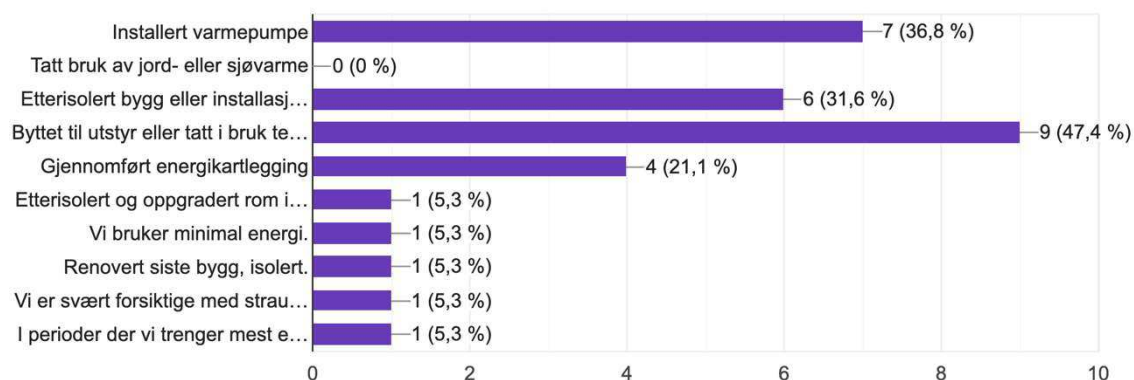
Har din bedrift gjennomført energibesparende tiltak de siste 3 år?

28 svar

Hvis ja: hvilke tiltak?

19 svar

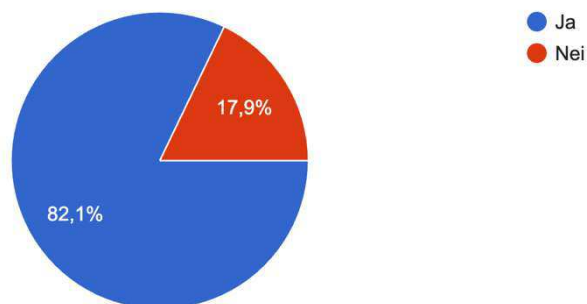

Kildesortering og redusering av avfall

«Kun» 5 av 28 sier bedriften ikke kildesorterer med minst 3 fraksjoner. Det er relativt få aktører som har satt i gang tiltak for reduksjon av ulike typer avfall.

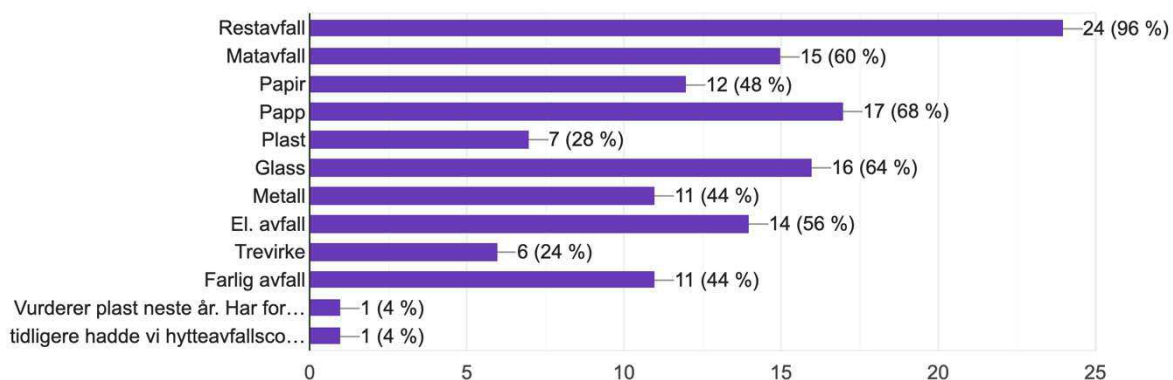
Kildesorterer din bedrift avfall på fraksjoner som er relevant for din bransje, minst 3 fraksjoner

28 svar

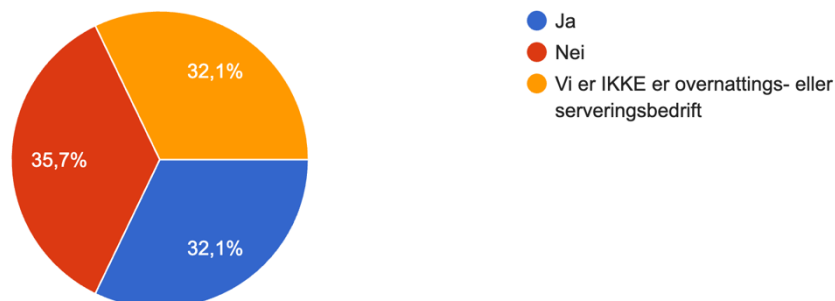
Hvis ja: hvilke fraksjoner har dere kildesortering for?

25 svar

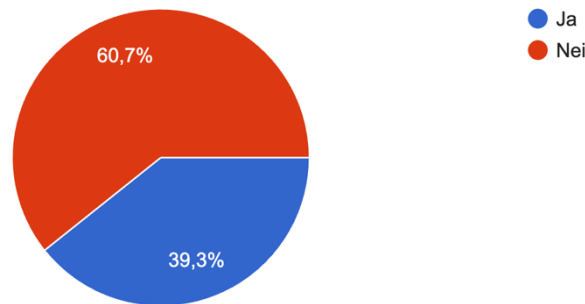
Har din bedrift gjennomført tiltak for reduksjon av matavfall siste 3 år?

28 svar

Har din bedrift gjennomført tiltak for reduksjon av plast de siste 3 år?

28 svar

Lokalmat

Det er forbedringspotensial i fjorden når det gjelder produksjon av lokale matvarer, samt bruk av lokale råvarer. Det er flere aktører som argumenterer at det pga av kostnader og logistikk i Lysefjorden dessverre er veldig krevende å satse (mer) på lokalmat.

Vi produserer lokale matvarer selv	3
Vi selger lokalproduserte matvarer	7
Vi bruker hovedsakelig lokale råvarer i matrettene vi lager og serverer	2
Vi bruker noen lokale råvarer i matrettene vi lager og serverer	7
Vi selger egentlig lite/ikke lokalmat	11

Trengsel

På et åpent spørsmål svarte noen aktører at det er trengsel i visse deler av Lysefjorden:

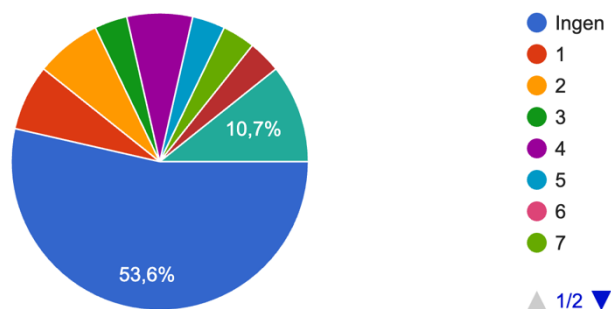
- Ved hovedattraksjoner i selve Lysefjorden på visse tidspunkter i høysesong (Fantahållå, Hengjanefossen, Preikestolen)
- Langs Fossmorkvegen med tanke på antall bobiler og farlige trafikksituasjoner og forsøplingen som følger med
- Telting ved selve Preikestolen

Sosiale verdier

Litt under halvparten av reiselivsaktørene i Lysefjorden har fagarbeidere blant de ansatte. Kun 1 av 4 tilbyr lærlingeplasser/praksisplasser.

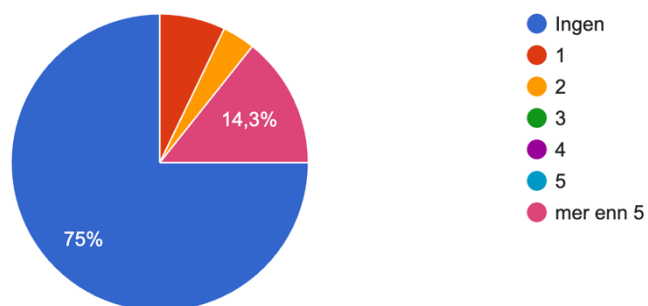
Hvor mange fagarbeidere er ansatt i din bedrifter

28 svar

Hvor mange lærlingeplasser/praksisplasser tilbyr din bedrift?

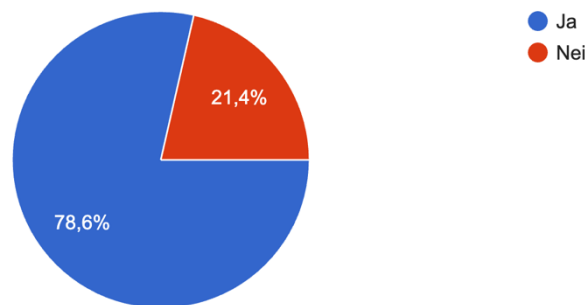
28 svar

22 av 28 aktører sier at de har iverksatt tiltak som styrker relasjonen mellom reiseliv og lokalbefolkning. Dette gjelder først og fremst «god kommunikasjon lokalt» (15), «åpen dag» (6), «tilpasse produkter til lokalmarkedet» (6), og «engasjement gjennom deltakelse i råd og utvalg» (6).

Har din bedrift iverksatt tiltak de siste 3 år som styrker relasjonen mellom reiseliv og lokalbefolkning?

28 svar

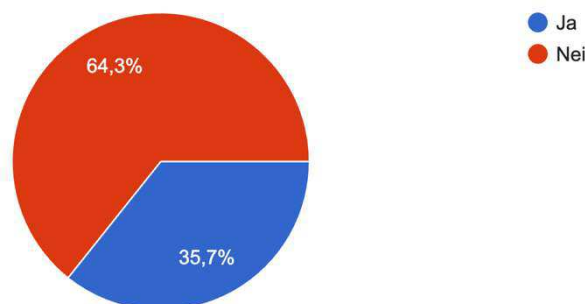

Utvikling og innovasjon

10/28 sier de har inngått samarbeid med andre bedrifter på reisemålet. Dette gjelder først og fremst opplevelser der flere aktører er involvert, og det å kombinere transportopplevelser med mat. Her er det potensial for forbedring og større samarbeid med tanke på produktutvikling og markedsføring rettet mot de samme målgruppene.

Har din bedrift inngått samarbeid med andre bedrifter på reisemålet om nye reiselivsopplevelser, produkter og tjenester de siste 3 år?

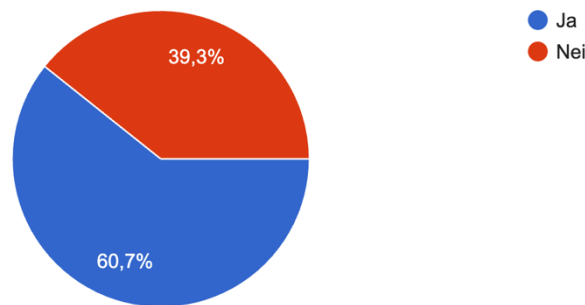
28 svar

17/28 sier at de har jobbet med sesongsutvidelse og/eller økt oppholdstid. Det gjelder først og fremst tilbud av nye aktiviteter og informasjon om / tilrettelegging for flere turer og aktiviteter i området. Noen har satset på spesifikke vinteropplevelser. Et helårig overnattingstilbud er det ikke mange som satser på. The Bolder er et derimot et godt eksempel her.

Har din bedrift utviklet nye opplevelser/produkter som bidrar til sesongsutvidelse, økt oppholdstid og lokal verdiskaping i løpet av de siste 3 år?

28 svar

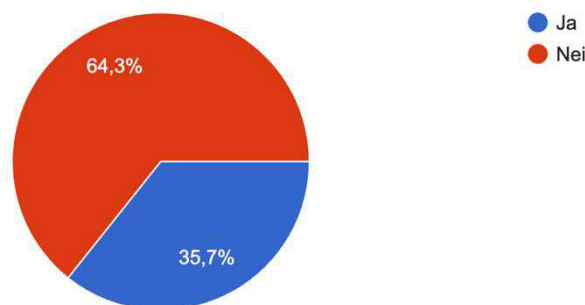

Transport

10/28 sier de har gjennomført utslippsreducerende tiltak knyttet til gjestenes transport.

Har din bedrift gjennomført tiltak som bidrar til å redusere utslipp knyttet til gjesters transport til/fra og internt på reisemålet de siste 3 år?

28 svar

Det som får desidert mest oppmerksomhet blant innspill og tilbakemeldinger, er kommunikasjon på fjorden. Over 70% skriver om «krisen» med ferjesambandet:

- «Viktig at tilbudet er forutsigbart og blir mulig å bestille så snart som mulig»
- «Vi er ikke et seriøst, bærekraftig reisemål, før båt- og busstilbudet er bra (...). Det må satses over tid. Og prisene må være overkommelige og tilpasset tilbudet».
- «Ønsker vi turister så må det være mulig å få transport»
- «Vi har ikke turt å satse på turer der vi er avhengig av ferjen, da den har vært alt for upålitelig»
- «Stikkord er god regularitet, forutsigbarhet og nok kapasitet. (...) Rutetidene må også tilpasses behovet»

- *«Et velfungerende ferjesamband er avgjørende for antall overnattinger»*
- *«Det har aldri vært dårligere»*
- *«for god planlegging bør et godt tilbud være kjent et år i forveien. Myndigheten har tilsynelatende ingen interesse overhodet»*
- *«Få politikerne [til å bli] litt engasjerte i Lysefjorden, de er lite synlige»*

I vårt arbeid i Lysefjorden Utvikling ser vi at interessen i å delta i prosjekter og tiltak som setter søkelys på bærekraft, produktutvikling, innovasjon, lokalmat, m.m. begynner å dabbe av. Behovet for et forutsigbart samband er så stort, at aktører sliter med å spørre Lysefjorden Utvikling om noe annet.

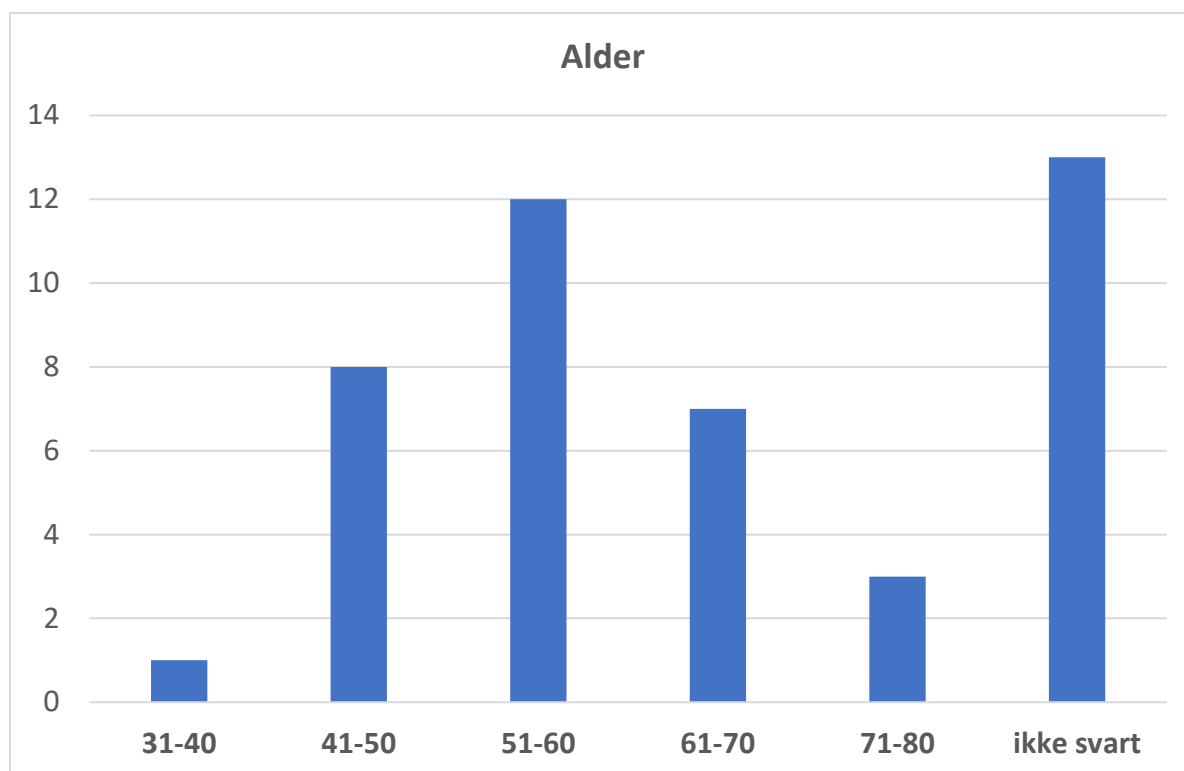
I Lysebotn driver Lysefjorden Utvikling turistinformasjonen. I 2023 var det ca 7000 turister innom, ned fra ca 8000 turister i 2022. Over 70% av gjestene spør om ferjetilbudet. Det er mange som ønsker å bli med, men som ikke får plass. Det er også en god del som snur når de sammenligner prisen til turistferja med lokalbåten.

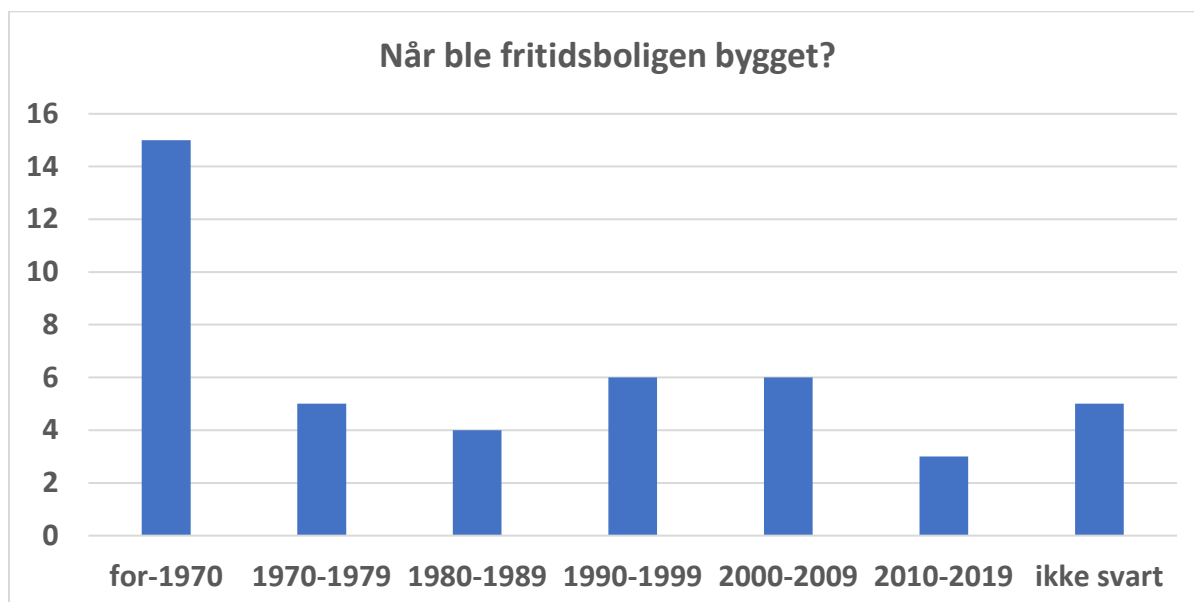
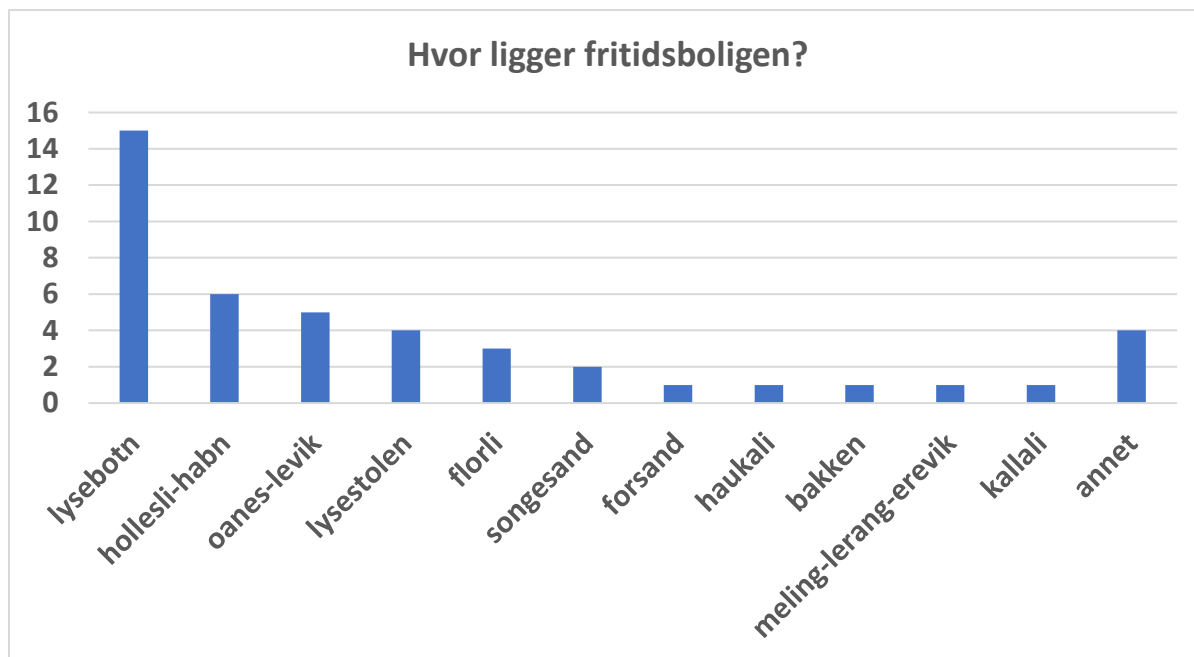
Hyttteeierundersøkelse

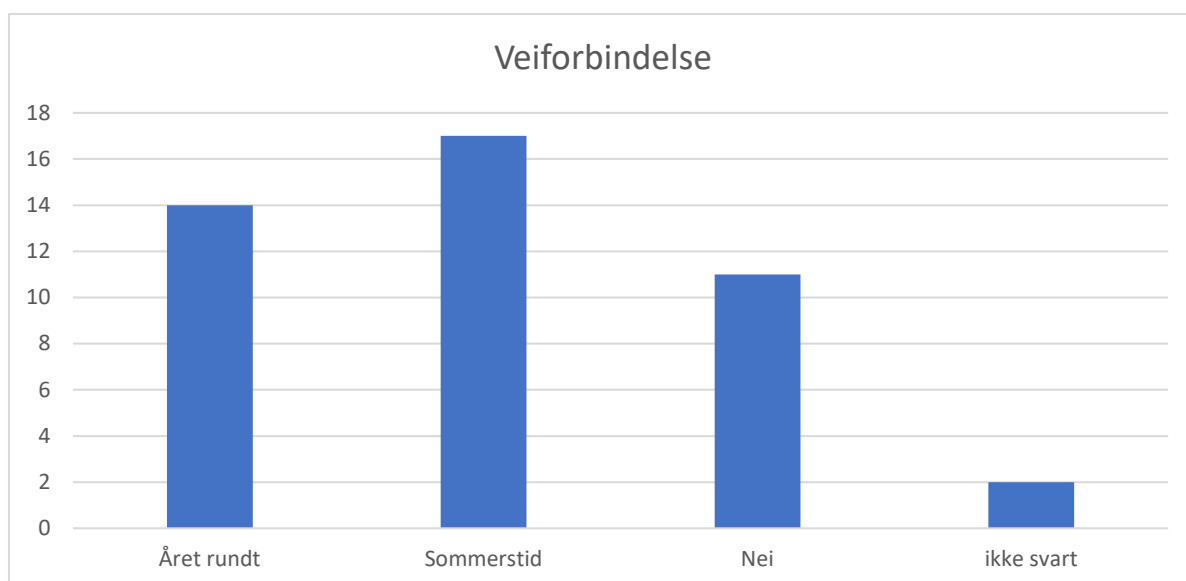
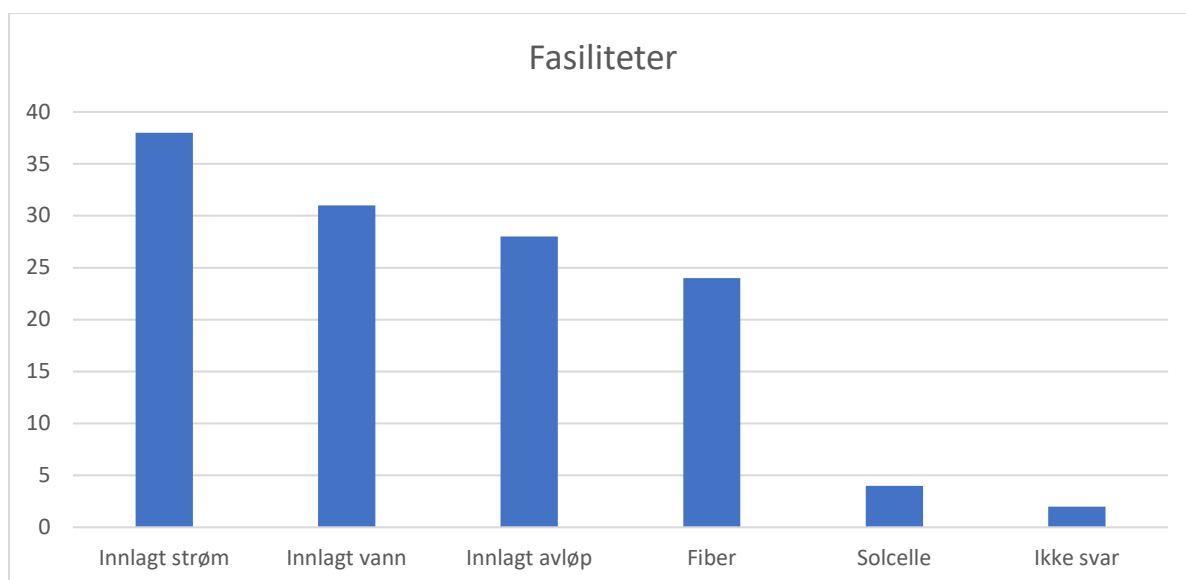
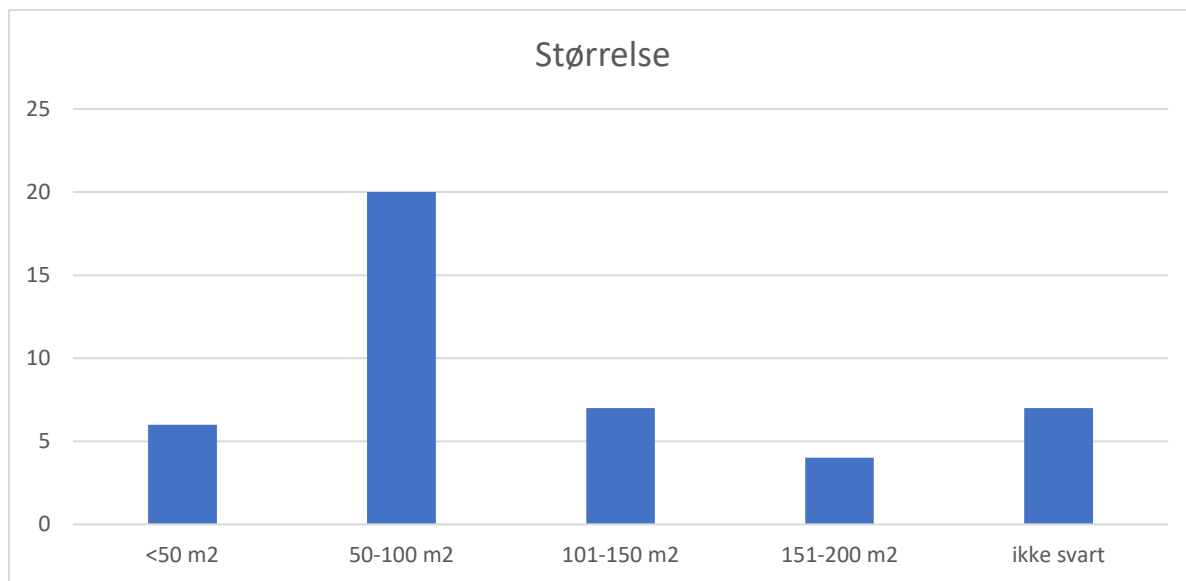
Det finnes ca 650 fritidseiendommer i «gamle Forsand kommune» (Lysefjordområdet). Omtrent 375 ligger i delen som nå er en del av Sandnes kommune. Ytterligere 275 ligger i delen som ble grensejustert til Strand kommune.

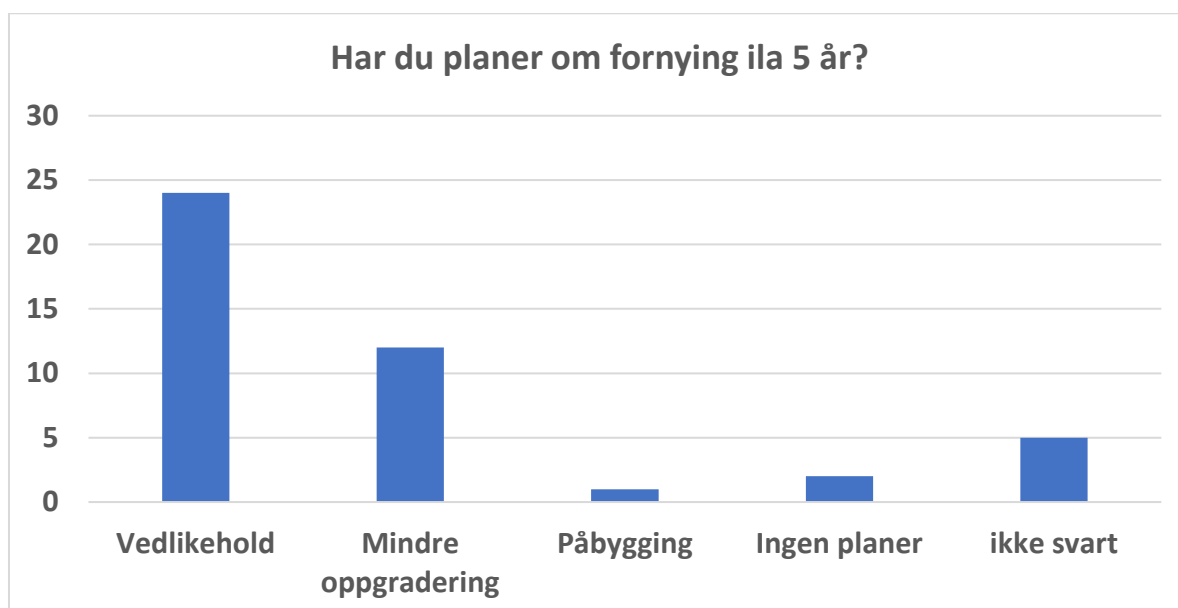
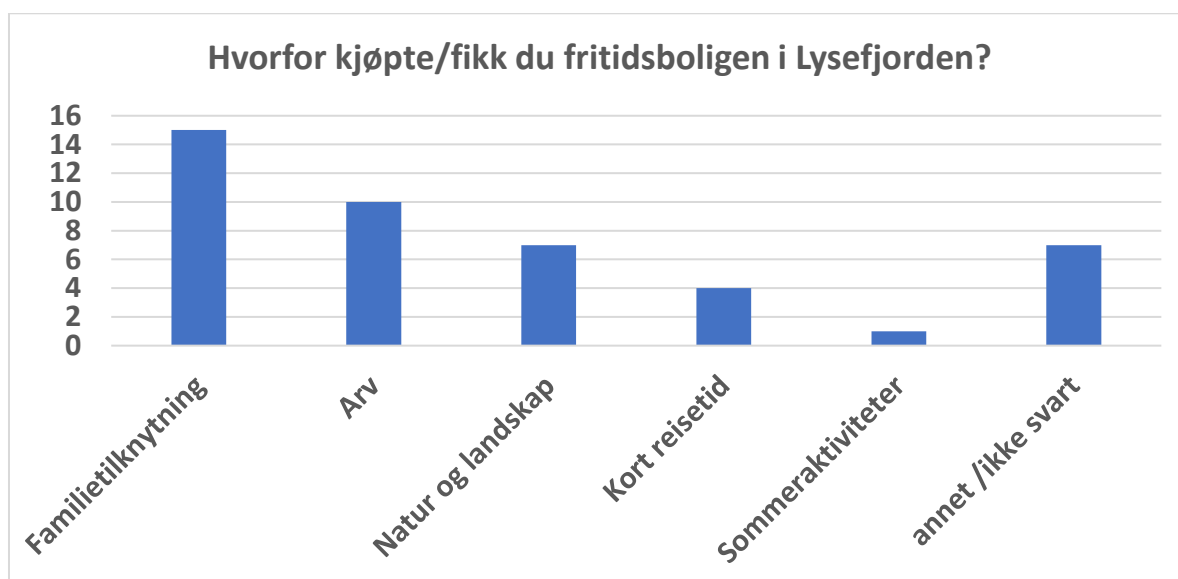
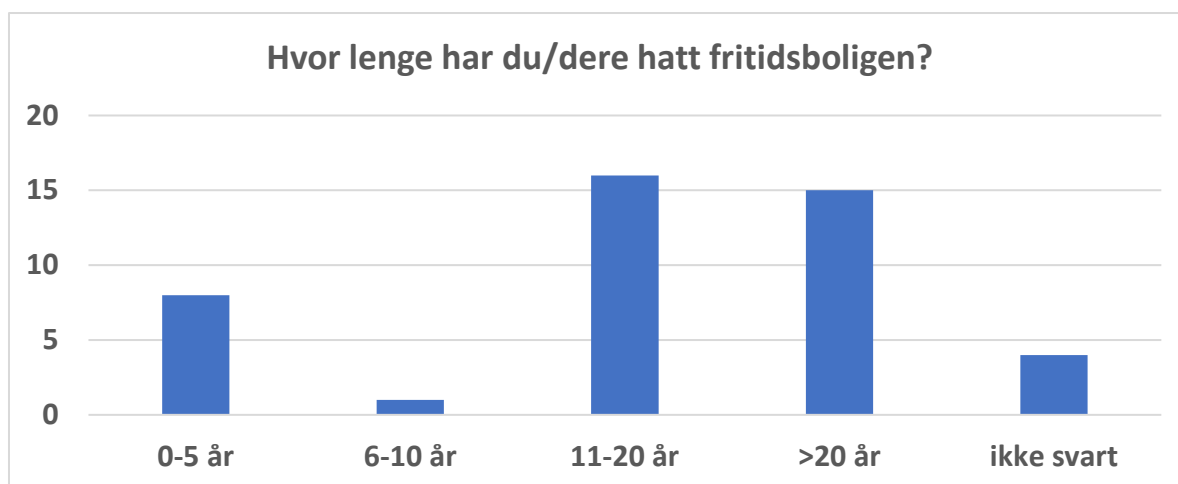
Beskrivelsen av en typisk fritidsbolig i Lysefjorden

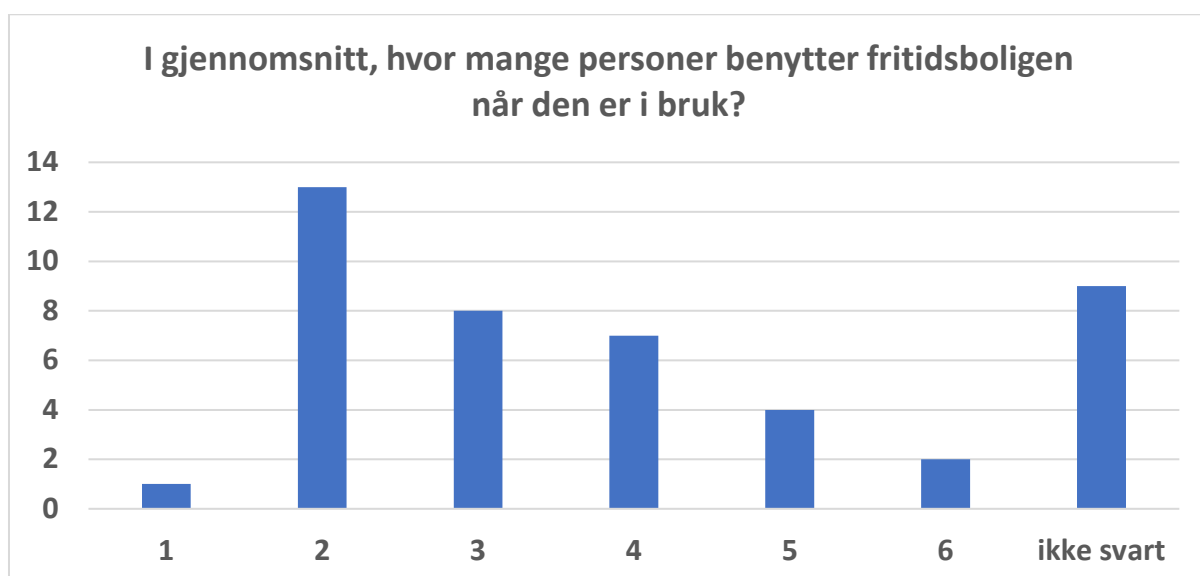
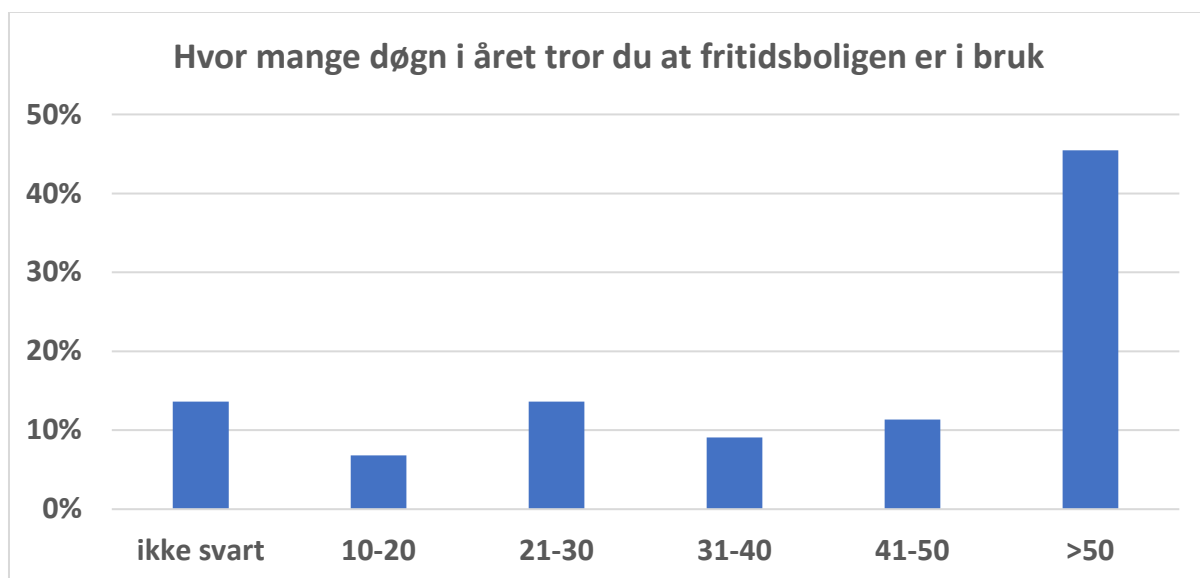
Totalt 44 hytteteiere svarte på vår undersøkelse. Kjønnsfordelingen var omtrent 50/50. Den typiske respondenten er mellom 50 og 60 år, og eier ei hytte i Lysebotn fra før 1970 på mellom 50 og 100 kvadratmeter, med innlagt vann, strøm, avløp og fiber. Hytta er gjerne eid i mer enn 10 år, og er kjøpt pga familietilknytning – eller arvet. Det er ikke store planer om påbygging eller fornyelse, og det er uaktuelt å leie ut. Hytta brukes året rundt, både i helger og på hverdager, i og utenom skoleferiene, gjerne mer enn 50 døgn, og typisk av 2 personer. Forventet bruk framover er nok det samme som i dag. Hytta brukes først og fremst til å slappe av og som utgangspunkt for fjellturer. Facebook er den viktigste kanalen for å finne ut av andre aktiviteter/arrangementer i området.

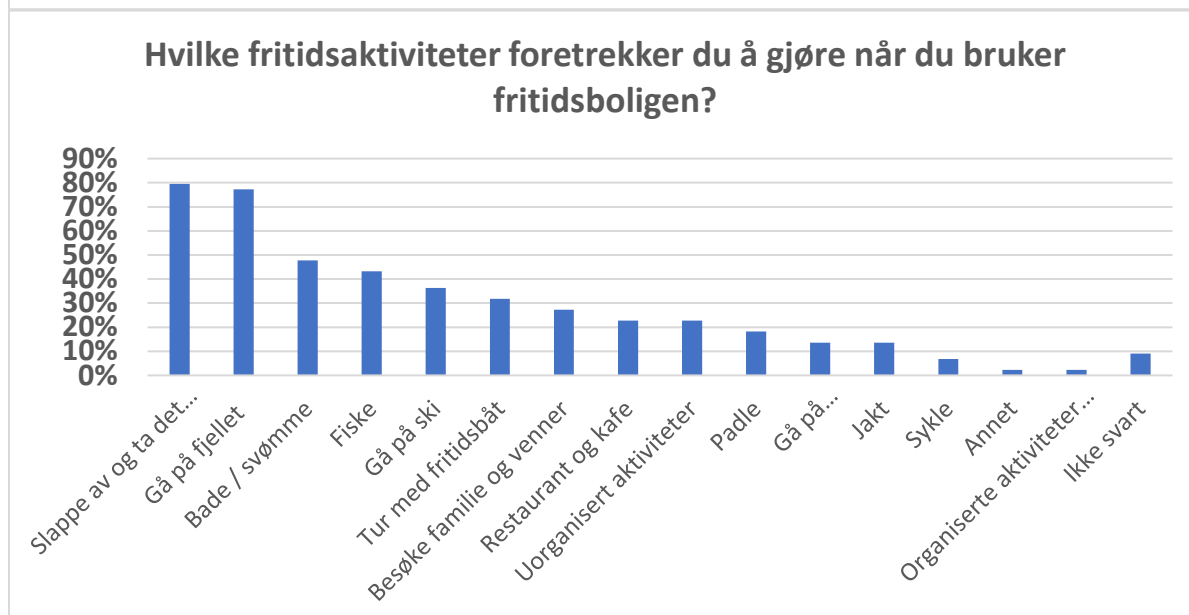
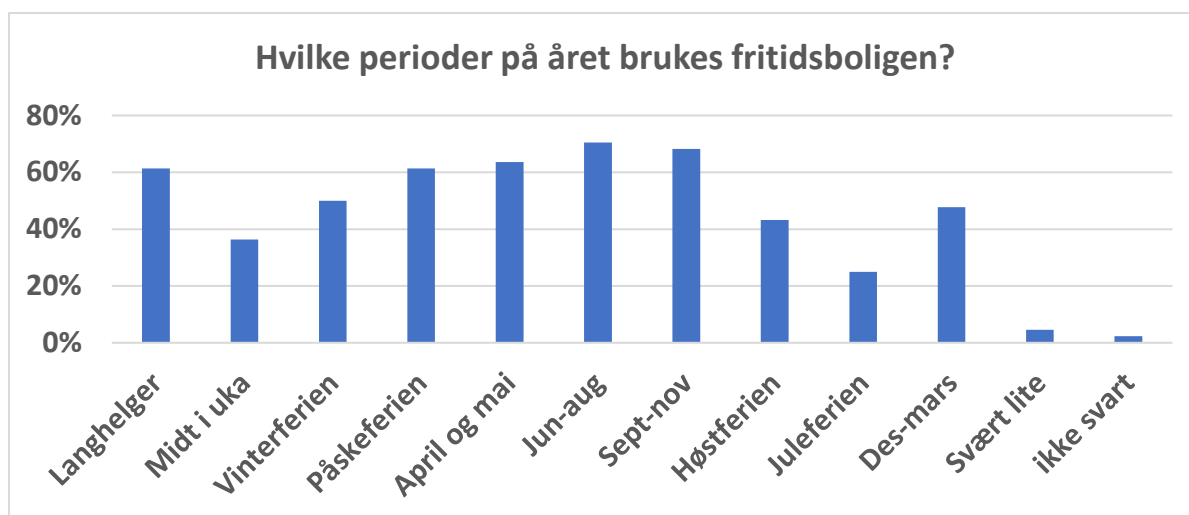

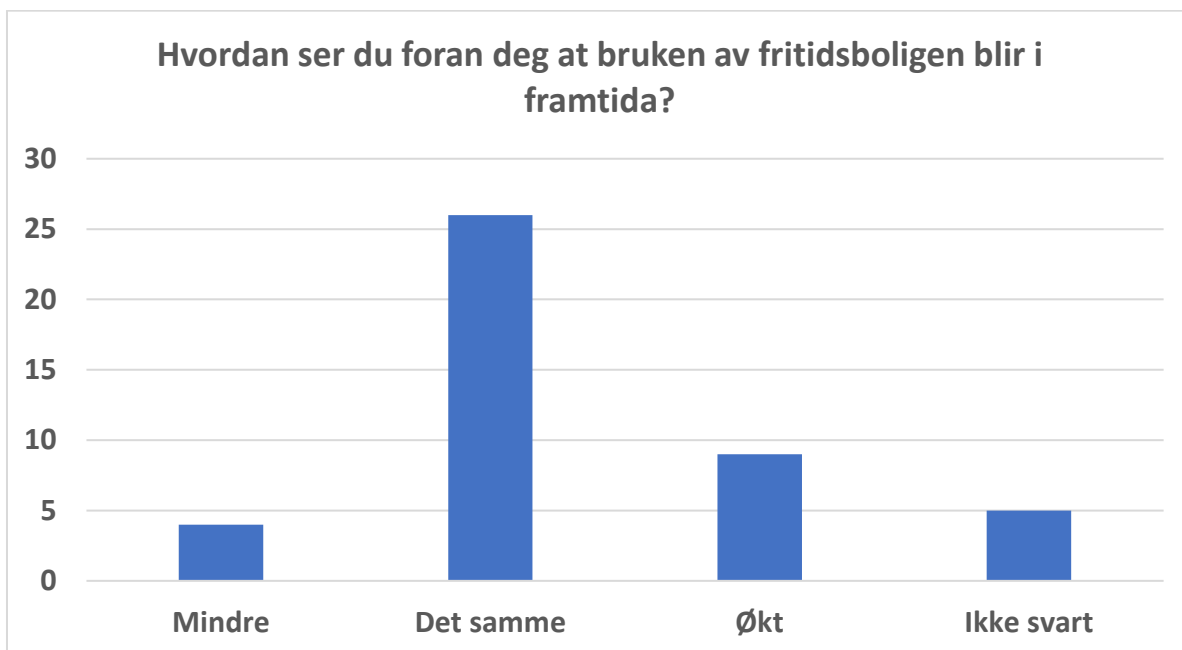
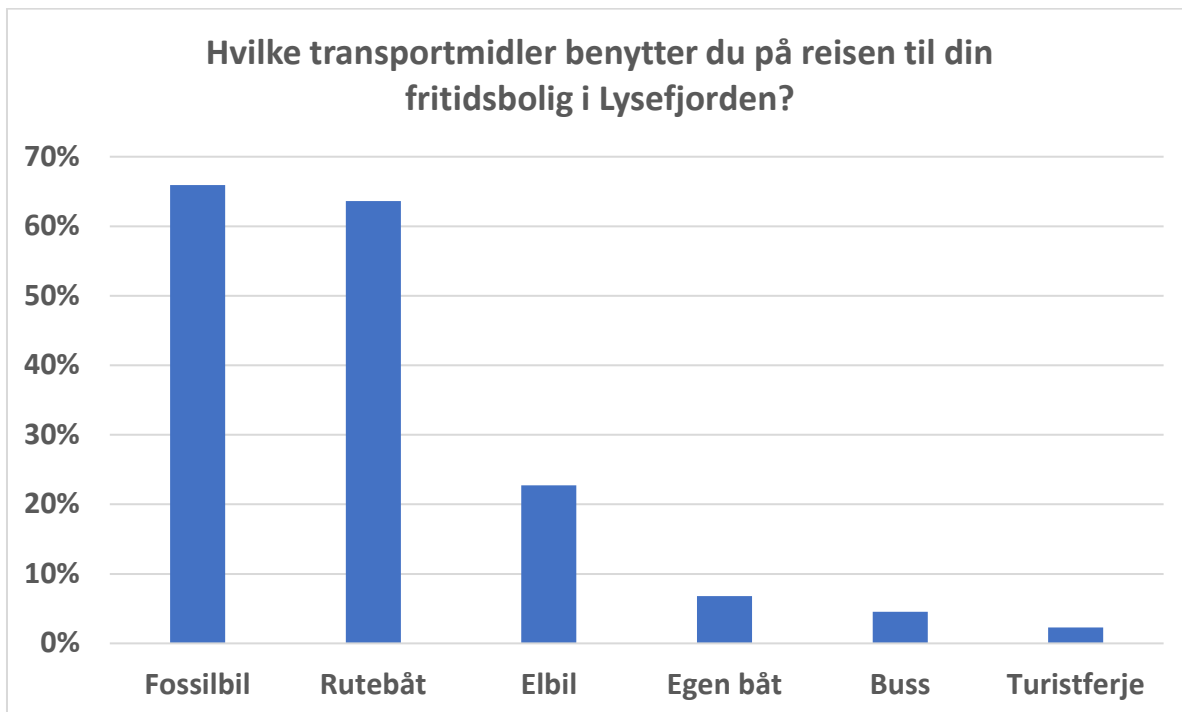

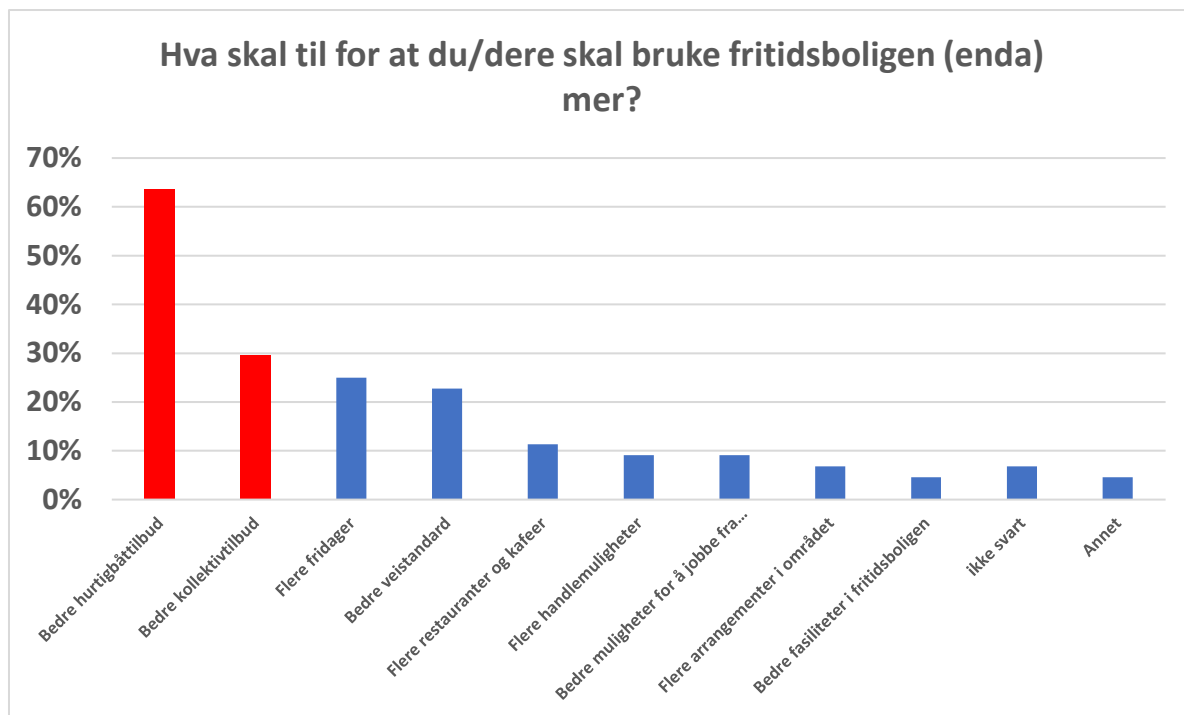

Transport og tilfredshet

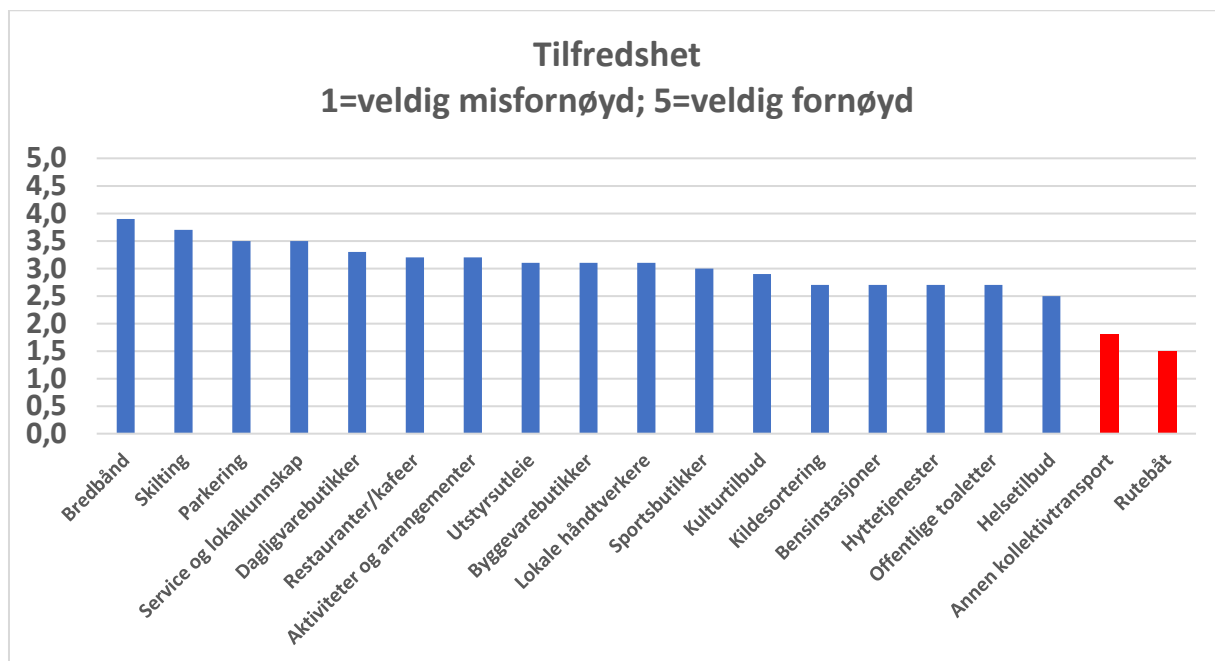
64% av hytteeierne bruker rutebåten for å komme til/fra sin fritidsbolig. Totalt 89% trenger i tillegg bil for å komme frem. 23% bruker elbil.

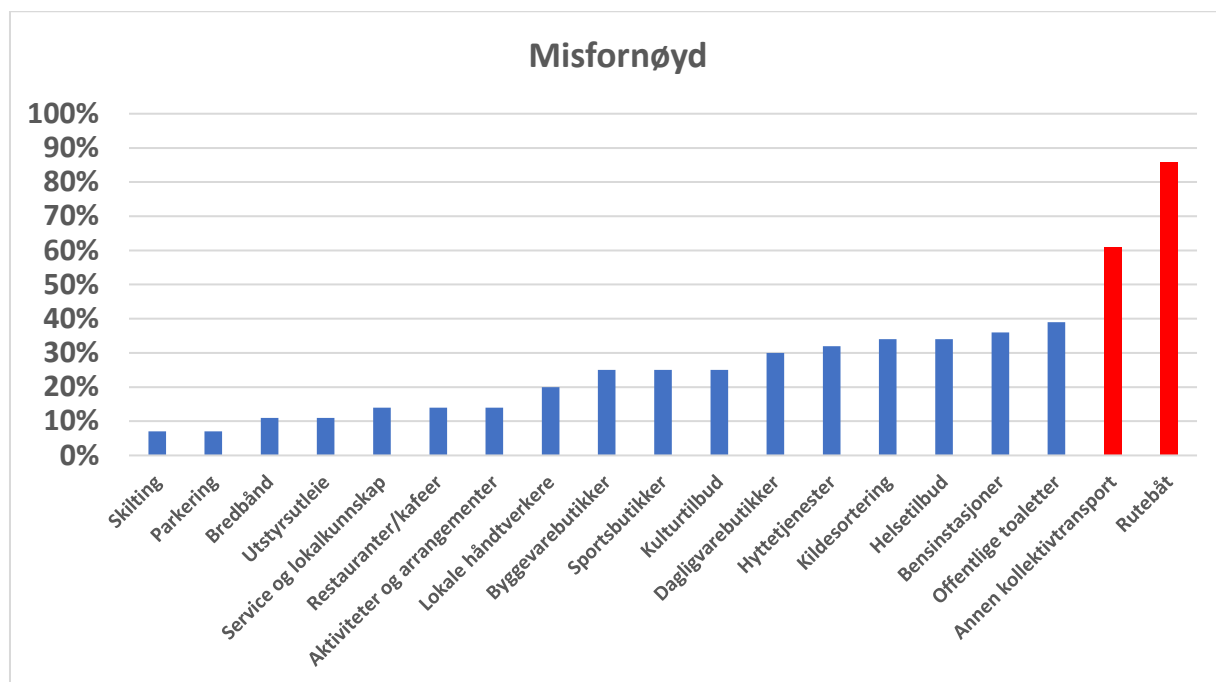
Hytteeierne forventer at bruken av hytta de neste 5 årene vil holde seg stabilt. For at hytteeierne skal bruke hytta mer, trenger de først og fremst et bedre båttilbud (64%), fulgt av et bedre kollektivtilbud (30%), flere fridager (25%) og bedre veier (23%), foran kommersielle tilbud som restauranter, butikker, osv.

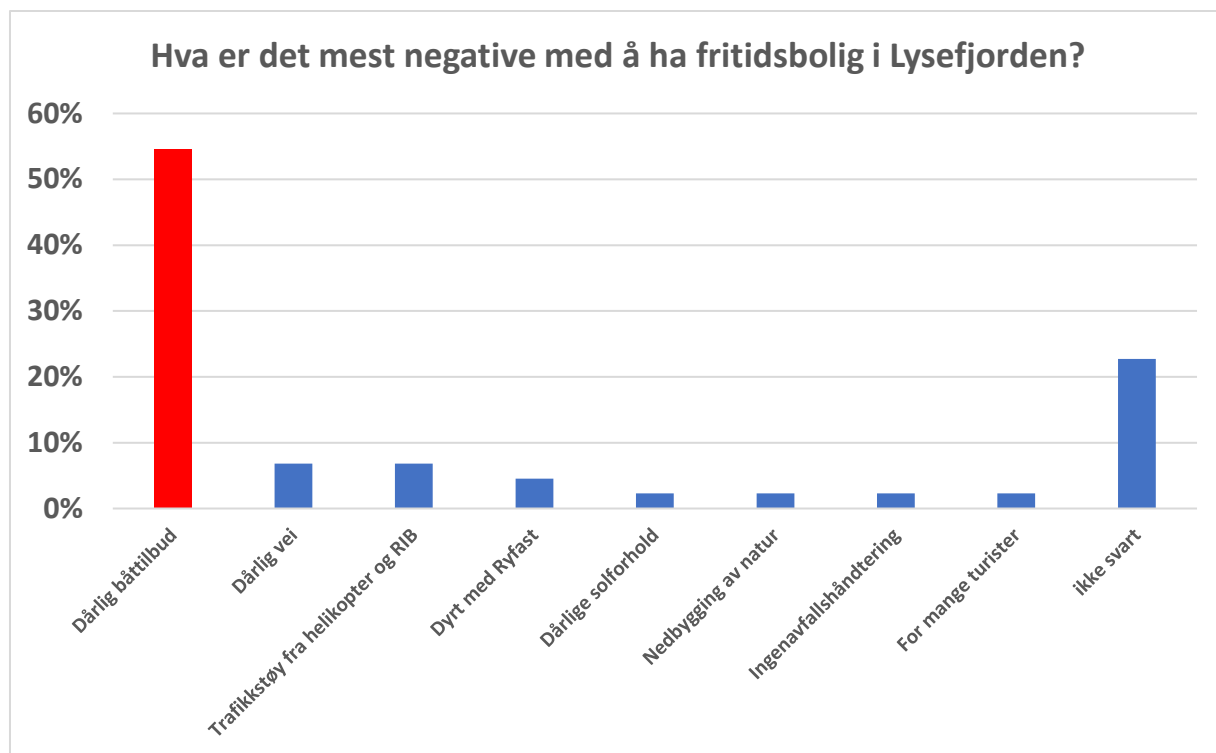
Av en rekke tilbud i Lysefjorden, er hytteeierne desidert minst fornøyd med «rutebåt» og «annen kollektivtransport», henholdsvis 1,5 og 1,8 på en skala fra 1 til 5.

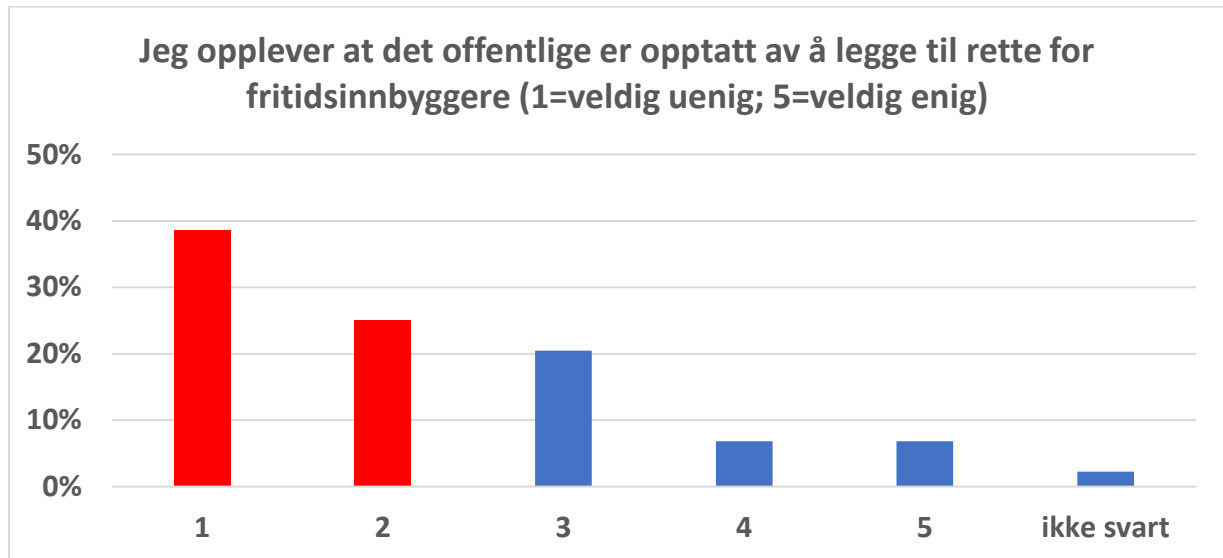
Det er helt tydelig at hytteeierne er mest misfornøyd med annen kollektivtransport (61%) og rutebåt (86%).

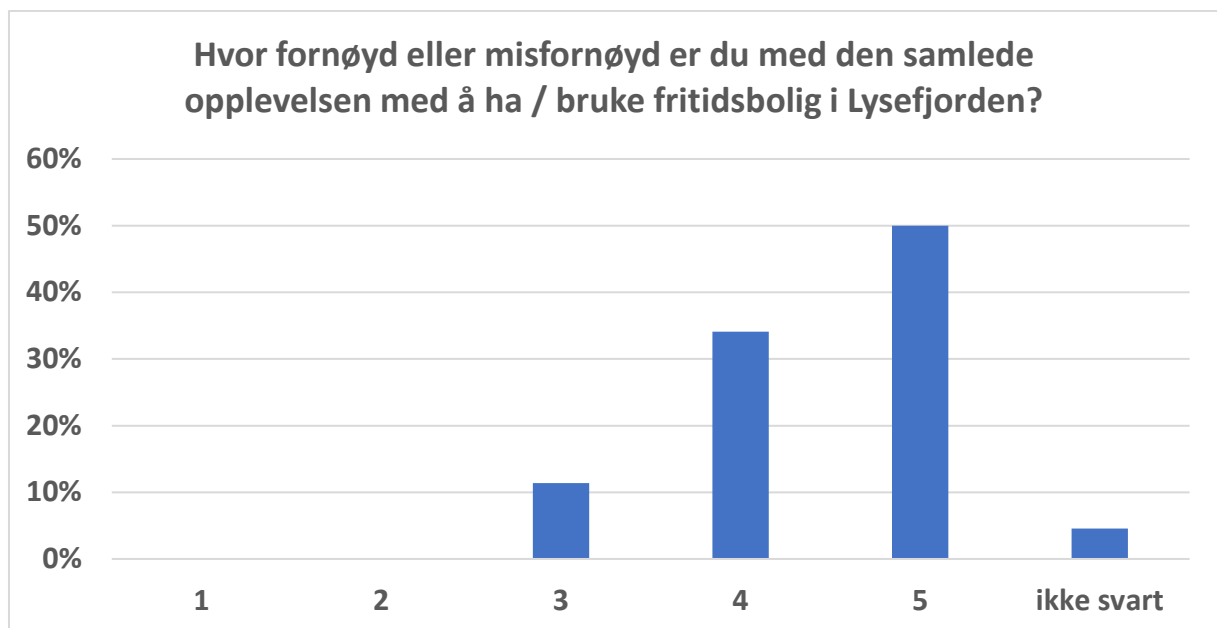
I et åpent spørsmål svarer 55% at det dårlige båttilbudet er det mest negative med å ha fritidsbolig i Lysefjorden. De største momentene som blir trukket frem er at båttilbudet har for lav (bil)kapasitet, som gjør det vanskelig å bestille reise når en ønsker, samt at reisetiden er for lang. Dårlig korrespondanse med busstilbudet blir også dratt frem.

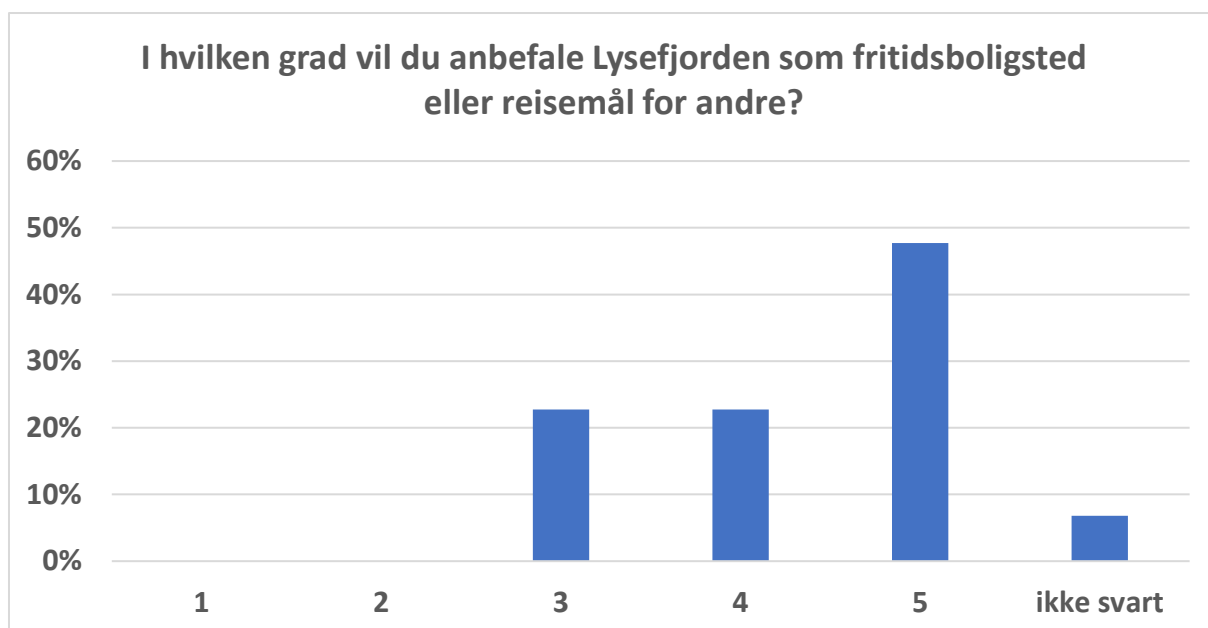

64% mener at det offentlige ikke er opptatt av at det legges til rette for fritidsinnbyggere i Lysefjorden. Flere melder at turister blir prioritert fremfor hensynet til fastboende og hyttefolk. Dagens kapasitet til lokalbåten er derimot først og fremst dimensjonert for nettopp fastboende. Men den begrensede kapasiteten blir fort fylt opp med turister, slik at lokale paradoksalt nok ofte ikke får plass.

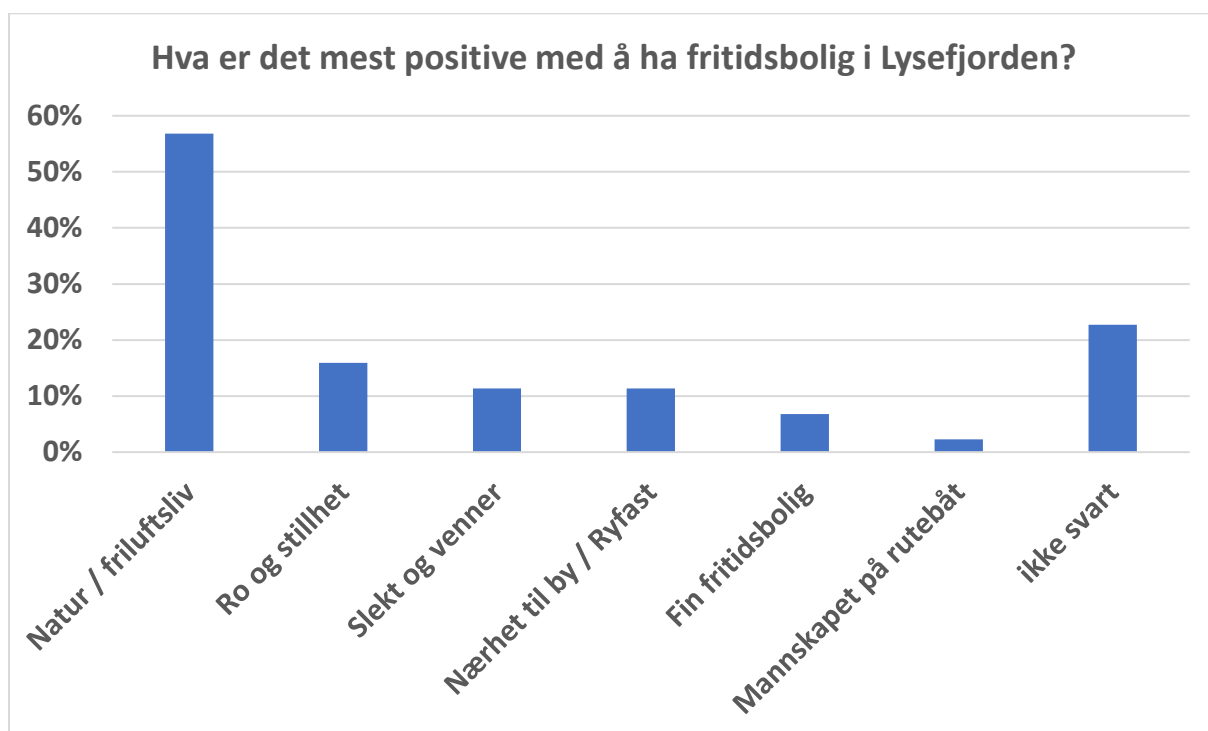

Totalt sett er hytteeierne fornøyd med å ha hytte i Lysefjorden.

Hytteeierne kan også i stor grad anbefale andre om å ha ei hytte i Lysefjorden. Det desidert mest positive med å ha hytte i Lysefjorden er natur, fulgt av ro og stillhet, slekt og venner i området, samt kort reisevei.

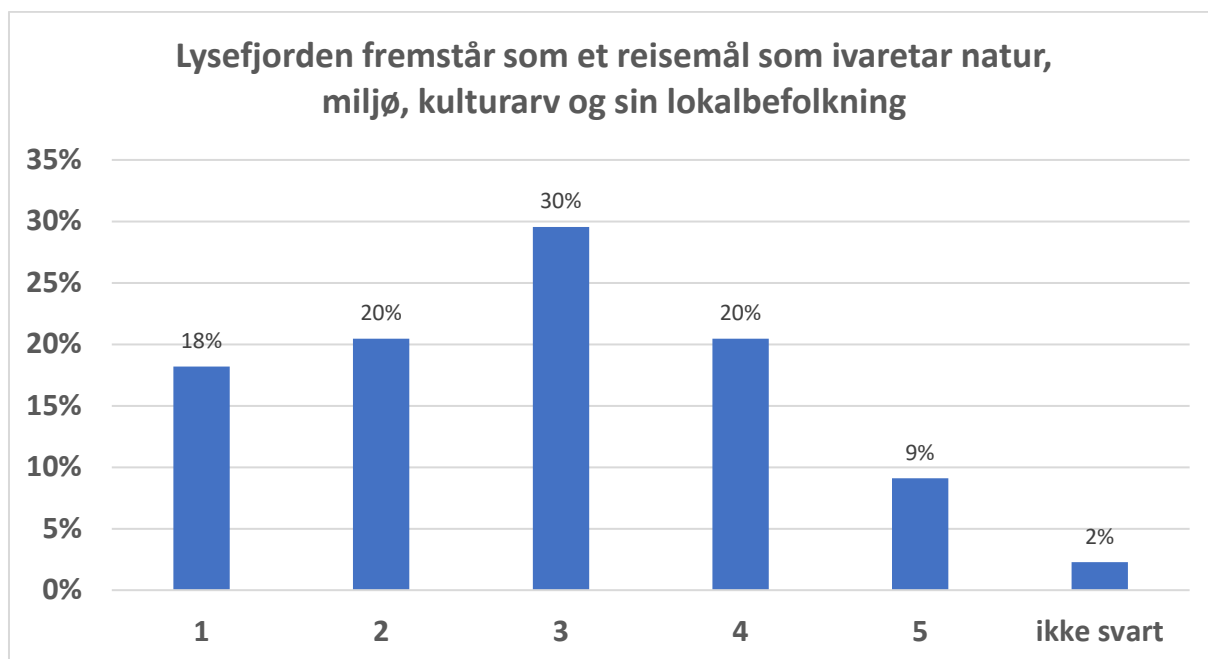
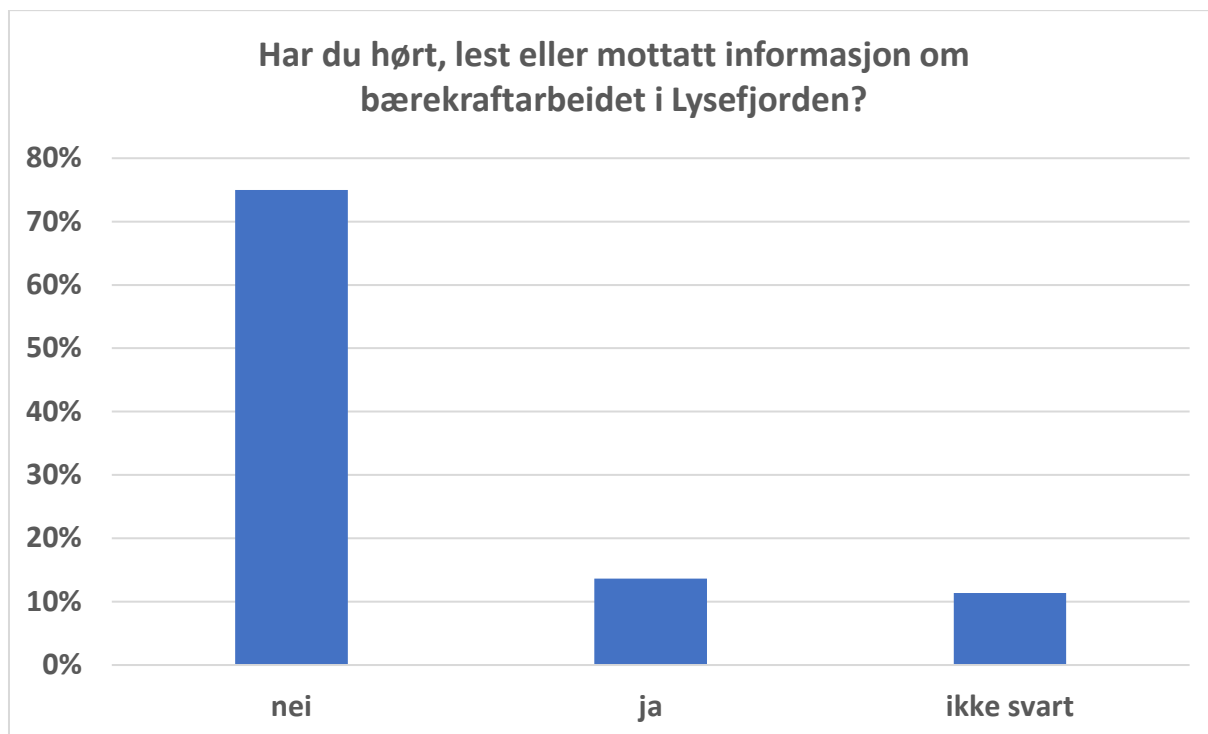

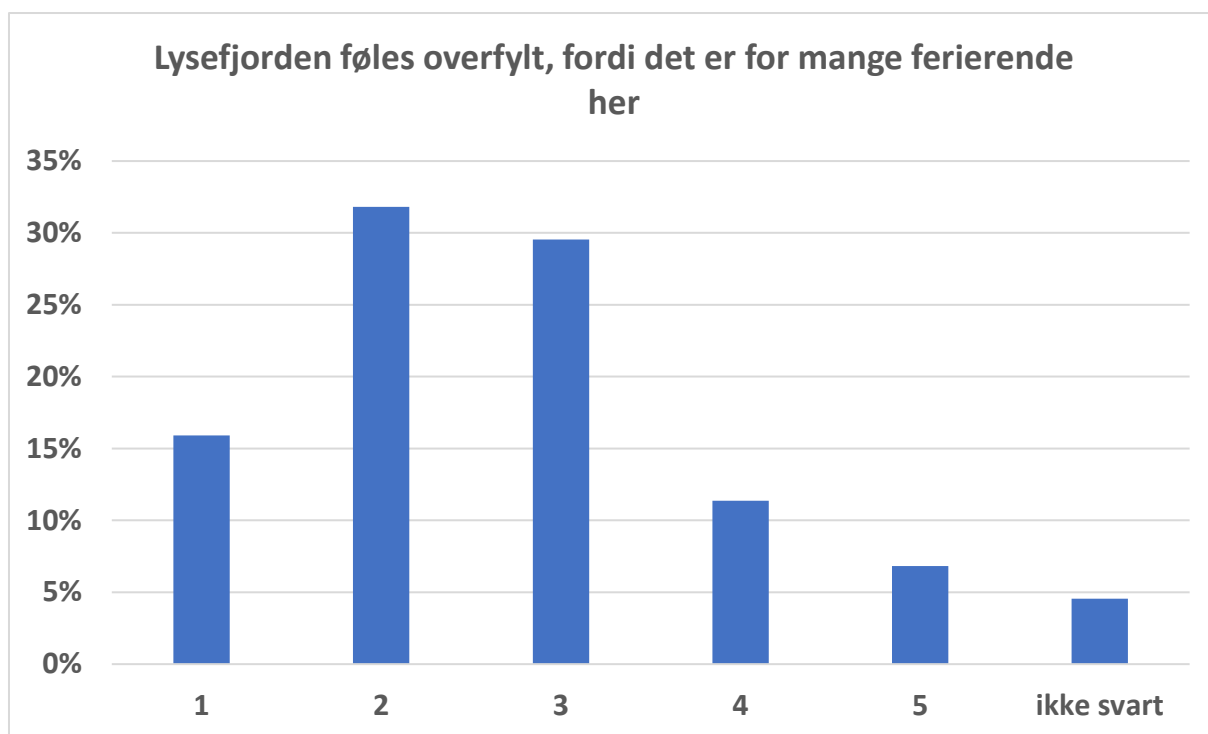
Bærekraft

Flertallet av hytteeierne har ikke hørt, eller lest om bærekraftsarbeidet i Lysefjorden.

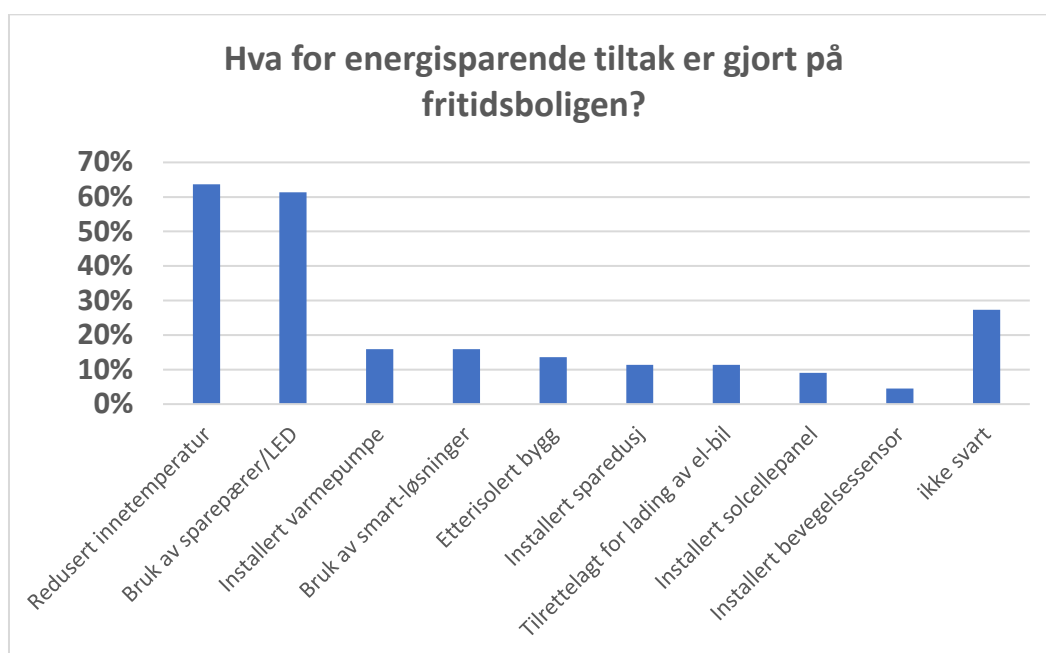
- 38% mener Lysefjorden ikke fremstår som et bærekraftig reisemål
- 30% er nøytral
- 29% synes Lysefjorden fremstår som et bærekraftig reisemål

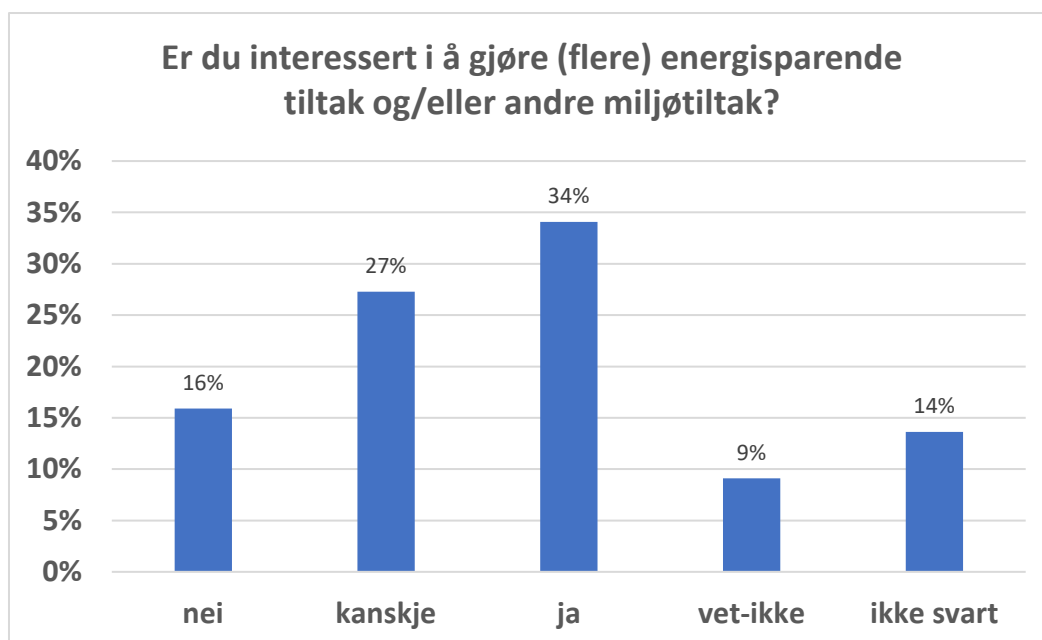
18% synes Lysefjorden føles overfylt, fordi det er for mange turister. 48% mener det motsatte, mens 30% er nøytral.

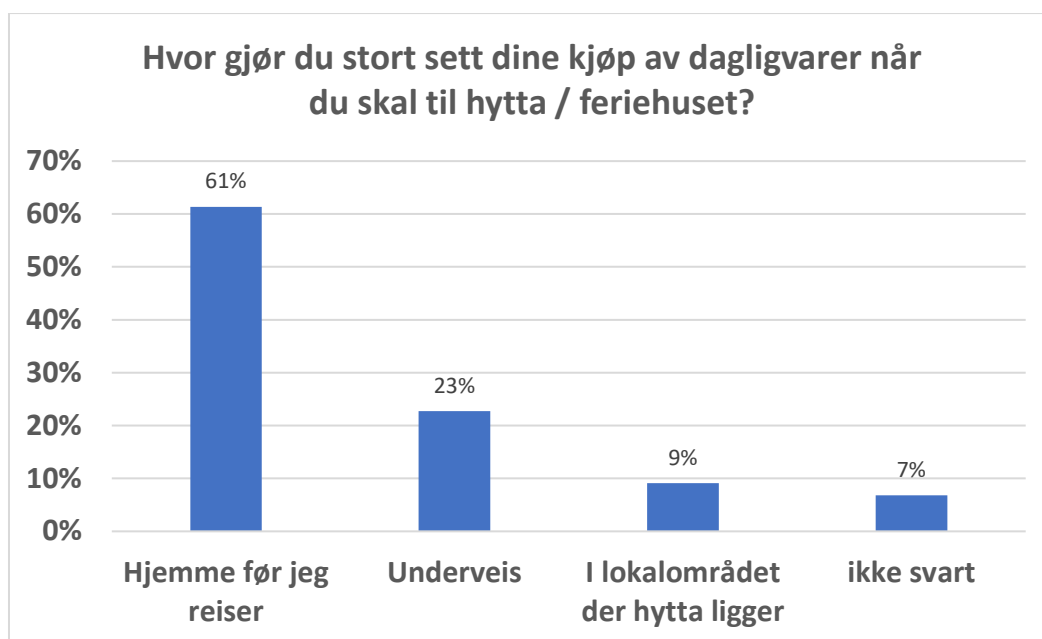

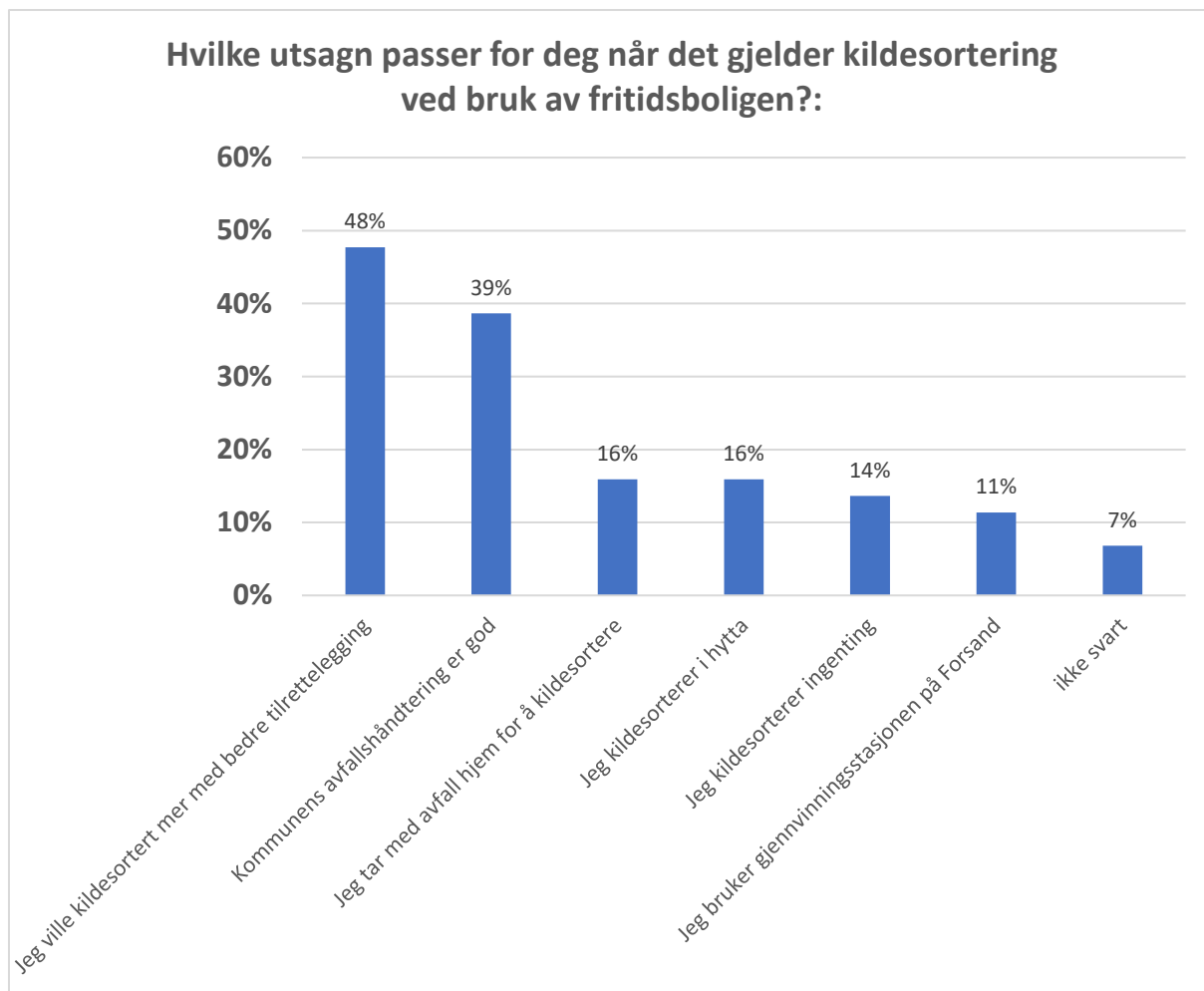
Hytteeierne flest har ikke gjort store energisparende tiltak utover bruk av sparepærer og å redusere innetemperatur. Ca en tredjedel er interessert i å gjøre nye tiltak, mens ca en fjerdedel sier «kanskje». Omtrent 40% vurderer det ikke, vet ikke eller har ikke svart.

Hytteeierne flest handler hjemme før de skal på hytta. Det er ikke store muligheter for å kildesortere i hytteområdene rundt Lysefjorden. Omtrent halvparten sier de ville kildesortert mer om det var bedre tilrettelagt for dette. Omtrent 40% er fornøyd med kommunens avfallshåndtering.

Om spurt, ville relativt mange hytteeiere engasjert seg i frivillig arbeid, og mest sannsynlig når det gjelder dugnad i eget hytteområde, eller frivillig arbeid i den lokale velforeningen.

